

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

Zagreb, svibanj 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE.....	2
2.1 NACIONALNI I MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR	2
2.2 PRAVNI TEMELJ ZA OSNIVANJE I RAD AGENCIJE	2
2.3 TIJELA AGENCIJE.....	3
2.4 UNUTARNJE USTROJSTVO AGENCIJE.....	3
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2021. GODINI.....	5
3.1 POSLOVI SIGURNOSTI I ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA	5
3.1.1 Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa.....	5
3.1.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letaćkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	5
3.1.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	15
3.1.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa	21
3.1.1.4 Pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini	25
3.1.2 Certificiranje zrakoplovnih subjekata	26
3.1.3 Licenciranje zrakoplovnog osoblja	28
3.1.4 Posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa	30
3.1.5 Posebne aktivnosti vezano uz infrastrukturne projekte na aerodromima	32
3.1.6 Upravljanje sigurnosnim rizicima	32
3.2 SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM	37
3.3 NADZORI/INSPEKCIJE MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA I INSTITUCIJA	38
3.3.1 ICAO – USOP nadzor	39
3.3.2 EASA standardizacija	40
3.3.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju	40
3.4 RAD NA IZRADI NACRTA PRIJEDLOGA PODZAKONSKIH PROPISA	45
3.4.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti	45
3.4.2 Praćenje EU propisa i nacrtu EU propisa	46
3.5 PROVEDBA AKTIVNOSTI VEZANIH UZ JEDINSTVENO EUROPSKO NEBO	46
3.5.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba	46
3.5.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe	46
3.5.3 Plan mjerenja učinkovitosti	47
3.6 OSTALI POSLOVI.....	48
3.6.1 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva.....	48
3.6.2 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova	48
3.6.3 Odobravanje letova	49

3.6.4	Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika	53
3.6.5	Ekonomska regulacija u zračnom prometu	54
3.7	SURADNJA S DOMAĆIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA.....	57
3.7.1	Suradnja s domaćim nadležnim tijelima.....	57
3.7.2	Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima	57
3.7.3	Civilno-vojna suradnja.....	61
3.8	ŠKOLOVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE KADROVA.....	62
3.9	KOMUNIKACIJA SA ZRAKOPLOVNIM SUBJEKTIMA	65
3.9.1	Stručni skupovi.....	65
3.9.2	Internetske stranice	66
3.9.3	Odnosi s javnošću	67
3.9.4	Dodjela sredstava udrugama u 2021. godini	67
4.	RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2021. GODINI.....	68
4.1	PROJEKT EMPIC	68
4.2	PROJEKT REKONSTRUKCIJE I SANACIJE POSLOVNE ZGRADE	70
4.3	PRUŽANJE ELEKTRONIČKIH USLUGA KROZ SUSTAV E-GRAĐANI	70
4.4	PROJEKT ANALIZE, IZRADE I ODRŽAVANJA APLIKACIJA ZA INTERNO POSLOVANJE AGENCIJE	70
4.5	TWINNING LIGHT PROJECT – SJEVERNA MAKEDONIJA	70
4.6	SURADNJA S EASA-OM NA MEĐUNARODNIM PROJEKTIMA	71
5.	RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2021. GODINI.....	72
5.1	LJUDSKI RESURSI.....	72
5.2	FINANCIJSKI RESURSI	75
5.3	MATERIJALNI RESURSI.....	75
6.	ZAKLJUČAK.....	77

PRILOZI

Prilog 1. Organizacijska karta – Tijela nadležna za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj

Prilog 2. Organizacijska karta – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

POPIS KRATICA I POJMOVA

- ACAM (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring*): nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova
- AeMC (*Aero-medical center*): zrakoplovno-medicinski centar
- AIP (*Aeronautical Information Publication*): Zbornik zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske
- AIS (*Aeronautical Information Service*): usluga zrakoplovnog informiranja
- AME (*Aero-medical examiner*): zrakoplovno-medicinski ispitivač
- Annex I zrakoplov: zrakoplov definiran Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa. Zrakoplov koji ne posjeduje EASA certifikat tipa.
- ANS (*Air Navigation Services*): usluge u zračnoj plovidbi
- AP (*Airports*): aerodromi
- ASIL (*Air Safety Information Letter*): informacija od interesa za sigurnost civilnog zračnog prometa
- ASM (*Airspace Management*): upravljanje zračnim prostorom
- ASO (*Air Safety Order*): Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti
- ATCO (*Air Traffic Controller*): Kontrolor zračnog prometa
- ATFM (*Air Traffic Flow Management*): upravljanje protokom zračnog prometa
- ATM/ANS (*Air Traffic Management/Air Navigation Services*): upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi
- ATO (*Approved Training Organisation*): ovlaštena organizacija za osposobljavanje
- ATPL (*Airline Transport Pilot Licence*): dozvola prometnog pilota aviona
- ATS (*Air Traffic Services*): operativne usluge u zračnom prometu
- AWD (*Airworthiness*): plovidbenost
- CAT (*Commercial Air Transport*): komercijalni zračni prijevoz
- CAT A-A: komercijalni zračni prijevoz sa polijetanjem i slijetanjem na istoj lokaciji
- CAT A-B: komercijalni zračni prijevoz između dvije lokacije
- CCAA (*Croatian Civil Aviation Agency*): Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo
- CFIT (*Controlled Flight Into Terrain*): približavanje terenu u kontroliranom letu
- CNS (*Communication, Navigation, Surveillance*): komunikacija, navigacija, nadzor
- CPL (*Commercial Pilot Licence*): dozvola profesionalnog pilota aviona
- DG (*Dangerous Goods*): opasne robe
- DPS (*Directorate Pan-European Single Sky*): Direkcija za paneuropsko jedinstveno nebo
- DTO (*Declared Training Organization*): Organizacija za osposobljavanje s izjavom
- EASA (*European Union Aviation Safety Agency*): Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa

EASA Odbor (*EASA Committee*): savjetodavni Odbor Europskoj Komisiji pri donošenju odluka

EASA TEBs (*EASA Technical Bodies*): tematske savjetodavne radne grupe Europske agencije za sigurnost zračnog prometa

EASP (*European Aviation Safety Programme*): Europski program zrakoplovne sigurnosti

EASp (*European Aviation Safety Plan*): Europski plan zrakoplovne sigurnosti

EC (*European Commission*): Europska komisija

ECAC (*European Civil Aviation Conference*): Europska konferencija civilnog zrakoplovstva

ECCAIRS (*European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems*): Europski centar za koordinaciju sustava za izvješćivanje o zrakoplovnim nesrećama

EMPIC-EAP (*European Aviation Processing System*): softver za civilne i vojne zrakoplovne vlasti za upravljanje, provedbu i provjeru provedbe civilnih zrakoplovnih propisa

ETOD (*Electronic Terrain and Obstacle Data*): elektronički podaci o terenu i preprekama

ETD (*Explosives Trade Detector*): zaštitne opreme za otkrivanje tragova eksploziva

EUROCONTROL (*European Organization for the Safety of Air Navigation*): Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe

FAB CE (*Functional Airspace Block Central Europe*): Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

FSTD (*Flight Simulation Training Device*): uređaj za osposobljavanje pilota koji simulira let

GNSS (*Global Navigation Satellite System*): globalni navigacijski satelitski sustav

GPWS (*Ground Proximity Warning System*): sustav za upozorenje na blizinu tla

HACZ: Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

HKZP: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

ICAO (*International Civil Aviation Organization*): Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

ICAO ADREP (*ICAO Accident/Incident Data Reporting*): izvještavanje o nesrećama i nezgodama

ICAO USOAP: ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme

IFR (*Instrument Flight Rules*): pravila instrumentalnog letenja

IR (*Instrument Rating*): ovlaštenje za instrumentalno letenje

LAPL (*Light Aircraft Pilot Licence*): dozvola pilota lakog zrakoplova

LIC (*Licensing*): licenciranje osoblja

LSSIP (*Local Single Sky Implementation Plan*): Lokalni plan implementacije Jedinstvenog europskog neba

MET (*Meteorology*): meteorologija

MTOM (*Maximum take-off mass*): najveća dopuštena masa pri polijetanju

MUP: Ministarstvo unutarnjih poslova

NSA (*National Supervisory Authority*): Nacionalno nadzorno tijelo

NSA CC (*National Supervisory Authority Coordination Committee*): Koordinacijski odbor nacionalnih nadzornih tijela

OJT (*On-Job Training*): osposobljavanje na radnom mjestu

OPS (*Operations*): letačke operacije

Part M: europski propis o vođenju kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

Part 145: europski propis o održavanju zrakoplova

Part 147: europski propis o osposobljavanju zrakoplovno-tehničkog osoblja

PBN (*Performance Based Navigation*): navigacija temeljena na letnim sposobnostima zrakoplova

PPL (*Private Pilot Licence*): dozvola privatnog pilota aviona

PRB (*Performance Review Body*): tijelo za reviziju performansi

RAMP: pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke

RTG operator: operator na rendgenskom uređaju

SACA (*Safety Assessment of Community Aircraft*): sigurnosni pregled zrakoplova Zajednice na stajanci

SAFA (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*): sigurnosni pregled inozemnog zrakoplova na stajanci

SEC (*Security*): zaštita civilnog zračnog prometa

SES (*Single European Sky*): Jedinствeno europsko nebo

SMS (*Safety Management System*): sustav upravljanja sigurnošću

SOP (*Standard Operating Procedures*): standardno-operativni postupci

SPO (*Specialized Operations*): specijalizirane operacije zrakoplovima, tzv. radovi iz zraka (snimanje, zaprašivanje, dizanje tereta i sl.)

SSP (*State Safety Programme*): Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

TAWG (*Threat Assessment Working Group*): radna grupa za procjenu prijetnji

TCO (*Third Country Operator*): operator iz treće zemlje

UAS (*Unmanned Aircraft System*): sustav bespilotnog zrakoplova

UCS (*Unit Competence Scheme*): shema stručnosti za lokaciju

USS: uzletno-sletna staza

VFR (*Visual Flight Rules*): pravila vizualnog letenja

Zakon: Zakon o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja.....	7
Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	9
Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	17
Tablica 4: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	19
Tablica 5: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa.....	22
Tablica 6: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Ured zaštite zračnog prometa.....	23
Tablica 7: Realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo	25
Tablica 8: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2021. godini	26
Tablica 9: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja	28
Tablica 10.: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2021. godini	29
Tablica 11: Pregled infrastrukturnih projekata na aerodromima u Republici Hrvatskoj u 2021. godini.....	32
Tablica 12: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2021. godine	41
Tablica 13: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2021. godini	49
Tablica 14: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2021. godini	50
Tablica 15: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika.....	53
Tablica 16: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2021. godini	60
Tablica 17: Prikaz broja planiranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini.....	63
Tablica 18: Prikaz broja planiranih „online“ vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini	64
Tablica 19: Prikaz broja neplaniranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini	64
Tablica 20: Pregled troškova školovanja po vrsti troška u 2021. godini	64
Tablica 21: Pregled održanih radionica u 2021. godini.....	66

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

Tablica 22: Pregled implementacije EMPIC modula	69
Tablica 23: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2021. godini	80

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama.....	34
Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I	34
Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine II	35
Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine III.....	35
Grafikon 5: Prikaz razine efektivne implementacije (EI) prije i poslije ICVM po pojedinim područjima	39
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovibenost zrakoplova (AIR)	42
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)	42
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL) ...	43
Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED).....	43
Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)	44
Grafikon 11: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovitbi (ANS).....	44
Grafikon 12: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama	72
Grafikon 13: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova	73
Grafikon 14: Pregled stručne spreme radnika Agencije	73
Grafikon 15: Pregled broja radnika Agencije prema spolu	74
Grafikon 16: Pregled starosne strukture radnika Agencije	74

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA

ČLANOVI

DIREKTOR AGENCIJE

Marin Puh, dipl. ing. aeronautike

1. UVOD

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (dalje u tekstu: Agencija ili HACZ), temeljem članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14 – dalje u tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 1. Statuta Agencije, podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu za 2021. godinu (dalje u tekstu: Izvješće). Ovo Izvješće sadrži sve bitne elemente prikaza rada Agencije u 2021. godini, a naročito težišne aktivnosti, odnosno projekte, koji su bili od značajnog utjecaja na ostvarenje ciljeva proizašlih iz nadležnosti Agencije kao pravne osobe s javnim ovlastima i utvrđenih Godišnjim programom rada za 2021. godinu. Financijsko izvješće Agencije za 2021. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

Agencija je pravna osoba, koja na temelju javne ovlasti obavlja poslove određene Zakonom, kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku te obavlja i druge poslove u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava u skladu s odredbama Zakona obavlja Vlada Republike Hrvatske. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, a za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske. Agencija predstavlja stručnu i operativnu organizaciju koja sukladno brzom tehničko-tehnološkom razvoju u području civilnog zrakoplovstva prati i provodi međunarodne standarde nužne za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Na nacionalnoj razini, Agencija je, uz Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i Agenciju za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Republike Hrvatske koji je prikazan u Prilogu 1. ovoga Izvješća. Pored toga, Agencija je i sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Europske unije (dalje u tekstu: EU ili Unija) čiji glavni cilj je izgradnja i održavanje visoke razine sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi. Sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Uniji čine Europska komisija, Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (*European Union Aviation Safety Agency* - EASA) te nadležne civilne zrakoplovne vlasti (*Competent Civil Aviation Authorities*) zemalja članica EU. Agencija je „produžena ruka“ EASA-e, odnosno Europske komisije u implementaciji zakonodavstva Unije u području civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Agencija je u 2021. godini provodila težišne aktivnosti propisane Godišnjim programom rada za 2021. godinu obavljanjem poslova iz svojih nadležnosti utvrđenih Zakonom i propisima donesenima na temelju Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima. Težišne aktivnosti Agencije u 2021. godini odvijale su se u okolnostima postupnog oporavka zračnog prometa nakon velikog pada uzrokovanog pojavom pandemije bolesti COVID-19. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u razdoblju od siječnja do prosinca 2021. u hrvatskim zračnim lukama ostvareno je 86 tisuća slijetanja i polijetanja zrakoplova, što je porast od 58,2% u odnosu na isto razdoblje 2020. godine. U hrvatskim zračnim lukama u 2021. godini ukupno je ukrcao i iskrcao 4,7 milijuna putnika, što je porast od 121,5% u usporedbi s 2020. godinom. Ukupan promet tereta u zračnim lukama u razdoblju od siječnja do prosinca 2021. godine porastao je za 14,7% u odnosu na isto razdoblje 2020. godine te je iznosio 8,8 tisuća tona. Zračne luke u Republici Hrvatskoj ostvarile su ukupno više prometa putnika s indeksom 221,5, a pojedinačno kako slijedi: Međunarodna ZL Franjo Tuđman – indeks 152,0, ZL Split – indeks 236,5, ZL Dubrovnik – indeks 284,5, ZL Zadar – indeks 450,0, ZL Pula – indeks 331,9, ZL Rijeka – indeks 207,3, ZL Osijek – indeks 170,9, ZL Brač – indeks 225,3 i ZL Mali Lošinj – indeks 183,8.

U navedenim okolnostima, težišne aktivnosti Agencije bile su usmjerene na osiguravanje europskih standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa kroz nadzor, certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata, razvoj i implementaciju regulatornog okvira te suradnju s nadležnim nacionalnim i međunarodnim institucijama kao i suradnju sa zrakoplovnom zajednicom. Agencija je, u okviru svoje nadležnosti, aktivno pratila propisane zdravstvene standarde i mjere u zračnom prometu vezano uz COVID-19 te je o tome pravovremeno informirala zrakoplovne subjekte.

2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE

2.1 Nacionalni i međunarodni pravni okvir

Zračni promet u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom, Zakonom o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13), Zakonom o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98, 14/11 i 78/15), Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe («Narodne novine» broj 19/98, 20/00 i 51A/13), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14), Zakonom o prijevozu opasnih tvari («Narodne novine» broj 79/07 i 70/17) i brojnim drugim propisima kao što su EU uredbе i direktive, zatim pravilnici kojima se omogućava primjena EU propisa te na kraju pravilnici kojima se reguliraju područja civilnog zrakoplovstva koja nisu regulirana EU propisima (tzv. nacionalni pravilnici).

Republika Hrvatska je od 9. svibnja 1992. godine na temelju pristupa (akcesije) stranka Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, odnosno članica Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization* – dalje u tekstu: ICAO) koja je osnovana istom Konvencijom u svrhu razvijanja načela, tehnologije te poticanja i razvoja međunarodnog civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska članica je Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation* – dalje u tekstu: EUROCONTROL) od 1. travnja 1997. godine temeljem Odluke o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL iz 1960., s Protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranim sporazumom o rutnim naknadama iz 1981. Republika Hrvatska je članica i Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (*European Civil Aviation Conference* – dalje u tekstu: ECAC) od 2. srpnja 1992. godine.

Republika Hrvatska članica je Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (*European Union Aviation Safety Agency* – dalje u tekstu: EASA) od 1. srpnja 2013. godine temeljem članstva u EU. U tom smislu, Agencija aktivno sudjeluje u radu stručnih radnih tijela i grupa EASA-e. Sudjelovanje Agencije u radu EASA-e ključno je za utjecaj na donošenje i pravodobno praćenje zakonodavnih aktivnosti tijela EU u području civilnog zračnog prometa, a time i na ispunjavanje obveza koje Republika Hrvatska ima kao država članica. Najvažnija obaveza Agencije u tom procesu je ispunjavanje svih standarda koji su propisani pravnom stečevinom Unije koja čini regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora u području civilnog zračnog prometa.

Agencija, u okviru svog djelokruga rada, u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture sudjeluje u međunarodnim aktivnostima, uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima i drugim oblicima suradnje vezanim za ICAO i druge međunarodne organizacije civilnog zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet. Nadalje, Agencija vodi brigu o realizaciji aktivnosti i zadataka proizašlih iz sudjelovanja u radu navedenih međunarodnih organizacija, kao i drugih obveza koje proizlaze iz međudržavnih ugovora.

2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije

Agencija je prikladna i praktična organizacija izvan sustava državne uprave koja neovisno provodi u okviru svoje djelatnosti upravne i druge poslove koji se odnose na nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa. Osnovana je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 46/07). Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09) te njegovim izmjenama i dopunama («Narodne novine» broj 84/11 i 127/13) pridodavane su joj ovlasti u području: certificiranja subjekata u civilnom zrakoplovstvu, nadzora

sigurnosti i mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, regulatornih aktivnosti kao što su izdavanje obvezujućih naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti, sigurnosnih direktiva te direktiva u području plovidbenosti i zaštiti civilnog zračnog prometa, ekonomska regulacija subjekata u civilnom zrakoplovstvu, podnošenja optužnog prijedloga i izdavanja prekršajnog naloga.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama («Narodne novine» broj 76/93, 29/97, 47/99, 35/08 i 127/19) i Statut Agencije. Statutom Agencije pobliže je uređeno: načela za unutarnje ustrojstvo, vrste unutarnjih ustrojstvenih jedinica i uvjeti za njihovo ustrojavanje, predstavljanje i zastupanje, financiranje, poslovno planiranje i godišnje izvještavanje, rad i poslovanje, ovlasti i način odlučivanja, opći akti, tajnost podataka, javnost rada te druga pitanja značajna za rad Agencije.

Resorno ministarstvo za područje rada Agencije je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (dalje u tekstu: Ministarstvo ili MMPI).

2.3 Tijela Agencije

Prema odredbama Zakona i Statuta Agencije, tijela Agencije su Vijeće Agencije i direktor Agencije.

Vijeće Agencije

Agencijom upravlja Vijeće Agencije koje se sastoji od pet članova, koje na prijedlog resornog ministra imenuje Vlada Republike Hrvatske. Članovi Vijeća Agencije imenuju se, nakon provedenog javnog natječaja, na vrijeme od četiri godine, s tim da mogu biti ponovno imenovani. Predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća Agencije imenuje Vlada Republike Hrvatske iz reda članova Vijeća Agencije.

Direktor Agencije

Voditelj poslovanja Agencije je direktor Agencije. Direktora Agencije imenuje i razrješava Vijeće Agencije uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Direktor Agencije se bira na temelju provedenog javnog natječaja. Mandat direktora Agencije je pet godina s tim da može biti ponovno imenovan. Direktor Agencije za svoj rad odgovara Vijeću Agencije i resornom ministru. Direktor organizira rad Agencije u skladu s ovlastima utvrđenima Statutom Agencije, poduzima trenutačne, potrebne i opravdane mjere u interesu sigurnosti civilnog zrakoplovstva te obavlja i druge poslove u skladu sa Statutom Agencije.

2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu uređuje se unutarnje ustrojstvo Agencije, nazivi unutarnjih ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug, poslovi i zadaće koje se u njima obavljaju, potrebna radna mjesta za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, raspored radnih mjesta u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama te način upravljanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Agencije. Unutarnje ustrojstvo Agencije te način rada i rukovođenja Agencijom utvrđuju se tako da se osigura zakonito, stručno, efikasno i racionalno obavljanje poslova i zadaća, pravodobno i efikasno provođenje poslova iz nadležnosti Agencije, prava i obveze radnika uz potpuno korištenje njihovih stručnih sposobnosti, koordinacija i nadzor nad izvršavanjem poslova, kao i suradnja s nadležnim subjektima u svezi organiziranog, planskog i efikasnog izvršavanja svih poslova i zadaća iz nadležnosti Agencije.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

Dana 1. veljače 2021. godine stupio je na snagu novi Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Agencije. Izmjenama unutarnjeg ustrojstva organizacija rada Agencije prilagođena je aktualnim potrebama i intenzitetu poslovnih procesa u pojedinim područjima.

Od značajnih promjena za istaknuti je ustrojavanje Odjela bespilotnih zrakoplova koji predmetnu problematiku rješava na integralni (višedomenski) način za razliku od prethodnog modela koji je problematiku rješavao parcijalno po pojedinoj domeni. Također, ustrojen je Edukacijsko – informacijski centar sa zadaćom organiziranja internih osposobljavanja radnika Agencije, organizacijom radionica i seminara za zrakoplovnu industriju, promociju sigurnosti zračnog prometa i upravljanje značajnim projektima Agencije. U cilju osnaživanja i boljeg prepoznavanja procesa ekonomske regulacije i nadzora financijske sposobnosti zrakoplovnih subjekata koji spadaju u temeljne nadležnosti Agencije, ustrojen je Odjel ekonomske regulacije i nadzora koji je do ove promjene funkcionirao na razini odsjeka. Radi unaprjeđenja internih procesa, Ured za dodobravanje letova izmješten je u Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja kao Odsjek za odobravanje letova. Jednako tako, Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova izmješten je iz Sektora pravnih i zajedničkih poslova kao zaseban Ured zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova.

Organizacijska karta koja prikazuje unutarnje ustrojstvo Agencije nalazi se u Prilogu 2. ovoga Izvješća.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2021. GODINI

Agencija je u 2021. godini obavljala poslove iz svoje nadležnosti propisane Zakonom i Statutom. Poslovi su obavljani sukladno strateškom okviru za 2021. godinu koji je usvojen na 52. e-sjednici Vijeća Agencije održanoj dana 19./20. listopada 2020. godine. Godišnjim programom rada za 2021. godinu utvrđeno je 5 strateških ciljeva te s njima povezanih 9 težišnih aktivnosti, usmjerenih na daljnje unaprjeđenje rada i razvoja Agencije. Poslovanje Agencije tijekom 2021. godine i dalje je obilježavala pandemija bolesti COVID-19 i njen utjecaj na zrakoplovnu industriju u cjelini. Agencija je promjenama načina i organizacije rada u novonastalim okolnostima uvjetovanim pandemijom bolesti COVID-19 nastojala u najvećoj mogućoj mjeri realizirati postavljene ciljeve te osigurati nesmetano poslovanje zrakoplovnih subjekata u Republici Hrvatskoj. Pregled ostvarenja strateških ciljeva i s njima povezanih težišnih aktivnosti Agencije za 2021. godinu daje se u Zaključku ovog Izvješća.

3.1 Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

Poslovi vezani za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa su i u 2021. godini bili prioritetni u poslovanju Agencije. Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, certificiranje zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja su obavljani u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata. Agencija je provodila i posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na europskoj i međunarodnoj razini. Agencija je tijekom 2021. godine u području djelovanja internog sustava upravljanja sigurnošću nastavila raditi na razvoju, implementaciji, održavanju i kontinuiranom poboljšanju postupaka i radnih procesa vezanih uz upravljanje sigurnosnim rizicima u skladu s nacionalnim i međunarodnim zahtjevima, a koji za cilj imaju kontinuirano povećanje razine sigurnosti zračnog prometa.

3.1.1 Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

U 2021. godini nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa provodile su osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja i Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom sa svojim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama. Nadzor zaštite civilnog zračnog prometa provodio je Ured zaštite zračnog prometa.

3.1.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja je obavljao poslove kontinuiranog nadzora izvođenja letačkih operacija u zračnom prostoru Republike Hrvatske, osposobljavanja letačkog, kabinskog i zemaljskog osoblja operatora zrakoplova, tehničke ispravnosti zrakoplova kojima se izvode letačke operacije i poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (piloti aviona, helikoptera, jedrilica, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, balona, sportsko-rekreativnih zrakoplova, padobransi, kontrolori zračnog prometa, osobe za održavanje zrakoplova, dispečeri leta/operativni kontrolori zračnog prometa) u cilju osiguravanja udovoljavanja propisanim uvjetima za sigurnu uporabu zrakoplova u civilnom zračnom prometu.

Krajem 2021. godine u djelokrugu rada Sektora bila su 244 ovlaštena/certificirana subjekta i 1.292 registrirana operatora UAS, kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj ovlaštenih/certificiranih subjekata
Operatori zrakoplova	16 od čega: 8 operatora koji obavljaju CAT (A-B) 4 operatora koji obavljaju CAT (A-A) 3 operatora koji obavljaju SPO 1 operator složenih zrakoplova koji obavlja nekomercijalne operacije
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona, helikoptera, balona i jedrilica u skladu s europskim propisima	19 od čega: 8 ATO (avion) 2 DTO (avion) 2 ATO (helikopter) 7 DTO (jedrilica)
Organizacije za osposobljavanje padobranaca	11
Organizacije za osposobljavanje ovjesnih jedriličara	1
Organizacije za osposobljavanje parajedriličara	4
Organizacije za osposobljavanje pilota sportsko - rekreativnih zrakoplova	5
Organizacija za osposobljavanje za opasne robe	12
Otpremnici opasnih roba	20
Pošiljatelji opasnih roba	10
Pružatelji zemaljskih usluga prihvata i otpreme tereta certificirani za opasne robe	7
Imenovani poštanski operatori	1
Organizacije za održavanje zrakoplova	14 od čega: 12 Part 145 1 Subpart F i 1 CAO
Organizacije za održavanje Annex I zrakoplova	5
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	15
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova	2
Organizacije za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova	3

Vrsta subjekta	Broj ovlaštenih/certificiranih subjekata
Operatori simulatora leta	2
Uređaji za osposobljavanje koji simuliraju let	3 od čega: 1 FFS (H) 1 FNPT II (H) 1 FNPT II (A)
Operatori UAS	1.292
Udaljeni piloti UAS-a	2.953
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa	2
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	51
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s nacionalnim propisima	18
Organizacije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnoga osoblja	3
Zrakoplovno-medicinski ispitivači	21
Ukupno	245 2.953 udaljenih pilota UAS-a 1.292 operatora UAS

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Realizacija planova nadzora

Planirani nadzor sigurnosti provodio se prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2021. godinu koji se utvrđuju na razini svakoga odjela/odsjeka u skladu s njegovim djelokrugom.

Sektor je provodio i neplanske (izvanredne) nadzore u slučaju pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti (temeljem analize sigurnosti koju Sektor kontinuirano provodi ili temeljem zaprimljenih informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti iz domene nadležnosti Sektora). Po tom pitanju, treba istaknuti dobru suradnju i koordinaciju s Ministarstvom unutarnjih poslova.

Pandemija bolesti COVID-19 i s njom povezana ograničenja putovanja i tijekom 2021. godine su otežavali provedbu nadzora. Usprkos tome, uz odgovarajuću prilagodbu organizacije rada te uvođenje tzv. *desktop audita* sukladno smjernicama EASA-e, stupanj realizacije Plana nadzora za 2021. godinu je vrlo visok i sva obrazloženja za odstupanja od plana su objektivna i utemeljena.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorima u 2021. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prethodnih godina može se zaključiti kako nema značajnih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema negativnih trendova.

Realizacija planova nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u 2021. godini u nadležnosti Sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel letačkih operacija i školstva	Nadzor certificiranih operatora zrakoplova	38	38	-	100%	19	57
	Nadzor operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti	5	5	-	100%	1	6
	Nadzor generalne avijacije, operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama i padobranskih skokova	10	10	-	100%	7	17
	Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba	21	21	-	100%	-	21
	Nadzor osposobljavanja operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu	10	10	-	100%	6	16
	Nadzor zrakoplovnih priredbi	1	1	-	100%	-	1
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	8	8	-	100%	5	13
	Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima prema izjavljenoj aktivnosti	7	7	-	100%	-	7
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima	8	8	-	100%	6	14
Odjel plovidbenosti	Nadzor Part 145, Part M, Part 147 i FSTD organizacija	47	47	-	100%	38	85
	Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)	11	11	-	100%	-	11
	Provjera plovidbenosti zrakoplova (ARW)	80	80	-	100%	13	93
	ACAM i Part M u inozemstvu	5	5*	-	100%	-	5
Odjel licenciranja	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova	1	-	1	0%	7	7
	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu	6	3	3	50%	10	13
	Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti	1	1	-	100%	-	1
Odjel bespilotnih zrakoplova		5	5	-	100%	3	8

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odsjek zrakoplovne medicine	Nadzor zrakoplovnih medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača	14	14	-	100%	6	20
Odsjek SAFA/SACA inspekcija	Pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke (RAMP)	60	55	5	92%	34	89
Ukupno Sektor		338	329	9	97%	155	484

Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Odjel letačkih operacija i školstva

Nadzor certificiranih operatora zrakoplova

Početnim planom nadzora za certificirane operatore zrakoplova u 2021. godini bilo je planirano obaviti 24 nadzora. Međutim, tijekom 2021. godine Odjel je certificirao tri operatora komercijalnog zračnog prijevoza zbog čega je temeljem procjene rizika bilo potrebno utvrditi obvezne nadzore koji su se nad novim operatorima morali obaviti u prvim mjesecima njihovog funkcioniranja. U tom smislu je plan u ovom području nadzora revizijom povećan na 38 obveznih nadzora, a koje je Odjel u potpunosti realizirao. Dodatno, Odjel je obavio i 19 uvjetnih nadzora od čega je najveći udio tih nadzora bio usmjeren u certifikacijske nadzore, nadzore provođenja osposobljavanja operativnog osoblja novih operatora i nadzore kojima se evaluirala usklađenost certificiranih operatora zrakoplova s regulatornim promjenama.

Nadzor operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti

U području nadzora operatora prema izjavljenoj aktivnosti Odjel je za 2021. godinu planirao obaviti pet nadzora, a što je u potpunosti i obavio. Dodatno, u predmetnom području nadzora Odjel je obavio i jedan uvjetni nadzor komercijalnih radova iz zraka visokog rizika.

Nadzor generalne avijacije i operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama

Za razliku od 2020. godine, u kojoj su zrakoplovne aktivnosti bile značajno smanjenje uslijed pandemije bolesti COVID-19, u 2021. godini se s nadzorom u ovom području ipak moglo započeti odmah s početkom sezone letenja, a prioritet je bio pridati onim lokacijama gdje se očekivao najveći interes zrakoplovne zajednice. Odjel je u ovom području nadzora u 2021. godini planirao obaviti 10 nadzora, te je svojom prisutnošću na sedam različitih lokacija, uključujući i registrirane površine, uspio u cijelosti realizirati sve planirane nadzore. Dodatno, Odjel je obavio i sedam uvjetnih nadzora u okviru projekta izrade dodatnih uvjeta za uporabu aerodroma s odobrenjem, a kojeg je provodio u suradnji s Odjelom aerodroma.

Nadzor operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu

Odjel je u ovom području nadzora u 2021. godini planirao obaviti 13 nadzora, ali je taj broj revizijom plana smanjen na 10 nadzora zbog nastavljenog pada aktivnosti naših zrakoplovnih subjekata u inozemstvu, osobito onih koji na uređajima koji simuliraju let provode tečajave za osposobljavanje pilota. Pad aktivnosti navedenih subjekata jedna je od posljedica pandemije bolesti COVID-19, koja se između ostalog izrazila i u smanjenoj potrebi za osposobljavanjem novih pilota. Međutim, kako je Odjel u drugoj polovici 2021. godine certificirao dva operatora komercijalnog zračnog prijevoza, posljedično se povećala i potreba za nadzorima tih operatora u području provođenja njihovih programa osposobljavanja i provjera nad posadom zrakoplova, a koje u inozemstvu obavljaju na uređajima koji simuliraju let ili uvjete u putničkoj kabini zrakoplova. Zbog toga se u 2021. godini povećao broj realiziranih izvanrednih ili uvjetnih nadzora u inozemstvu, pa je Odjel 2021. godinu zaključio sa 100%-tnom realizacijom obaveznih nadzora, te sa dodatnih 6 uvjetnih nadzora.

Nadzor zrakoplovnih priredbi

U odnosu na 2020. godinu, kada je zbog pandemije bolesti COVID-19 značajno smanjena organizacija zrakoplovnih priredbi, u 2021. godini došlo je do blagog porasta broja zrakoplovnih priredbi. Iako taj broj i dalje ne predstavlja onaj obim zrakoplovnih priredbi iz predpandemijskih godina, aktivnosti koje su u tom području nadzora zabilježene tijekom 2021. godine ipak ukazuju na potrebu društva za događajima ove vrste i trend ka povratku većem broju priredbi, osobito onih kompleksnijih. U okolnostima i dalje prisutne pandemije bolesti COVID-19, Odjel je obavio nadzor zrakoplovne priredbe koju je ocijeno kompleksnijom i time sigurnosno rizičnijom, čime je u potpunosti i realizirao plan za 2021. godinu.

Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba

U području nadzora subjekata uključenih u prijevoz opasnih roba, odnosno onih koji su za te aktivnosti certificirani temeljem Pravilnika o uvjetima i načinu prijevoza opasnih roba zrakom, Odjel je u 2021. godini planirao i potpunosti realizirao 21 nadzor. Dodatno, nadzor usklađenosti s primjenjivim propisom za opasne robe kod certificiranih operatora zrakoplova, kao i onih koji svoje aktivnosti izjavljuju, provodio u okviru plana nadzora za operatore zrakoplova; što je Odjel isto tako u cijelosti obavio.

Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima

Odjel je u ovom području nadzora u 2021. godini planirao i u potpunosti obavio osam nadzora. Od značajnijih aktivnosti u 2021. godini valja isto tako naglasiti i dvije certifikacije novih odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova, kao i kooperativni nadzor s drugim nadležnim tijelom koji je Odjel obavio nad organizacijom čije je glavno mjesto poslovanja u drugoj članici Europske unije, ali svoje aktivnosti provode i na teritoriju Republike Hrvatske. Uslijed gore navedenog, a osobito radi provodbe certifikacijskih nadzora, Odjel je u 2021. godini obavio i pet uvjetnih nadzora.

Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima prema izjavljenoj aktivnosti

Budući da je tijekom 2020. godine započelo podnošenje prvih EU izjava kojima su organizacije za osposobljavanje pilota prelazile na novi, europski sustav osposobljavanja temeljen na Izjavama, a vodeći računa o važnosti nadzora nakon takvih regulatornih promjena, Odjel je za predmetno područje nadzora u 2021. godini planirao obaviti nadzor svih organizacija koje su takvu izjavu podnijeli tijekom 2020. godine. Tu se radilo o sedam organizacija, a među kojima je najviše bilo onih koji provode osposobljavanje pilota jedrilica. Odjel je svih sedam planiranih nadzora obavio u cijelosti.

Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima

U području nadzora odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima, Odjel je u 2021. godini planirao obaviti osam nadzora. U odnosu na prijašnje godine smanjen je broj planiranih nadzora. Posljedica je to tranzicije organizacija za osposobljavanja pilota jedrilica iz nacionalnog u EU regulatorni okvir, koji je dovršen tijekom 2020. godine temeljem zadnjih izmjena i dopuna Uredbe komisije (EU) 1178/2011 i (EU) 2018/1976. Preostale organizacije, koje svoje aktivnosti provode u skladu s relevantnim nacionalnim propisom, nadzirane su na način da se najveći broj nadzora usmjerio na one organizacije koje aktivno provode predmetna osposobljavanja. Slijedom navedenog, Odjel je u cijelosti obavio svih osam planiranih nadzora, ali i šest dodatnih, uvjetnih nadzora, od kojih se najveći broj obavio nad organizacijom koja je tijekom pandemije bolesti COVID-19 uspjela osigurati provedbu teoretskih i praktičnih osposobljavanja. Dodatno na gore navedeno, Odjel je u 2021. godini obavio i certifikacijski nadzor nad jednom organizacijom za osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova, te jednom organizacijom za osposobljavanje padobranaca.

Odjel plovidbenosti

Nadzor Part 145, Part M, Part 147 i FSTD organizacija

Obzirom na utjecaj pandemije bolesti COVID-19, u rujnu 2021. godine izvršena je revizija godišnjeg plana nadzora koja se najviše odnosila na izmjenu planiranih nadzora u inozemstvu zbog opravdanih razloga.

Inspektori Odjela plovidbenosti uspjeli su ostvariti 100% planiranih nadzora ovlaštenih Part M, Part 145, Part 147 i FSTD organizacija uz strogo pridržavanje epidemioloških mjera zaštite. Time je izvršen plan da se, najmanje jedanput u kalendarskoj godini, obuhvate sve ovlaštene organizacije (Part 145, Part M, Annex I, Part 147 i FSTD) u cijelosti ili parcijalno nad njenim aktivnostima u sklopu odobrenih ovlaštenja.

U 2021. godini, temeljem iskustava iz prijašnjih godina, planirano je 10 uvjetnih nadzora koji se odnose na moguće certifikacije novih i odobrenja izmjena u postojećim organizacijama, izvanredne nadzore uslijed uočenih negativnih trendova i prijava ili *follow-up* nadzor novo-odobrenih organizacija. U 2021. godini izvršeno je više od planiranog broja nadzora, odnosno izvršeno je ukupno 38 uvjetnih nadzora od čega je tri bilo u funkciji inicijalne certifikacije novih organizacija sukladno Uredbi (EU) 1321/2014 i tri inicijalne certifikacije organizacija za održavanje Annex I zrakoplova sukladno Pravilniku o gradnji, obnovi, održavanju i kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139. Ostalih 32 nadzora odnosili su se na bitne promjene unutar organizacija kojih je u 2021. godini bio iznenađujuće iznimno velik broj u odnosu na bilo koju prethodnu godinu

Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)

Bez obzira na pandemiju bolesti COVID-19, u 2021. godini izvršeno je 100% od planiranog broja od 11 nadzora kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM) u skladu s međunarodnim standardima i primjenjivim zahtjevima.

Provjera plovidbenosti zrakoplova

Provjera plovidbenosti zrakoplova provodi se na zahtjev stranke pa njihova realizacija isključivo ovisi o tome hoće li vlasnici/operatori podnijeti zahtjev za provjeru plovidbenosti svojeg zrakoplova Agenciji ili ne, tako da se isti tretiraju isključivo kao uvjetni nadzori. Planirani broj tih nadzora temeljen je okvirno u odnosu na broj nadzora iz prethodnih godina.

Tijekom 2021. godine izvršeno je ukupno 93 pregleda zrakoplova za utvrđivanje njihove plovidbenosti koji su obavljani na zahtjev vlasnika/operatora zrakoplova što je približno jednak broj pregleda zrakoplova u odnosu na prethodne godine.

Bez obzira na pandemiju bolesti COVID-19, inspektori Odjela plovidbenosti odgovorili su na sve zahtjeve stranaka i uspješno organizirali i izvršili preglede zrakoplova vezane za njihovu plovidbenost, uz strogo pridržavanje epidemioloških mjera.

Regionalno organizirani grupni pregledi zrakoplova za provjeru plovidbenosti ujedno su iskorišteni i za održavanje radionica sa zrakoplovnom industrijom o aktualnim temama iz domene održavanja i kontinuirane plovidbenosti zrakoplova. Time Agencija približava svoje aktivnosti direktnim korisnicima, a njima dodatno olakšala logistički i financijski teret dolaska na radionice koje su do sada bile organizirane u pravilu u sjedištu Agencije.

ACAM, provjera plovidbenosti zrakoplova i nadzor organizacija u inozemstvu

Revizijom plana nadzora u inozemstvu planirano je pet nadzora zrakoplova od kojih je tri izvršeno (Mađarska-provjera plovidbenosti, Njemačka, Slovenija-ACAM) a preostala dva ACAM nadzora izvršena su u Hrvatskoj, jedan u Zrakoplovnoj jedinici MUP-a na Lučkom a drugi je obavljen kao desktop nadzor pregledom tražene i dostavljene dokumentacije zrakoplova.

Svi pregledi zrakoplova izvršeni su u skladu s međunarodnim standardima i primjenjivim zahtjevima.

Odjel licenciranja

U 2021. godini Odjel licenciranja je provodio nadzor ispitivača pilota, organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa, a Odsjek zrakoplovne medicine je kontinuirano provodio nadzor zrakoplovno medicinskih centara i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME).

Uz navedene nadzore, Odjel je u prosincu 2021. godine proveo godišnji tečaj osvježavanja znanja za ispitivače zrakoplova, a radi standardizacije rada ispitivača za tip zrakoplova certificiranih od strane Agencije. Zbog pandemije bolesti COVID-19, radionica je održana putem elektroničke platforme za udaljenu komunikaciju. Na tečaju je obrađen širok raspon aktualnih tema vezanih uz osposobljavanje i ispitivanje, ali i teme vezane za zdravstveno i psihičko zdravlje pilota uslijed pandemije bolesti COVID-19.

U 2021. godini Odjel je kontinuirano provodio nadzor ispitivača pilota zrakoplova i organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti.

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova

Nadzor ispitivača certificiranih od strane Agencije koji se provodi na teritoriju Republike Hrvatske nije ostvaren jer je u 2021. godinu bio planiran nadzor samo jednog ispitivača, no s obzirom da ispitivač nije tijekom godine proveo niti jedan ispit ili provjeru s kandidatima i imateljima dozvola, iz objektivnih razloga nad njime nije bilo moguće provesti planirani nadzor. Odjel je uspješno obavio sedam neplaniranih nadzora od čega jedan u svrhu stjecanja certifikata ispitivača.

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu

Nadzor ispitivača pilota u inozemstvu je ostvaren sa 50%. Tri ispitivača čije je nadzor bio planiran u 2021. godini nije obavljao provjere u 2021. godini zbog čega nije bilo moguće nad njima provesti nadzor. Od šest planiranih nadzora, provedena su tri.

Odjel je uz planirane nadzore uspješno obavio deset neplaniranih nadzora, tako da je tijekom 2020. godine izvršeno ukupno 13 nadzora certificiranih ispitivača u inozemstvu.

Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti (LPAB)

Odjel je u 2021. godini nad tijelima za testiranje razine jezične sposobnosti uspješno obavio jedan planirani nadzor, čime je plan realiziran u cijelosti.

Odsjek zrakoplovne medicine

Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača

Unatoč pandemiji bolesti COVID-19 koja je u velikoj mjeri zahvatila subjekte ovih nadzora, Odsjek se uz aktivnu suradnju svih dionika i subjekata nadzora uspješno prilagodio novonastalim okolnostima te je u potpunosti realizirao plan nadzora bez potrebe za revizijom. Svih 14 planiranih nadzora zrakoplovno-medicinskih centara i ispitivača su obavljani čime je plan realiziran u potpunosti te je uz to odrađeno šest neplaniranih nadzora.

Uz navedene nadzore, Odsjek je u lipnju i prosincu 2021. godine proveo godišnje tečajeve osvježanja znanja za zrakoplovno-medicinske ispitivače, koji su, zbog pandemije bolesti COVID-19, održani putem elektroničke platforme za udaljenu komunikaciju. U listopadu 2021. Odsjek je proveo osposobljavanje o zrakoplovnom okruženju za psihologe čije su aktivnosti i interesi vezani uz civilno zrakoplovstvo, u ukupnom trajanju 28 sati koje je obuhvatilo predavanja/seminare i terenske posjete Fakultetu prometnih znanosti/Hrvatskom zrakoplovno nastavnom središtu, Croatia Airlines-u, Heli Centru Toplice i Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe.

Odjel bespilotnih zrakoplova

Odjel bespilotnih zrakoplova ustanovljen je 01. ožujka 2021. godine. Po osnivanju, izrađen je plan aktivnosti uspostave Odjela, koji je podrazumijevao ekipiranje i opremanje Odjela, izradu postupaka, lista provjera i obrazaca, provedbu osposobljavanja osoblja i istovremeni nastavak funkcioniranja Odjela prema potrebama zainteresirane zajednice. U tu je svrhu omogućeno dijeljenje ljudskih potencijala drugih odjela, prema strukturiranom planu izrađenom za razdoblje do kraja 2021. godine.

Plan aktivnosti je proveden u cjelosti i prije predviđenog roka, te se Odjel mogao osloniti isključivo na svoje ljudske potencijale, u kojem obliku i sada funkcionira.

Kao i tijekom 2020. godine, broj nadzora operatora i operacija bespilotnih zrakoplova je prilagođen situaciji nastaloj uslijed pandemije COVID-19. Naime, najatraktivnije prilike za upotrebu sustava bespilotnih zrakoplova najčešće su povezane s okupljanjima većeg broja ljudi poput festivala, javnih dočeka, sportskih priredaba, manifestacija i slično. Tijekom 2021. godine ovakva su događanja zbog epidemioloških mjera bila ili zabranjena ili značajno smanjena u obimu aktivnosti i broju prisutnih ljudi. Osim toga, i mobilnost građana je zbog sprečavanja širenja bolesti COVID-19 bila dugotrajnije ograničena tijekom godine, a što je onemogućilo bilo kakva veća okupljanja pa je zbog toga i aktivnost Odjela u nadzoru ove vrste letačkih operacija bila smanjena u odnosu na prethodne godine.

Usprkos ograničenim mogućnostima prisustvovanja na terenu, Odjel je u suradnji s MUP-om nastavio postupati u okviru svojih nadležnosti, a na temelju dostavljenih informacija pojedinih policijskih uprava o neovlaštenim i nepropisnim aktivnostima operatora sustava bespilotnih zrakoplova.

Valja naglasiti da je od 1. siječnja 2021. godine započela primjena Uredbe (EU) 2019/947, a koja na razini Europske unije propisuje letačke operacije sustavima bespilotnih zrakoplova.

Bitno je istaknuti da je otvorenom kategorijom UAS-a obuhvaćen najveći dio operatora sustava bespilotnih zrakoplova. To je najraširenija kategorija jer se izvodi zrakoplovima mase do 25 kg, a koji su na tržištu vrlo rasprostranjeni i dostupni širokoj populaciji. Stoga je daljnja suradnja s MUP-om po ovom pitanju, ali i potpuno

preuzimanje nadzora sigurnosti ove kategorije letačkih operacija od strane MUP-a, a što predviđa i sama Uredba, nužno i za sada jedino moguće učinkovito rješenje.

Odjel je nadzirao četiri operatora u posebnoj kategoriji operacija pri čemu je realizirano svih pet planiranih nadzora, a dodatno su izvan plana provedena još tri nadzora operacija bespilotnih zrakoplova.

Tijekom godine Odjel je sudjelovao u brojnim aktivnostima promidžbe propisa i uspostave najbolje operativne prakse u Republici Hrvatskoj. Za istaknuti je suradnju s Hrvatskom gorskom službom spašavanja, s kojom Agencija ima sklopljen Sporazum o suradnji. Aktivnosti suradnje su osposobljavanja udaljenih pilota HGSS-a, ustupanje prostora za provedbu ispita za udaljene pilote, održavanje radionica za djelatnike HGSS-a i tako dalje.

Odjel je u prošloj godini bio na raspolaganju i ostalim zainteresiranim institucijama i organizacijama koje su iskazale interes za dobivanje informacija iz nadležnosti Odjela, pa je tako na primjer, uspostavljena stalna suradnja s Fakultetom organizacije i informatike u Varaždinu, pri kojem djelatnici Odjela održavaju predavanja za mlade udaljene pilote.

Odjel je svoje osnovne funkcije registracije operatora sustava bespilotnih zrakoplova i osposobljavanja i provjere udaljenih pilota u potpunosti digitalizirao i te se usluge pružaju mrežnim putem. Ti se sustavi stalno unaprijeđuju i usavršavaju sa svrhom optimizacije korištenja potencijala Odjela i omogućavanja pristupačnosti usluga zainteresiranoj zajednici.

Kako bi se usluga polaganja ispita znanja za udaljene pilote u potkategoriji A2 omogućila svim građanima Republike Hrvatske pod približno jednakim uvjetima, ono je omogućeno na šest lokacija u zemlji, prema rasporedu objavljenom za šest mjeseci unaprijed. Ovu je mogućnost u zadnjih pet mjeseci 2021. godine iskoristio 61 kandidat, što predstavlja 18% od ukupnog broja udaljenih pilota u potkategoriji A2 koji su položili ispit tijekom 2021. godine.

Odsjek SAFA/SACA Inspekcija

Pregledi zrakoplova stranih i domaćih operatora na stajanci zračne luke (RAMP)

Procjenu sigurnosti komercijalnih i nekomercijalnih operatora aviona i helikoptera koji slijeću/uzlijeću s međunarodnih aerodroma u Republici Hrvatskoj provodi Odsjek SAFA/SACA inspekcije, koji nadzire sigurnost tih operatora putem planiranih i neplaniranih (nasumičnih) inspekcijskih pregleda na stajanci aerodroma, tzv. "Ramp inspekcija", kada postoji sumnja da zrakoplov ili posada zrakoplova nije u skladu s primjenjivim zahtjevima iz dijela ARO.RAMP. Uredbe Komisije (EU) br. 965/2012 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama.

Godišnji plan i potreban broj inspekcijskih nadzora na stajankama aerodroma u Republici Hrvatskoj temelji se na zajednički usvojenoj sustavnoj koordinaciji (tzv. "System Wide Coordination - SWC") Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), koja je ukupan broj inspekcijskih nadzora izvršenih tijekom kalendarske godine na međunarodnim aerodromima pojedinih EU država, podijelila između država članica EU i država nečlanica EU potpisnica EASA SAFA Radnog sporazuma, ovisno o ukupnom broju slijetanja/uzlijetanja na/sa aerodroma tih država.

U svojim smjernicama tijekom COVID-19 krize (EASA Return to Normal Operations (RNO) in Ramp Domain – Guidelines in relation to the COVID-19 pandemic), EASA je postavljene ciljne vrijednosti dodijeljenog broja Ramp inspekcija za 2021. godinu izračunala na temelju stvarnog prometa u razdoblju od 1. studenog 2019. do 31. listopada 2020. U smjernicama je navedeno da promet tijekom tog razdoblja može, ali ne mora biti

reprezentativan za određivanje ciljanog broja Ramp inspekcija u 2021. godini. Budući da je bilo teško predvidjeti oporavak prometa u 2021. godini, stvarni promet se koristio kao polazište za izračune.

Na osnovu svega gore navedenog za 2021. godinu bilo je potrebno provesti 60 RAMP inspekcijskih nadzora na osam međunarodnih zračnih luka u Republici Hrvatskoj.

Tijekom 2021. godine ukupno je obavljeno 89 RAMP inspekcija na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj od čega 55 planirana i 34 neplanirana (izvanredna) nadzora temeljem posebnih poruka upozorenja kojima EASA skreće pozornost na sumnjive operatore zrakoplova, kao i inozemnih operatora generalnog zrakoplovstva koji prvi puta slijeću na međunarodne zračne luke u Republici Hrvatskoj.

RAMP inspekcije su planirane i realizirane uglavnom tijekom ljetnog i jesenskog razdoblja, kada je došlo do otvaranja turističke sezone. Inspekcije su provedene kroz 15 izlazaka na teren višechlanih timova (dva do tri člana u timu) pri čemu svaki izlazak u prosjeku traje četiri do pet dana, a uključuje i vikende.

Tijekom provedenih RAMP inspekcija u 2021. godini, utvrđeno je ukupno 14 nesukladnosti na zrakoplovima, od čega je:

- 1 imala mali utjecaj na sigurnost (Cat. 1 nesukladnost),
- 6 imalo značajni utjecaj na sigurnost (Cat. 2 nesukladnost),
- 4 imalo veliki utjecaj na sigurnost i rezultiralo je prizemljenjem zrakoplova do otklanjanja nesukladnosti (Cat. 3 nesukladnost), a
- 3 nije imalo direktnog utjecaja na sigurnost, već se radilo o općim napomenama.

U sklopu ukupnog broja Ramp inspekcija za 2021. godinu, sukladno Uredbi (EU) 2018/1042, Odsjek SAFA/SACA inspekcije je planirao prilikom Ramp inspekcija provoditi i nasumično testiranje letačke i kabinske posade na prisustvo alkohola, no zbog nastavka trajanja pandemije COVID-19 tijekom 2021. godine, u dogovoru s Nacionalnim koordinаторom za SAFA Ramp inspekcija, testiranje letačke i kabinske posade na prisustvo alkohola nije se provodilo iz zdravstvenih razloga.

Tijekom 2021. godine održan je jedan on-line redovni sastanak radne grupe Odbora EU-a za sigurnost zračnog prometa (Air Safety Committee), dva on-line redovna sastanka EASA radne grupe za koordinaciju i standardizaciju Ramp inspekcija (EASA Ramp Inspection and Coordination) te jedan on-line sastanak vezano za Ramp inspekcije (Ramp Inspection Forum).

3.1.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom je, u skladu s primjenjivim epidemiološkim mjerama, obavljao poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu, te poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

Odjel aerodroma provodio je nadzore u područjima kontrole i dokumentiranosti podataka objavljenih u AIP-u, implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima (SL L 44, 14.2.2014.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) 139/2014), kretanje i zadržavanje životinja na području aerodroma, kontrolu postupaka nadzora izgradnje oko aerodroma te kontrolu postupaka pri rekonstrukciji i gradnji na području aerodroma, aerodromske karte (*aerodrome chart*,

parking/docking chart, obstacle chart), kontrolu vizualnih sredstava za navigaciju, kontrolu ispravnosti i kvalitete sustava održavanja infrastrukture aerodroma, posebice operativne površine (stajanke i manevarske površine) s pripadajućim uređajima i sredstvima, kontrolu spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromu te provjeru vremena reagiranja i operativnih postupaka SVS-a, upravljanje postupcima na stajanci i kretanja vozila na operativnoj površini, kontrolu redovitosti i kvalitete održavanja vozila, sredstava i druge opreme koja se koristi u procesima prijema i otpreme i spasilačko-vatrogasnoj službi, kontrolu osposobljenosti djelatnika pružatelja zemaljskih usluga, spasilačko-vatrogasne službe te održavanja, organizaciju i provedbu te dokumentiranost pojedinih procesa u prijemu i otpremi zrakoplova, putnika, prtljage i tereta, kontrolu sadržaja, te ažuriranja i primjene aerodromskog priručnika, stupanj implementacije i primjene sustava upravljanja sigurnošću te nadzore u svrhu verifikacije implementacije korektivnih i preventivnih mjera.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom provodio je nadzor nad pružateljem usluga u zračnoj plovidbi - Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. koja je jedina certificirana za pružanje usluga u zračnoj plovidbi u Republici Hrvatskoj, temeljem Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 2017/373 od 1. ožujka 2017. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom i za njihov nadzor (SL L 62, 8.3.2017.).(dalje u tekstu: Uredba (EU) 2017/373). Odjel je u 2021. godini provodio nadzor nad:

- Operativnim uslugama u zračnom prometu (ATS),
- Uslugama komunikacije navigacije i nadzora (CNS),
- Uslugama zrakoplovne meteorologije (MET),
- Uslugama zrakoplovnog informiranja (AIS),
- Upravljanjem zračnim prometom (ASM),
- Upravljanjem protokom zračnog prometa (ATFM), i
- Oblikovanjem i utvrđivanjem načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS).

Težište nadzora u 2021. godini je bilo na sustavu upravljanja sigurnošću, sustavu upravljanja kvalitetom, zahtjevima za analizu rizika i mjerama ublažavanja rizika vezanih za promjene, tehničkoj i operativnoj stručnosti i sposobnosti te usklađenosti radnih metoda i operativnih postupaka s ICAO Aneksma, što je utvrđenom temeljem napravljene analize rizika. U 2021. godini je završen prvi dvogodišnji ciklus provjere udovoljavanja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi zahtjevima prema Uredbi (EU) 2017/373.

Odjel je u 2021. godini proveo redovite nadzore dvije organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa prema Uredbi Komisije (EU) br. 2015/340 od 20. veljače 2015. godine o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa (SL L 63, 6.3.2015.).(dalje u tekstu: Uredba (EU) 2015/340), čiji je novi ciklus nadzora započeo u 2021. godini.

Također su na tom polju certificirane nove usluge koje su rezultat prilagodbe pružatelja usluga situaciji nastaloj zbog pandemije bolesti COVID-19.

Krajem 2021. godine, u djelokrugu rada Sektora bilo je ukupno 86 certificiranih subjekata, kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma	9
Aerodromi s odobrenjem za uporabu aerodroma	27 (11 aerodroma na vodi)
Helidromi s odobrenjem za uporabu	1
Organizacije za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu	8
Organizacije za pružanje zemaljskih usluga	38
Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi	1 od čega: Sjedište Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. Podružnica Zagreb/Lučko Podružnica Split/Brač Podružnica Dubrovnik Podružnica Zadar Podružnica Osijek Podružnica Istra/Kvarner
Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2
Ukupno	86

Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma registrira površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova u skladu s člankom 18.b Zakona i ASO 2019-001-rev.0, te je krajem 2021. godine u evidenciji bila 21 takva površina.

Realizacija planova nadzora

Planirani nadzor sigurnosti provodio se prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2021. godinu te reviziji istog, koji se utvrđuju na razini svakog odjela u skladu s njegovim djelokrugom. Stupanj realizacije Plana nadzora za 2021. godinu je na visokoj razini i sva obrazloženja za odstupanja su objektivna i utemeljena. Razlika između planiranog i realiziranog broja nadzora je zanemariva što potvrđuje dobro planiranje nadzora kao i potrebnih resursa za provođenje tih nadzora, unatoč problemu s nedostatkom zrakoplovnih inspektora, koji je bio nadomješten kroz suradnju sa specijalistima Fakulteta prometnih znanosti, Zavoda za aeronautiku. Manja realizacija nadzora pružatelja zemaljskih usluga je uvjetovana činjenicom da novi subjekti u 2021. godini nisu započeli s radom te planirani nadzori nisu mogli biti provedeni.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorom u 2021. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prijašnjih godina može se zaključiti kako nema nekih značajnijih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema negativnih trendova.

Realizacija planova nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u 2021. godini u nadležnosti Sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma	17	17	-	100%	1	18
	Operatori aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma	9	9	-	100%	6	15
	Organizacije za stručno osposobljavanje	2	2	-	100%	5	7
	Pružatelji zemaljskih usluga	13	12	1	92%	-	12
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	HKZP Sjedište	3	3	-	100%	1	4
	Podružnica HKZP - Dubrovnik	1	1	-	100%	1	2
	Podružnica HKZP - Osijek	-	-	-	-	-	-
	Podružnica HKZP Istra/Kvarner	1	1	-	100%	-	1
	Podružnica HKZP – Split/Brač	-	-	-	-	2	2
	Podružnica HKZP - Zadar	-	-	-	-	1	1
	Podružnica HKZP – Zagreb/Lučko	1	1	-	100%	-	1
	Nadzor promjena	2	2	-	100%	3	5
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HKZP)	2	2	-	100%	3	5
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HUSK)	1	1	-	100%	1	2

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Ukupno Sektor		52	51	1	98%	24	75

Tablica 4: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora dana su u nastavku.

Odjel aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma

Plan nadzora operatora aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma ostvaren je u potpunosti. U 2021. godini završio je drugi ciklus nadzora aerodroma i operatora aerodroma koji posjeduju EASA Svjedodžbu (Svjedodžba aerodroma izdana u skladu s Uredbom (EU) 139/2014). Usprkos događanjima i posljedicama prouzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19, do kraja 2021. godine provedeni su svi planirani nadzori. Nadzori su uz planirane obime dodatno preventivno pojačani u dijelu osposobljavanja. Navedeno je provedeno kako bi se podigla svjesnost aerodromskog osoblja obzirom na dvije godine jako smanjenog prometa.

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma ostvaren je u cijelosti i bez potrebe za revizijom plana nadzora. Uz planirane nadzore odrađeno je i 6 neplaniranih nadzora aerodroma Lučko. Dio nadzora proveden je u suradnji s Odjelom letaćkih operacija, a sa svrhom podizanja razine sigurnosti na aerodromu Lučko.

Nadzor organizacija za stručno osposobljavanje

Plan nadzora organizacija za stručno osposobljavanje je ostvaren 100%. Uz planirane nadzore obavljeno je još pet uvjetnih nadzora u svrhu produljenja Odobrenja za rad školskog centra.

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga ostvaren je 92%. Nije proveden jedan nadzor pružatelja zemaljskih usluga utakanja i dostave goriva na aerodromu Osijek. Procijenjeno je da neprovođenje planiranog nadzora i njegovo prebacivanje u 2022. godinu neće imati posljedica na sigurnost operacija.

Svi nadzori provedeni su u skladu s aktualnim epidemiološkim mjerama.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Realizacija nadzora prema područjima nadzora provedena je kako slijedi:

Nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi HKZP

Planovi nadzora operativnih usluga u zračnom prometu (ATS), nadzora usluga zrakoplovnog informiranja (AIS), nadzora usluga zrakoplovne meteorologije (MET) i nadzora usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS) u potpunosti su obavljani u 2021. godini.

Nadzor prema područjima nadzora usklađen je s konceptom analize rizika koja se provodi na dvije razine:

1. analiza rizika za izradu godišnjeg programa nadzora – analiza koja ima za svrhu identificirati koja funkcionalna područja nadzirane organizacije moraju biti predmetom nadzora što uključuje operativne usluge u zračnom prometu (ATS), usluge zrakoplovnog informiranja (AIS), usluge zrakoplovne meteorologije (MET) te usluge komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), odnosno funkcije upravljanje zračnim prostorom (ASM), protokom zračnog prometa (ATFM), oblikovanje i utvrđivanje načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS) te organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. Rezultat analize je minimalan broj nadzora po području nadzora.

2. analiza rizika u svrhu identifikacije cilja i opsega nadzora - analiza koja ima za svrhu prilagoditi cilj i opseg nadzora prije obavljanja planiranog nadzora uzimajući u obzir sve do tada prikupljene činjenice (događaje vezane za sigurnost, prethodna izvješća s nadzora, nesukladnosti koje se odnose na područje koje je predmetom nadzora, promjene vezane za sigurnost, informacije o mogućim nesukladnostima te izmjene propisa koje se odnose na područje koje je predmetom nadzora).

Nadzor HKZP sjedišta

Uobičajeni nadzor prije početka letne sezone u 2021. godini obavljen je na daljinu, a nakon završetka sezone nadzor je obavljen u sjedištu pružatelja usluga.

Planirani broj nadzora podružnica HKZP – Zagreb/Lučko, Dubrovnik i Istra/Kvarner u potpunosti je realiziran.

Nadzor promjena vezanih za sigurnost

Plan nadzora promjena vezanih za sigurnost u potpunosti realiziran. Uz obavijesti koje je Odjel zaprimio od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (HKZP) o promjenama za koje je odlučeno da će biti predmetom nadzora sukladno zahtjevima Uredbe (EU) 2017/373, obavljen je nadzor tri promjene.

Promjene funkcionalnog sustava, koje su bile predmetom nadzora su:

- izgradnja radarske postaje Konavle;
- zamjena i modernizacija VHF/UHF sustava – uvođenje u operativni rad TxRx centra Guslica;
- zamjena ILS RWY04 IZA.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HUSK

Planirani broj nadzora je u potpunosti realiziran.

Obavljen je planirani redoviti godišnji nadzor Hrvatskog učilišnog središta za kontrolu zračnog prometa (HUSK), u svrhu provjere standarda osposobljavanja sukladno zahtjevima Uredbe (EU) 2015/340. Uz redoviti nadzor je obavljen i jedan uvjetni nadzor u svrhu odobrenja promjene u organizaciji koja se odnosi na promjenu prostorija i odobrenje uređaja za osposobljavanje ESCAPE.

Uz navedeno, organizaciji za osposobljavanje HUSK u 2021. godini su odobrene i dvije promjene vezane uz izmjenu Plana i programa osnovnog osposobljavanja kontrolora zračnog prometa - preddiplomski studij.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HKZP

Planirani broj nadzora je u potpunosti realiziran.

Obavljena su dva planirana redovita godišnja nadzora organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. u svrhu provjere kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima Uredbe (EU) 2015/340 koji uključuje nadzor standarda osposobljavanja.

Uz redovite nadzore obavljeno je i dodatnih četiri izvanredna nadzora u svrhu odobrenja promjena u organizaciji, kako slijedi:

- novi tečaj osposobljavanja za ovlaštenje (*Rating Training*) ADV, ADI-TWR, AIR, GMC, uključujući odobrenje izmjena Plana inicijalnog osposobljavanja i uređaja za osposobljavanje TWR SIM Split;
- novi tečaj osposobljavanja za lokaciju ADI/TWR/GMS LDZA (*including training for GMS*), uključujući odobrenje uređaja za osposobljavanje *Training and Testing Facility (TTF)* kao PTT i Plana osposobljavanja za lokaciju za lokacije LDZO, LDZA, LDZL, LDOS, LDRI, LDPL, LDLO, LDZD, LDSP, LDSB i LDDU;
- novi tečaj osposobljavanja za ovlaštenje (*Rating Training*) APS/TCL, uključujući odobrenje izmjena Plana inicijalnog osposobljavanja i uređaja za osposobljavanje Zagreb/BEST
- novi tečaj za konverziju *Conversion Training Course for Implementation of CroATMS_C B3.7 for ACS LDZO and APS/TCL Units Zagreb, Pula, Zadar, Split and Dubrovnik*, uključujući odobrenje uređaja za osposobljavanje Zagreb/BEST.

Osim gore navedenih odobrenja promjena za koje su provedeni nadzori u 2021. godini, organizaciji za osposobljavanje HKZP su odobrene i sljedeće promjene:

- izmjena Plana kontinuiranog osposobljavanja;
- izmjena procedure za promjene koje ne zahtijevaju odobrenje HACZ-a;
- izmjena tečaja osposobljavanja za praktične instruktore (OJT/STDI);
- Izmjena Politike sigurnosti;
- lokacije i prostorija za korištenje teorijskog osposobljavanja na JPAK Osijek.

Koncept nadzora prema nadziranim cjelinama

Godišnji sveobuhvatni nadzor udovoljavanja zahtjevima Uredbe (EU) 2017/373 podijeljen je u dva dijela kako je i planirano Godišnjim programom nadzora za 2021.

Nadzor sjedišta pružatelja usluga u zračnoj plovidbi izvršen je na daljinu tijekom svibnja 2021. godine, a u sjedištu pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u listopadu 2021. godine.

Drugi dio godišnjeg sveobuhvatnog nadzora obuhvatio je nadzor podružnica HKZP i uglavnom je obavljen na lokaciji, izuzev podružnice Osijek i Zagreb/Lučko. Nadzor lokacija obuhvatio je usluge ATS, AIS, CNS i MET i funkcija ATFM.

3.1.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa

Poslovi nadzora zaštite civilnog zračnog prometa obavljaju se u skladu s odredbama Zakona, Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2.

Nadzor zaštite primarno se temelji, pored aktivnosti u područjima zakonodavstva, dokumentacije, organizacije i osposobljavanja, na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima određenim Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 od 8. siječnja 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 7, 12.1.2010.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) 18/2010) i člankom 133. Zakona. Mjere kontrole kvalitete na nacionalnoj razini određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2. U cilju osiguranja implementacije, ocjene učinkovitosti i održivosti mjera zaštite temeljenih na zahtjevima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa,

Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa propisane su mjere kontrole kvalitete od kojih su sljedeće preventivnog karaktera i naročito relevantne za funkciju nadzora:

1. Audit zaštite,
2. Inspekcija zaštite,
3. Test zaštite i
4. Prosudba zaštite.

Tijekom 2021. godine u djelokrugu rada Ureda bilo je ukupno 78 subjekata zaštite, kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Operatori aerodroma	35 od čega: 9 - Uredba 300/2008 26 - Uredba 1254/2009
Operatori zrakoplova	11 od čega: 4 - Uredba 300/2008 7 - NPZCZP
Ostali subjekti	32 od čega: 11 – teret i pošta, opskrba - Uredba 300/2008 1 – pružatelj usluga u zračnoj plovodbi 4 – pružatelj usluga određenih mjera zaštite 16 – osposobljavanje za zaštitu
Ukupno	78

Tablica 5: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa

Realizacija planova nadzora

Mjere kontrole kvalitete civilnog zračnog prometa u izvještajnom razdoblju obavljene su temeljem Plana kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa za 2021. godinu, metodologijom određenom Uredbom (EU) 18/2010 i Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2. Pandemija bolesti COVID–19 i primijenjene preventivne epidemiološke mjere tijekom 2021. godine nisu utjecale na planiranje i realizaciju mjera kontrole kvalitete.

Za 2021. godinu planirane su 63 mjere kontrole kvalitete, što je u odnosu na plan za 2020. godinu povećanje od 46% (2020. godine – 40 mjera kontrole kvalitete).

Broj planiranih aktivnosti određen je u skladu s propisanim zahtjevima za minimalnu frekvenciju mjera kontrole kvalitete te u korelaciji sa statističkom i analitičkom obradom nalaza i podataka prikupljenih obavljenim mjerama kontrole kvalitete tijekom 2019. i 2020. godine, koja ukazuje na dobru razinu implementacije zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Pored planiranih, obavljeno je i 13 dodatnih, neplaniranih mjera kontrole kvalitete u dijelu testiranja mjera zaštite. Tijekom 2021. godine obavljeno je ukupno 76 mjera kontrole kvalitete.

U korelaciji s regulatornom podjelom subjekata nadležnih za primjenu mjera zaštite civilnog zračnog prometa u procesima kontrole kvalitete, koje obavlja Agencija, određene su tri opće skupine subjekata zaštite nad kojima se provodi nadzor sukladnosti:

1. Operatori aerodroma,
2. Operatori zrakoplova/zračni prijevoznici,

3. Ostali subjekti.

Skupina operatora aerodroma, subjekata odgovornih za zaštitu i primjenu određenih kategorija mjera zaštite, dijeli se u dvije podskupine: operatori aerodroma/zračne luke koje primjenjuju mjere zaštite u skladu s Uredbom (EZ) 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 97, 9.4.2008.) (dalje u tekstu: Uredba (EZ) 300/2008) i posjeduju svjedodžbu aerodroma (9 aerodroma) i operatori aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite u skladu s Uredbom Komisije (EU) br. 1254/2009 od 18. prosinca 2009. o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite (SL L 338 19.12.2009.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) 1254/2009), a posjeduju odobrenje za uporabu aerodroma (26 aerodroma).

Skupina operatora zrakoplova koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz dijeli se u dvije podskupine, zračni prijevoznici koji primjenjuju mjere zaštite u skladu sa zajedničkim osnovnim standardima određenim Uredbom (EZ) 300/2008 (četiri operatora zrakoplova) i zračni prijevoznici operatori zrakoplova s najvećom dopuštenom masom pri polijetanju manjom od 5.700 kg koji primjenjuju pojedine mjere zaštite u skladu sa zajedničkim osnovnim standardima (7 operatora zrakoplova).

Skupina ostalih subjekata, koji primjenjuju standarde zaštite zračnog prometa, a koji djeluju unutar ili izvan prostora zračne luke i koji osiguravaju robu i/ili usluge zračnim lukama ili kroz njih, dijeli se u četiri podskupine: regulirani agenti/poznati pošiljatelji, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, pružatelji usluga određenih mjera zaštite temeljem ugovora s operatorom aerodroma i subjekti koji osiguravaju osposobljavanje. Skupinu ostalih subjekata sačinjava 32 subjekta.

Realizacija planova nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini u nadležnosti Ureda prikazana je u sljedećoj tablici:

Ured zaštite zračnog prometa							
Ured	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Ured zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	31	31	-	100%	6	37
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	28	28	-	100%	3	31
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	4	4	-	100%	4	8
Ukupno Ured		63	63	-	100%	13	76

Tablica 6: Realizacija plana nadzora u 2021. godini – Ured zaštite zračnog prometa

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Realizacija godišnjeg plana kontrole kvalitete na razini je od 100%.

Tijekom izvještajnog razdoblja, od 76 mjera kontrole kvalitete 37 je obavljeno u zračnim lukama, 31 kod operatora zrakoplova i 8 u području ostalih subjekata.

Mjerama kontrole kvalitete ukupno je utvrđeno 65 nalaza o mjerama/postupcima/dokumentaciji koji nisu sukladni s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4. Nalazi o sukladnostima/nesukladnostima ocjenjuju se stupnjevima određenim Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2, među kojima su relevantni:

- 2 – udovoljava/poželjno poboljšanje
- 3 – ne udovoljava/manji nedostaci
- 4 – ne udovoljava/ozbiljni nedostaci

Od 65 utvrđenih nalaza o nesukladnostima 54 su utvrđena kod operatora aerodroma, sedam kod operatora zrakoplova, te četiri nalaza kod ostalih subjekata.

U skupini operatora aerodroma osam nalaza su stupnja 2, 39 nalaza stupnja 3, a sedam nalaza stupnja 4.

U skupini operatora zrakoplova jedan nalaz je stupnja 2, a šest nalaza stupnja 3.

U skupini ostalih subjekata dva nalaza su stupnja 3, i dva nalaza stupnja 4.

Ukupan broj nalaza o nesukladnostima povećan je 38% u odnosu na 2020. godinu (47 nalaza), pri čemu je posebno važno naglasiti nizak broj nalaza kategorije 4.

Statističkom i analitičkom obradom nalaza o nesukladnostima ocjenjuje se da je ukupno povećanje broja nalaza u odnosu na 2020. godinu u isključivoj korelaciji sa značajnim povećanjem broja obavljenih nadzora. Ocjenjuje se da su subjekti zaštite spremnost za primjenu mjera zaštite, u uvjetima uobičajenog broja operacija, zadržali na potrebnoj razini.

Identificirana su i sljedeća područja/aktivnosti/mjere s višom razinom nesukladnosti, prvenstveno u dijelu nadležnosti operatora aerodroma i/ili pružatelja usluga određenih mjera zaštite:

1. Zaštita zračne luke – u dijelu kontrole pristupa i kretanja u štićenim područjima zračnih luka,
2. Zaštitna oprema – u dijelu opreme za otkrivanje tragova eksploziva (ETD).

3.1.1.4 Pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo						
Sektor/Odjel/Ured	Broj nadzora					
	Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
	Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	338	329	9	97%	155	484
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	52	51	1	98%	24	75
Ured zaštite zračnog prometa	63	63	-	100%	13	76
Ukupno Agencija	453	443	10	98%	192	635

Tablica 7: Realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

Agencija je u 2021. godini izvršila ukupno 633 nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Od toga su 453 nadzora bila planirana, a 192 nadzora su bila neplanirana odnosno uvjetna.

Neplanirani i uvjetni nadzori su izvršavani u slučajevima potrebe certifikacije novih operatora, produljenja certifikata ili inicijalnog stjecanja certifikata ispitivača, pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti, zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti, temeljem zahtjeva ovlaštenih organizacija vezano za promjene s obzirom na opseg odobrenja, promjene odgovornih osoba, dodavanje novih lokacija i prostora, temeljem zahtjeva za provjeru plovidbenosti zrakoplova ili temeljem zahtjeva za ishođenjem ovlaštenja za novu organizaciju, ishođenjem novih odobrenja za uporabu aerodroma te u svrhu nadzora provedenih radova nadzora infrastrukture ili u svrhu recertifikacije organizacije za osposobljavanje.

Značajan utjecaj na realizaciju plana nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa za 2021. godinu imala je pandemija bolesti COVID-19 te s njom povezana ograničenja kretanja osoba te smanjenje, a u mnogim slučajevima i potpuni izostanak aktivnosti zrakoplovnih subjekata što se nije moglo predvidjeti u vrijeme izrade i donošenja plana. Opravdano nije izvršeno 12 planiranih nadzora, a radi se o slučajevima neaktivnosti operatora u razdoblju planiranog nadzora, isteka valjanosti certifikata i njegovog neobnavljanja prije planiranog termina obavljanja nadzora, odustanka ovlaštenih organizacija od odobrenja, privremenog oduzimanja Potvrda o plovidbenosti zrakoplova, nepodnošenja zahtjeva za konverziju svjedodžbe aerodroma, isteka odobrenja za uporabu aerodroma, neimanja uvjeta zbog propusta pružatelja usluga u implementaciji područja nadzora te neimanja potrebe za provedbom nadzora jer je planirani nadzor izvršen u sklopu drugog nadzora. Iz objektivnih razloga te nadzore nije bilo moguće izvršiti.

Realizacijom planova nadzora od 97%, Agencija je ostvarila značajan rezultat u provedbi nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2021. godini imajući u vidu sve okolnosti i poremećaje u civilnom zrakoplovstvu nastale uslijed pandemije bolesti COVID-19.

3.1.2 Certificiranje zrakoplovnih subjekata

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Odjel letačkih operacija i školstva

U 2021. godini Odjel je certificirao:

- tri operatora zrakoplova za komercijalni zračni prijevoz u skladu s europskim propisima
- jednog operatora visokorizičnih letačkih operacija radova iz zraka u skladu s nacionalnim propisima
- dvije organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s europskim propisima
- dvije organizacije za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima
- jednog pošiljatelja i otpremnika za opasne robe u skladu s nacionalnim propisima.

Odjel plovidbenosti zrakoplova

U 2021. godini Odjel je certificirao:

- dvije organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova sukladno europskim propisima,
- jedna organizacija za osposobljavanje i provođenje ispita iz područja održavanja sukladno europskim propisima, i
- tri organizacije za održavanje Annex I zrakoplova sukladno nacionalnim propisima.

Odjel licenciranja

U 2021. godini certificiran je jedan novi ispitivač za pilote aviona.

Odsjek zrakoplovne medicine

U 2021. godini, Odsjek zrakoplovne medicine je certificirao jednog novog zrakoplovno-medicinskog ispitivača.

Tijekom 2021., zrakoplovno-medicinski centri (AeMC) i zrakoplovno-medicinski ispitivači (AME) su izdali sljedeći broj certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/ izvještaja:

VRSTA CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA	BROJ IZDANIH CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA		UKUPNO
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti pilota zrakoplova i padobranaca	Kategorija 1	739	1.174
	Kategorija 2	219	
	Kategorija LAPL	216	
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti kontrolora zračnog prometa	Kategorija 3		241
Medicinski izvještaj za kabinsku posadu			157
UKUPNO			1.572

Tablica 8: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2021. godini

Odsjek je tijekom 2021. godine provodio poslove pregleda i evaluacije medicinske dokumentacije za gore navedene preglede.

Odjel bespilotnih zrakoplova

Tijekom 2021. godine nije bilo certifikacije zrakoplovnih subjekata u domeni Odjela bespilotnih zrakoplova.

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

Tijekom 2021. godine produljeno je Odobrenje za uporabu aerodromu Vrsar i Vukovar te je izdano Odobrenje za uporabu aerodromu Varaždin.

Odjel je u 2021. godini registrirao/produljio registraciju za osam površina za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova.

U 2021. godini Odjel je izdao osam novih odobrenja pružateljima zemaljskih usluga.

U 2021. godini produljeno je pet Odobrenja za centre za stručno osposobljavanje.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa, Hrvatska kontrole zračne plovidbe d.o.o., tijekom 2021. godine proširila je opseg certifikata sukladno zahtjevima Uredbe (EU) 2015/340 u tri navrata. Početkom veljače dodan je novi tečaj osposobljavanja za ovlaštenje ADV, ADI -TWR, AIR, GMC, krajem travnja dodan je novi tečaj osposobljavanja za lokaciju ADI/TWR/GMS LDZA (including training for GMS) te krajem lipnja je dodan novi tečaj osposobljavanja za ovlaštenje APS/TCL.

Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi, Hrvatska kontrole zračne plovidbe d.o.o., u siječnju 2021. godine je proširio opseg certifikata sukladno zahtjevima Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 na uslugu oblikovanja letačkih postupaka (*Flight Procedure Design*).

Ured zaštite zračnog prometa

Poslovi certifikacije/recertifikacije zaštitnog osoblja tijekom 2021. godine obavljani su u pet od planiranih šest redovnih ispitnih rokova. Certifikati su izdani u sklopu 439 upravnih postupaka, kojima je završen proces koji uključuje teorijski ispit, OJT, praktičan ispit i u većini slučajeva test provjere kompetencije (CAT) korištenjem namjenske aplikacije (ukupno 956 ispita). Broj provedenih ispita kao i broj recertificiranog/certificiranog osoblja na razni je 2020. godine.

U Republici Hrvatskoj status subjekta koji osigurava osposobljavanje RTG operatera i/ili ostalih kategorija osoblja koje provodi zaštitne kontrole u skladu s Uredbom (EU) 2015/1998 posjeduje 16 subjekata, osam operatera aerodroma, četiri operatera zrakoplova, tri pružatelja usluga određenih mjera zaštite i Policijska akademija. Tijekom 2021. godine odobrena su dva nova programa osposobljavanja i dvije revizije programa osposobljavanja.

Status instruktora zaštite, za sve ili pojedine module osposobljavanja, posjedovalo je 11 osoba, odobrenih od Agencije u skladu s kriterijima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Obavljena je recertifikacija 10 instruktora zaštite.

3.1.3 Licenciranje zrakoplovnog osoblja

U 2021. godini, Odjel licenciranja obavljao je poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (izdavanje dozvola; stjecanje, produžavanje i obnavljanje ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata; priznavanje i konverzija dozvola, ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata), kako slijedi:

- Part-FCL dozvola pilota aviona, helikoptera, u skladu s europskim propisima;
- Part-SFCL i Part-BFCL dozvola pilota jedrilica i balona,
- dozvola pilota jedrilica, balona, parajedrilica, ovjesnih jedrilica, padobrana s pogonom, sportsko-rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima;
- Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova;
- dozvola kontrolora zračnog prometa i studenata kontrolora zračnog prometa;
- dozvola dispečera leta/operativnog kontrolora leta

Unatoč trajanju pandemije bolesti COVID-19, u 2021. godini poslovi Odjela su se provodili redovno te se znatno povećao objam posla u odnosu na 2020. godinu. Odjel je samo u četiri slučaja primjenio izuzeće iz članka 71, Osnovne Uredbe (EU) 2018/1139 zbog pandemije COVID-19, kojima je kandidatima za stjecanje dozvola produljen rok za završetak praktičnog osposobljavanja u svrhu stjecanja dozvole pilota.

Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, u sljedećoj tablici nalazi se broj evidentiranih dozvola prema vrsti dozvole:

VRSTA DOZVOLE	BROJ DOZVOLA		UKUPNO
DOZVOLA PILOTA – AVION (PART-FCL)	ATPL(A)	380	956
	CPL(A)	193	
	PPL(A)	371	
	LAPL(A)	12	
DOZVOLA PILOTA – HELIKOPTER (PART-FCL)	PPL(H)	-	32
	CPL(H)	22	
	ATPL(H)	10	
DOZVOLA PILOTA – JEDRILICA (PART-SFCL)	89		89
DOZVOLA PADOBRANACA	650		650
DOZVOLA PILOTA BALONA (PART-BFCL)	7		7
DOZVOLA PILOTA PARAJEDRILICE	518		518
DOZVOLA PILOTA OVJESNE JEDRILICE	85		85
DOZVOLA PILOTA PADOBRANA S POGONOM	6		6
DOZVOLA PILOTA SPORTSKO REKREATIVNOG ZRAKOPLOVA KLASA	Klasa I	81	151
	Klasa II	65	
	Klasa III	4	
	Klasa IV	1	
KONTROLOR ZRAČNOG PROMETA (ATC)	ATC	320	366
	ATC – student	46	
DOZVOLA ODRŽAVANJA ZRAKOPLOVA (PART-66)	PART 66	472	472
DISPEČERI LETI/ OPERATIVNI KONTROLORI PROMETA	FDO/ FOO	42	42
UKUPNO			3.374

Tablica 9: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja

Teorijski ispiti

U 2021. godini, Odjel je obavljao poslove organizacije, provođenja, nadzora i administracije teorijskih ispita u svrhu stjecanja Part-FCL dozvola i ovlaštenja pilota aviona i helikoptera, Part-SFCL pilota jedrilica te Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova. Također su provedeni ispiti za nacionalne dozvole sportsko-rekreativnog zrakoplova i operatore sustava bespilotnih zrakoplova koji su tijekom 2021. godine prešli u nadležnost novoosnovanog Odjela bespilotnih zrakoplova.

Radi davanja uvida u opseg poslova u djelokrugu Odjela, u nastavku se daje pregled broja pristupnika koji su tijekom 2021. godine polagali teorijski ispit za stjecanje dozvola:

VRSTA DOZVOLE		BROJ PRISTUPNIKA
Part-FCL dozvola pilota aviona	PPL (A)	436
	CPL (A)	-
	ATPL(A)	731
	IR(A)	2
Part-FCL dozvola pilota helikoptera	PPL(H)	8
	CPL(H)	-
	ATPL (H)	6
	IR(H)	4
Part-SFCL dozvola pilota jedrilica		294
Part-BFCL dozvola pilota balona		5
Dozvola pilota parajedrilice		-
Dozvola pilota ovjesne jedrilice		-
Dozvola pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova		50
Dozvola padobranaca		-
Certifikat o položenom ispitu – operatori UAS (zaključno s 28. veljače 2022.) – kategorija A2		65
Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova		60
UKUPNO		1.661

Tablica 10.: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2021. godini

3.1.4 Posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa

Pored nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane su određenim brojem neplaniranih, izvanrednih događaja i promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na međunarodnoj i regionalnoj razini. U funkciji Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj ostvarene su aktivnosti u područjima zakonodavstva i normativnog uređenja, suradnje s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i međunarodnu razinu, preventivnih mjera zaštite, tehničke opreme i infrastrukture za zaštitu zračnog prometa, općenito praćenja primjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa te osposobljavanja za zaštitu civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2021. godine, kao ključne procese i događaje potrebno je izdvojiti:

1. Održavanje procesa osposobljavanja i certificiranja zaštitnog osoblja na razini koja osigurava ispunjenje potreba subjekata zaštite u dijelu ljudskih potencijala i njihovu spremnost za rad u uvjetima porasta ili uobičajenog broja operacija, u kontekstu pandemije bolesti COVID-19,
2. Operativnu implementaciju zahtjeva određenih Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1583 od 25. rujna 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa u pogledu mjera kibersigurnosti (SL L 246/15, 26. 9. 2019.), odnosno uvođenje mjera kibernetičke sigurnosti u domeni zaštite civilnog zračnog prometa,
3. Operativnu implementaciju zahtjeva određenih Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/103 od 23. siječnja 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 u pogledu pojašnjenja, usklađivanja i pojednostavnjenja kao i jačanja određenih posebnih mjera zaštite zračnog prometa (SL L 21/14, 24.1.2019.), odnosno uvođenje novog sustava provjere podobnosti osoba.

Zakonodavstvo i normativno uređenje

Proces razvoja i unaprjeđenja zakonodavnog okvira Republike Hrvatske u domeni zaštite civilnog zračnog prometa nastavljen je i tijekom 2021. godine. Agencija je kontinuirano obavljala aktivnosti praćenja razvoja i izmjena međunarodnih standarda i preporučene prakse, a posebno europskih regulatornih akata, u cilju usklađivanja nacionalnih zakonodavnih i provedbenih propisa te izravne operativne primjene.

Tijekom 2021. godine izmjene europskog zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa obavljene su donošenjem sljedećih provedbenih akata:

1. Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/255 od 18. veljače 2021. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa (SL L 58/23, 19.2.2021.),
2. Provedbena odluka Komisije EU C(2021) 996 od 19. veljače 2021. o izmjeni Provedbene odluke C(2015) 8005 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa koje sadržavaju informacije iz članka 18. točke (a) Uredbe (EZ) br. 300/2008.

Zbog potrebe usklađivanja s navedenim aktima Agencija je i tijekom 2021. godine, u kontinuiranom procesu, pripremala potrebnu reviziju Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa.

Sustav zaštite i suradnja s nadležnim tijelima

Tijekom izvještajnog razdoblja, Agencija je, kao Nadležno tijelo u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, inicirala i provodila aktivnosti koordinacije rada tijela i subjekata nadležnih u pojedinim segmentima zaštite civilnog zračnog prometa.

S Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske ostvarena je kontinuirana suradnja prvenstveno na operativnoj razini, a posebno u segmentu implementacije novih regulatornih zahtjeva u području provjere podobnosti osoba i dodatnih mjera zaštite.

U skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom Agencije kao Nadležnog tijela ostvarena je aktivna i kontinuirana suradnja tijela nadležnih za procjenu prijetnji civilnom zračnom prometu, SOA-e, MUP-a i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatora zrakoplova i aerodroma. U koordinaciji Agencije, tijekom izvještajnog razdoblja održano je pet sastanaka radne grupe za procjenu prijetnji – TAWG, s ciljem procjene prijetnji civilnom zračnom prometu i određivanja razine prijetnji, sukladno specifičnoj klasifikaciji propisanoj Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Temeljem obavljenih procjena nije utvrđena potreba za dodatnim mjerama reakcije, a prethodno utvrđene dodatne mjere zaštite zadržane su na istoj razini.

U suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture Republike Hrvatske organizirani su radni sastanci sa subjektima zaštite – operatorima ključnih usluga u cilju analize primijenjenih mjera kibernetičke sigurnosti.

Mjere zaštite i posebni programi zaštite

Nadzor primjene mjera zaštite civilnog zračnog prometa obavljen je kontinuiranim praćenjem operativne prakse i analizom podataka, uključujući i podatke prikupljene mjerama kontrole kvalitete.

U dijelu operativne primjene obvezujućih i izravno primjenjivih zahtjeva određenih Uredbom (EU) 1254/2009 i zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4, Agencija je kontinuirano pratila prijetnje i rizike i za aerodrome koji primjenjuju alternativne mjere zaštite te obavila nadzor tri operatora, u skladu s definiranim ciklusima nadzora.

Tijekom 2021. godine, u koordinaciji Agencije, operativno su implementirani zahtjevi iz područja kibernetičke sigurnosti u domeni zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno subjekata zaštite. Obavljena je identifikacija kritičnih sustava zaštite te procjena rizika temeljem koje su subjekti zaštite uspostavili odgovarajuće mjere kibernetičke zaštite.

U koordinaciji Agencije, a u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova i Sigurnosno-obavještajnom agencijom, izmijenjen je i prilagođen novim regulatornim zahtjevima sustav provjere podobnosti osoba, s primjenom od 31. prosinca 2021. godine. Glavna značajka novog sustava je institut proširene provjere podobnosti kojim su obuhvaćene i obavještajne informacije o osobama vezane uz radikalizaciju i terorističke aktivnosti.

Temeljem obaveza i nadležnosti određenih Zakonom, Ured je odobrio sljedeće posebne programe zaštite i statuse subjekta zaštite:

1. Aerodromi:
 - 12 odobrenja Programa zaštite (zračne luke).
2. Domaći zračni prijevoznici:
 - četiri odobrenja Programa zaštite;

- 12 odobrenja Programa zaštite operatora zrakoplova za komercijalni zračni prijevoz zrakoplovima manjim od 5700 kg MTOM, u sklopu poglavlja 10 Operativnog priručnika – Zaštita;
- 3. Strani zračni prijevoznici:
 - osam ocjena usklađenosti Programa zaštite.
- 4. Ostali subjekti koji primjenjuju mjere zaštite:
 - jedno odobrenje Programa zaštite poznatog pošiljatelja;
 - jedno odobrenje statusa reguliranog dobavljača zaliha za opskrbu tijekom leta,
 - jedno odobrenje statusa poznatog pošiljatelja.

Infrastruktura za zaštitu civilnog zračnog prometa

U području planiranja, izgradnje i rekonstrukcija zračnih luka te nabave i korištenja zaštitne opreme, tijekom izvještajnog razdoblja nastavljene su aktivnosti vezane uz analizu i odobravanje projektne dokumentacije te konzultacija u svim značajnim projektima. U sklopu ovih aktivnosti izdani su posebni uvjeti na idejni projekt za rekonstrukciju i dogradnju uzletno-sletne staze, operativne površine i ŽC 6192 Aerodroma Brač i idejni projekt rekonstrukcije pristanišne zgrade Zračne luke Pula - Tipski objekti za boravak državljana trećih zemalja s priključnom infrastrukturom.

3.1.5 Posebne aktivnosti vezano uz infrastrukturne projekte na aerodromima

Obzirom na situaciju prouzrokovanu pandemijom bolesti COVID-19 i utjecaju na zračni promet u 2021. godini nije bilo značajnijih infrastrukturnih projekata na zračnim lukama u RH.

Od bitnijih većih radova treba istaknuti sanaciju površine stajanke na Zračnoj luci Pula. Od radova na manjim aerodromima provedena je sanacija stajanke i staze za vožnju na aerodromu Varaždin u svrhu otklanjanja odstupanja od Pravilnika o aerodromima. Nakon otklonjenih odstupanja provedena je certifikacija aerodroma i izdano Odobrenje za uporabu.

Rbr.	Operator aerodroma	Provedeni radovi
1.	Zračna luka Pula	Sanacija stajanke za zrakoplove.
2.	Aerodrom Varaždin	Sanacija stajanke za zrakoplove i staze za vožnju.

Tablica 11: Pregled infrastrukturnih projekata na aerodromima u Republici Hrvatskoj u 2021. godini

3.1.6 Upravljanje sigurnosnim rizicima

Sustav upravljanja rizicima je sastavni dio cjelovitog sustava upravljanja Agencije, a kao takav ima zadatak omogućiti efikasno upravljanje rizicima koji utječu ili bi mogli utjecati na poslovanje Agencije. Sustav upravljanja sigurnosnim rizicima se primjenjuje kako na interne organizacijske opasnosti, tako i na opasnosti vezane uz sigurnost zračnog prometa u cjelini. Proces upravljanja sigurnosnim rizicima Agencije opisan je u priručniku QSM-MAN-003, Part 3. Safety Risk Management.

U skladu s definiranim procesom Agencija za interne organizacijske opasnosti vodi Registar rizika tzv. „HACZ Hazard Log“ u kojem su identificirane i analizirane potencijalne opasnosti, te definirane mjere za ublažavanje

rizika. Tijekom 2021. godine provedba aktivnosti za kontrolu i ublažavanje ranije prepoznatih rizika, te evaluacija njihove efektivnosti se nastavila redovito pratiti kroz svakodnevni rad Ureda upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa, te sastanke Odbora za sigurnost Agencije.

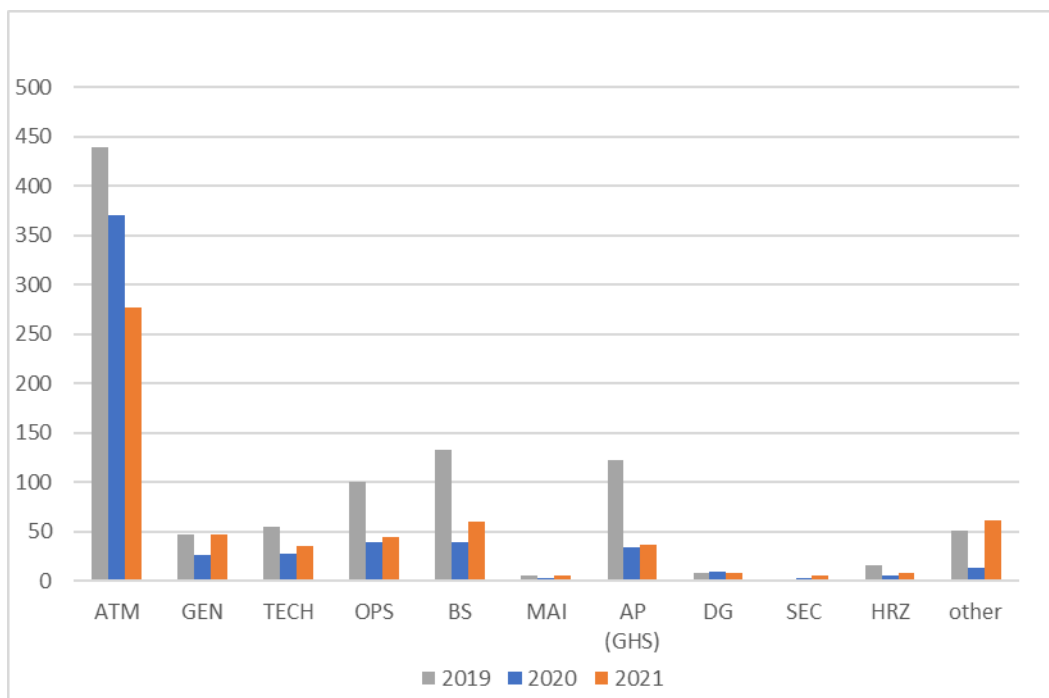
Što se tiče identifikacije opasnosti vezanih uz sigurnost zračnog prometa u cjelini, Agencija je i tijekom 2021. godine nadzirala provedbu Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu (SL L 122/18, 24.4.2014)(dalje u tekstu: Uredba (EU) 376/2014) i Pravilnika o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 107/15, 92/16).

U skladu s utvrđenim procedurama Agencije, u 2021. godini održavani su redovni sastanci (u prostorijama Agencije i on-line sastanci) Odbora za sigurnost (*Safety Board*) Agencije na kojima su analizirana periodička izvješća o stanju sigurnosti u zračnom prometu. Izvješća sumiraju statistički obrađene podatke o događajima povezanim sa sigurnošću o kojima je izviješteno putem sustava obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Periodičkim izvješćima o sigurnosti prate se trendovi kretanja pokazatelja performanse sigurnost prema kategorijama i razinama definiranim u Nacionalnom programu sigurnosti u zračnom prometu (u daljnjem tekstu: Nacionalni program sigurnosti). Takva analiza upozorava na pozitivne ili negativne trendove kretanja što je izravni indikator stanja sigurnosti i pokazatelj učinkovitosti poduzetih mjera.

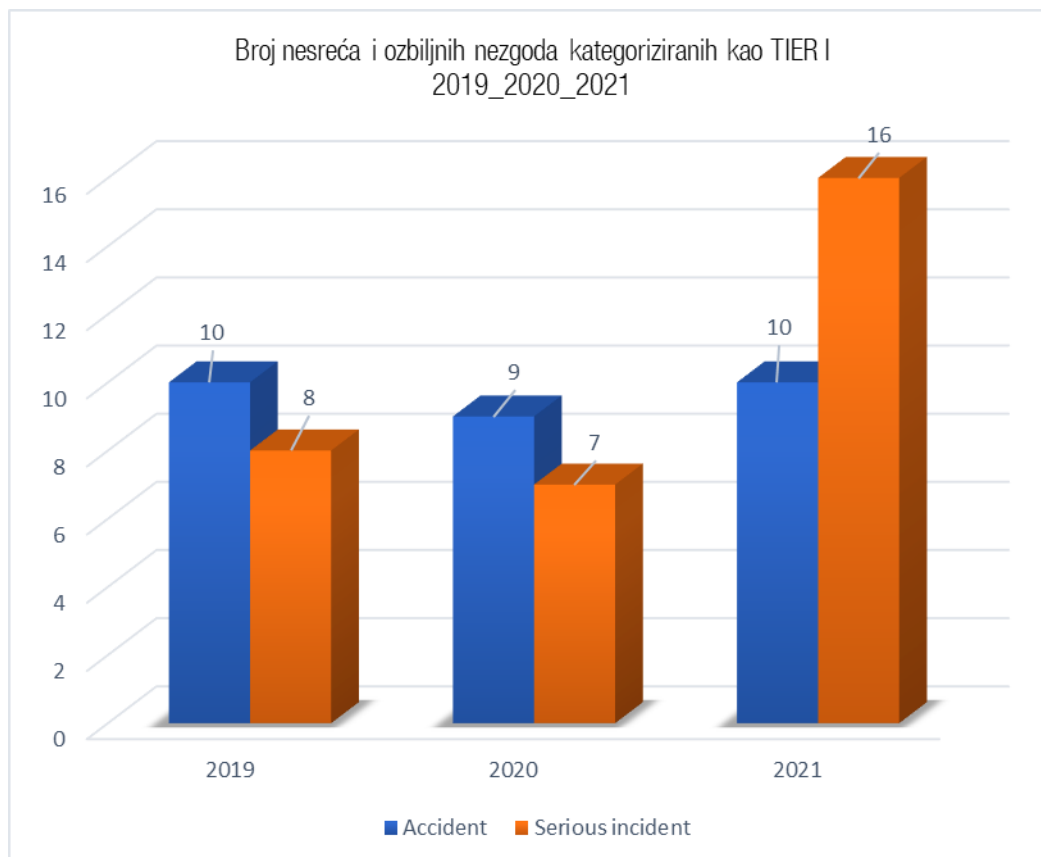
Prva razina pokazatelja performanse sigurnosti (*Safety Performance Indicator - SPI*) su podaci o broju nesreća i ozbiljnih nezgoda u određenom vremenskom razdoblju. Druga razina pokazatelja performanse sigurnosti su podaci o broju događaja kategoriziranih kao nezgode u određenom vremenskom razdoblju. Nezgode se razvrstavaju prema kategorijama događaja u skladu s ICAO ADREP taksonomijom. Za potrebe praćenja relevantnih pokazatelja performanse sigurnosti na ovoj razini prate se sljedeće kategorije rizika: CFIT (Kontrolirani let u teren), LOCF (Gubitak kontrole nad zrakoplovom u letu), MAC (Opasno približavanje/gubitak separacije/sudar zrakoplova u zraku), RI (Neodobreni upad na uzletno-sletnu stazu), RE (Izlijetanje s uzletno-sletne staze), BS (Sudar s pticom), ADRM (Događaj vezan uz dizajn aerodroma, usluge ili funkcionalnosti) i RAMP (događaj povezan s pružanjem zemaljskih usluga). Treća razina pokazatelja performanse sigurnosti su pokazatelji vezani uz praćenje definiranih specifičnih događaja prema određenim kategorijama, kako je definirano u Nacionalnom programu sigurnosti. To su događaji koji mogu predstavljati rizik za sigurnost civilnog zrakoplovstva, a koji prema procjeni rizika nisu kategorizirani kao nesreće, ozbiljne nezgode i nezgode.

Pripremljeno je i analizirano Godišnje izvješće o razini sigurnosti u zračnom prometu za 2021. godinu (*Yearly Aviation Safety Report*), temeljeno na podacima iz ECCAIRS baze podataka o događajima povezanim sa sigurnošću.

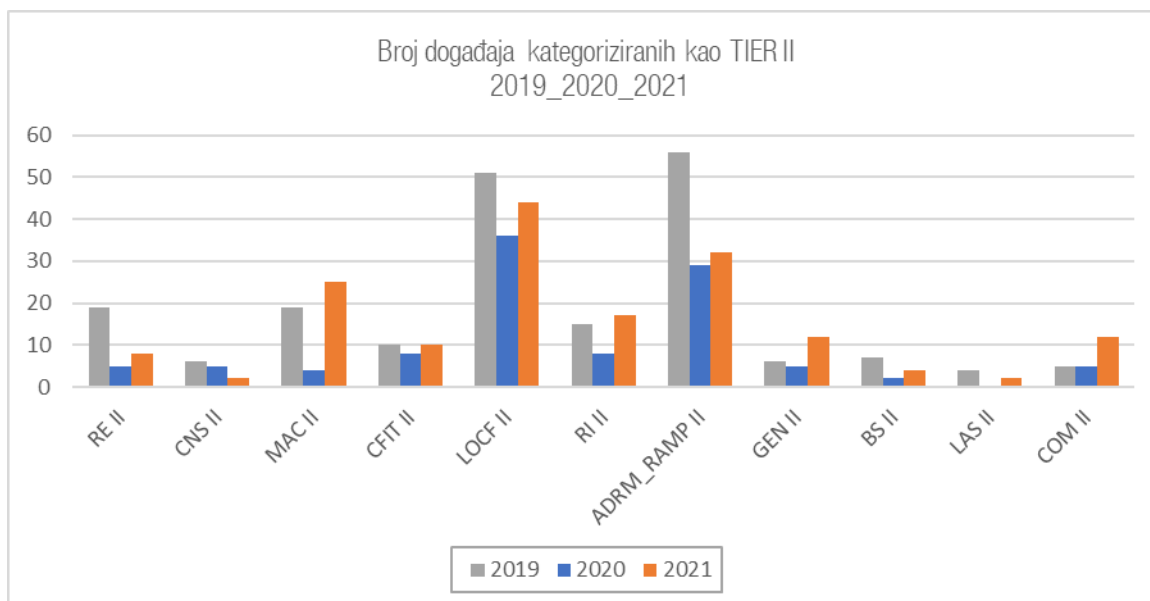
U grafikonima koje slijede prikazani su trendovi kretanja broja događaja prema postavljenim kategorijama te kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I, II i III.

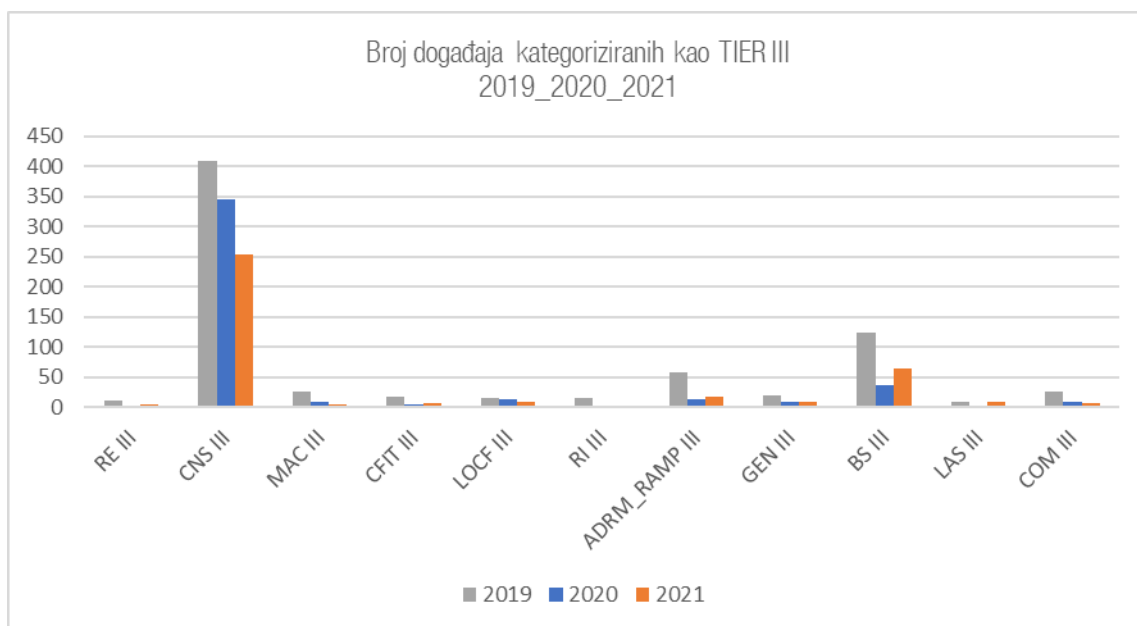
Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama

Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I

Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine II

Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine III

Tijekom 2021. godine zaprimljeno je ukupno 590 izvješća o događajima, što u odnosu na 2020. godinu ne predstavlja značajniju razliku u ukupnom broju zaprimljenih izvješća. Ukupni promet u 2021. godini bilježi oporavak u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je između 60% i 80% prometa iz 2019. godine, ovisno o pojedinoj domeni.

Najveći broj izvješća prema SSP pokazateljima kategorije događaja Razine III i dalje se bilježi u domeni ATM specifičnih događaja. Uglavnom se radi o ispadima i automatskim pokretanjima primarnih vojnih radara Učka, Rota i Sljeme, te ispadima i kvarovima CNS opreme.

Ovi tehnički događaji su u najvećoj mjeri kategorizirani kao događaji bez utjecaja na sigurnost, nisu direktno vezani uz operacije zrakoplova i nemaju zajednički sustavni uzrok.

Agencija je prilikom provođenja nadzora utvrdila da pružatelj usluga u zračnoj plovidbi prati zahtjeve vezane uz raspoloživost pružanja ATC usluga u pojedinim En-route i TMA sektorima kako je definirano Operativnim sporazumom, da prati odstupanja te, ukoliko je potrebno, poduzima adekvatne korektivne mjere.

Prema SSP pokazateljima kategorije događaja Razine I (nesreće i ozbiljne nezgode) u 2021. godini je u odnosu na 2019. i 2020. godinu zabilježen negativan trend. Većina nesreća i ozbiljnih nezgoda dogodio se u domeni generalne avijacije i vezan je uz letačke operacije jedrilica i parajedrilica. U skladu s zaključcima provedene analize situacije u generalnoj avijaciji i proizilim sigurnosnim preporukama krajem 2021. godine, u suradnji s HKZP-om, organizirana je on-line radionica na temu korištenja zračnog prostora za letenje parajedrilica, ovjesnih jedrilica i padobrana s pogonom.

Također, s obzirom na relativno nisku stopu izvješćivanja o događajima u domeni generalne avijacije, Agencija je u sklopu redovnih nadzora i prilikom održavanja radionica sa zrakoplovnom zajednicom, koliko su to prilike dozvoljavale, nastavila raditi na aktivnostima vezanim uz praćenje kvalitete školovanja koja se provode u domeni generalne avijacije i promociji sustava izvješćivanja.

Agencija je tijekom 2021. godine poduzela niz aktivnosti za podizanje sigurnosti letačkih operacija na aerodromima s odobrenjem s obzirom na opasnosti vezane uz nedostatak učinkovite koordinacije letenja na nekontroliranom aerodromu, operacije zrakoplova za vrijeme padobranskih skokova, kretanje po manevarskim površinama, uočene nedostatke aerodromskog Naputka. Formirana radna grupa je provela analizu situacije i definirala niza aktivnosti koje uključuju izradu Naredbe o sigurnosti, reviziju Aerodromskog Naputka, poboljšanja VFR priručnika i regulative itd., koje će se implementirati i pratiti i tijekom 2022. godine.

Početkom 2021. godine EASA je pokrenula novi ECCAIRS 2 sustav za izvješćivanje o događajima povezanim sa sigurnošću, nesrećama, ozbiljnim nezgodama i nezgodama zrakoplova. Na tehničkoj razini, ECCAIRS 2 u potpunosti je baziran na webu, koristi najmodernije tehnologije kako bi osigurao novu razinu performansi i upotrebljivosti. ECCAIRS 2 sustav nudi mogućnost kreiranja korisničkih računa za potrebe nadležnih tijela i organizacija. Uspostavljena je i evidencija svih korisničkih računa kreiranih za potrebe organizacija, za koje je nadležna AIN.

Zbog uvođenja novog ECCAIRS 2 sustava i razvoja novih funkcionalnosti potrebnih za učinkovito upravljanje događajima, proces izvješćivanja i moderiranja događaja tijekom 2021. godine odvijao se kroz paralelno kroz ECCAIRS 1 i ECCAIRS 2 sustav. Agencija je u suradnji s Agencijom za istraživanje aktivno pratila rad grupe koja u okviru EASA-e radi na razvoju i testiranju nove verzije ECCAIRS 2.0 sustava. Informacije o implementaciji novog ECCAIRS 2.0 sustava su putem radionice prezentirane zrakoplovnim inspektorima. U svezi uvođenja novog sustava i implementacije zahtjeva vezanih uz zajednički europski sustav klasifikacije rizika započete su aktivnosti vezane uz reviziju relevantnih procedura Priručnika sustava upravljanja sigurnošću, te predložene potrebne izmjene Nacionalnog programa sigurnosti.

Predstavnici Agencije su i tijekom 2021. godine aktivno sudjelovali u online radu EASA SM TeB (*Safety Management Member States Technical Body*). SM TeB koji se bavi praćenjem domene sustava upravljanja sigurnošću se tijekom 2021. godine u većoj mjeri bavio temama vezanim uz funkcioniranje sustava upravljanja sigurnošću tijekom krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19 i utjecaj krize na certificirane subjekte i nadležna tijela. Članovi SM TeB kontinuirano rade na razradi liste rizika (*safety risk portfolio*), unaprjeđenju alata za procjenu efektivnosti sustava upravljanja, evaluaciji usklađenosti primjenjivih zahtjeva sa standardima ICAO Annex 19 te praćenju statusa aktivnosti za implementaciju kulture pravičnosti.

Predstavnici Agencije sudjelovali su i u radu Mreže analitičara zrakoplovne sigurnosti (*Network of Analysts* - NoA) koja ima za cilj razmjenu informacija, utvrđivanje mogućih problema u vezi sa sigurnošću i ključnih područja rizika na razini Unije. Mreža analitičara zrakoplovne sigurnosti osobito pridonosi poboljšanju zrakoplovne sigurnosti u Uniji, posebice izvršavajući sigurnosne analize kao potporu Europskom programu zrakoplovne sigurnosti i Europskom planu zrakoplovne sigurnosti. Tijekom 2021. godine održana su četiri redovna sastanka.

U skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik osposobljavanja (*Training Manual* - TR-MAN-001) i Programom i planom osposobljavanja, tijekom 2021. godine održano je ukupno sedam internih osposobljavanja (inicijalno i obnova znanja) u području sustava upravljanja sigurnošću. Osposobljavanjem su, između ostalog, obuhvaćene teme vezane uz procese identifikacije opasnosti i upravljanja rizicima, uspostavu sustava upravljanja rizicima i provedbu učinkovitog nadzor komponenti i elemenata SMS-a, modele procjene sigurnosti - *Safety Assessment*, obveze koje proizlaze iz Nacionalnog programa sigurnosti itd.

3.2 Sustav upravljanja kvalitetom

U skladu s odredbama europskih propisa, nacionalna nadležna tijela su dužna uspostaviti i održavati sustav upravljanja, koji uključuje dokumentirane politike i postupke za opisivanje organizacije, načina i metoda za postizanje sukladnosti s Osnovnom Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim provedbenim pravilima u odnosu na obveze certificiranja, nadzora i osiguranja provedbe primjenjivih zahtjeva. Sustav upravljanja kvalitetom (*Quality Management System* – QMS) je temelj sustava upravljanja na kojem se gradi poslovanje Agencije.

Obveza uspostave sustava upravljanja između ostalog uključuje i obvezu uspostave funkcije praćenja sukladnosti sustava upravljanja nadležnog tijela s relevantnim zahtjevima (unutarnji nadzor) i procese upravljanja sigurnosnim rizicima, s ciljem otklanjanja utvrđenih nesukladnosti, prepoznavanje potrebnih poboljšanja, smanjenje sustavnih rizika i veću učinkovitost.

Interni auditi svih područja Agencije, kao i njenih ključnih procesa i procedura, provode se u skladu s odobrenim i objavljenim planom internih nadzora koji se temelji na dvogodišnjem ciklusu.

U skladu s Programom i planom internih nadzora Agencije tijekom 2021. godine provedeni su interni nadzori Ureda zaštite zračnog prometa, Odsjeka SAFA/SACA, Ureda za odobravanje letova, Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova, Odjela letačkih operacija i školstva i Odjela plovidbenosti u domeni FSTD (specifični zahtjevi za simulator leta za osposobljavanje). Provedba internog nadzora Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova je odgođena za prvi kvartal 2022. godine do objave revidiranog Priručnika odjelskih procedura.

Proveden je i interni nadzor Odjela aerodroma prema zahtjevima Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima koji je 2020. godine bio odgođen zbog izvanplanske virtualne ICAO validacijske misije (ICVM).

Skupnom analizom pojedinačnih izvješća s internih nadzora iz 2021. godine utvrđeno je kako su najčešći nedostaci vezani uz proces praćenja i dokumentiranja aktivnosti vezanih uz implementaciju novoobjavljenih propisa, osiguranje pravovremenog ažuriranja odjelskih priručnika, sustav osposobljavanja inspektora i specijalista, sustav dokumentiranja procesa nadzora te kvalitetu nadzora učinkovitosti sustava upravljanja.

Za sve nesukladnosti utvrđene internim nadzorima je provedena analiza uzroka te su definirani i usvojeni planovi korektivnih mjera.

Praćenje sukladnosti uključuje i sustav povratnih informacija kojim se na redovitoj dvotjednoj bazi rukovodstvo Agencije izvješćuje o statusu provedbe potrebnih korektivnih mjera, eventualnim odstupanjima i potrebnim resursima.

Prepoznati nedostaci su uzeti u obzir i prilikom procjene internih opasnosti te su obrađeni u dokumentu Registar rizika (HACZ *Hazard Log*). Mjere mitigacije rizika su definirane i njihova se provedba kontinuirano nadzire.

Kako bi se održala kompetentnost svih zrakoplovnih inspektora Agencije, u skladu s Programom i planom osposobljavanja zrakoplovnih inspektora tijekom 2021. godine provedena su četiri interna osposobljavanja (inicijalno i obnova znanja) u području sustava upravljanja u najvećoj mjeri usmjerena na podizanje učinkovitosti nadzora sustava upravljanja u pojedinim tehničkim domenama.

U skladu s uspostavljenim postupcima u svibnju 2021. godine provedeno je preispitivanje sustava upravljanja kvalitetom i Politike kvalitete od strane rukovodstva Agencije tzv. Ocjena uprave (*Management Review*) u cilju osiguranja kontinuirane prikladnosti, primjerenosti i djelotvornosti svojih procesa i sustava upravljanja s obzirom na politiku i ciljeve sustava upravljanja. Ocjena uprave obuhvaća i procjenu mogućnosti za daljnja poboljšanja sustava upravljanja. Ocjenom uprave su, između ostalog, obrađene teme vezane uz *follow-up* zadataka s prethodne ocjene uprave, analizu i status nalaza internih nadzora, analizu i status nalaza vanjskih nadzora, realizaciju plana osposobljavanja, status realizacije razvojnih projekata, status realizacije ciljeva za tekuću godinu, analizu promjena koje mogu utjecati na sustav upravljanja i procese Agencije.

Definirane su slijedeće preporuke za daljnja poboljšanja radnih procesa i sustava upravljanja Agencije:

- definiranje radnih uputa za korištenje EMPIC sustava;
- unaprjeđenje učinkovitosti sustava osposobljavanja –razraditi koncept novog sustava temeljenog na procjeni i unaprjeđenju kompetencija;
- uspostaviti rad SSP Radne grupe koji će kontinuirano raditi na definiranju i praćenju provedbe aktivnosti iz njihove domena. Pripremiti nacrt novog Nacionalnog programa sigurnosti;
- nastaviti rad na projektu uspostave veze e-građani u svim domenama, te definirati aktivnosti uvođenja e-potpisa u procese Agencije;
- upozoriti nadležno ministarstvo na ugrozu učinkovitosti procesa osiguravanja primjene propisa (enforcement) zbog značajnih kašnjenja u prekršajnim postupcima (mogućnost nastupanja zastare) itd.

U listopadu 2021. godine Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa je internim natječajem popunio upražnjeno mjesto Specijalist - auditor kvalitete, te je obavljeno upoznavanje djelatnika s radnim procesima i postupcima. Za specijalistu je osigurano i stjecanje certifikata za internog auditora.

3.3 Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija

U cilju praćenja primjene međunarodnih propisa i standarda, te osiguranja njihove ujednačene provedbe, Agencija je, kao nadležno tijelo za nadzor sigurnosti i zaštite zračnog prometa, i sama predmet kontinuiranog nadzora od strane međunarodnih organizacija i institucija. Svrha ovih nadzora je ocjena sukladnosti sustava s važećim međunarodnim propisima i standardima.

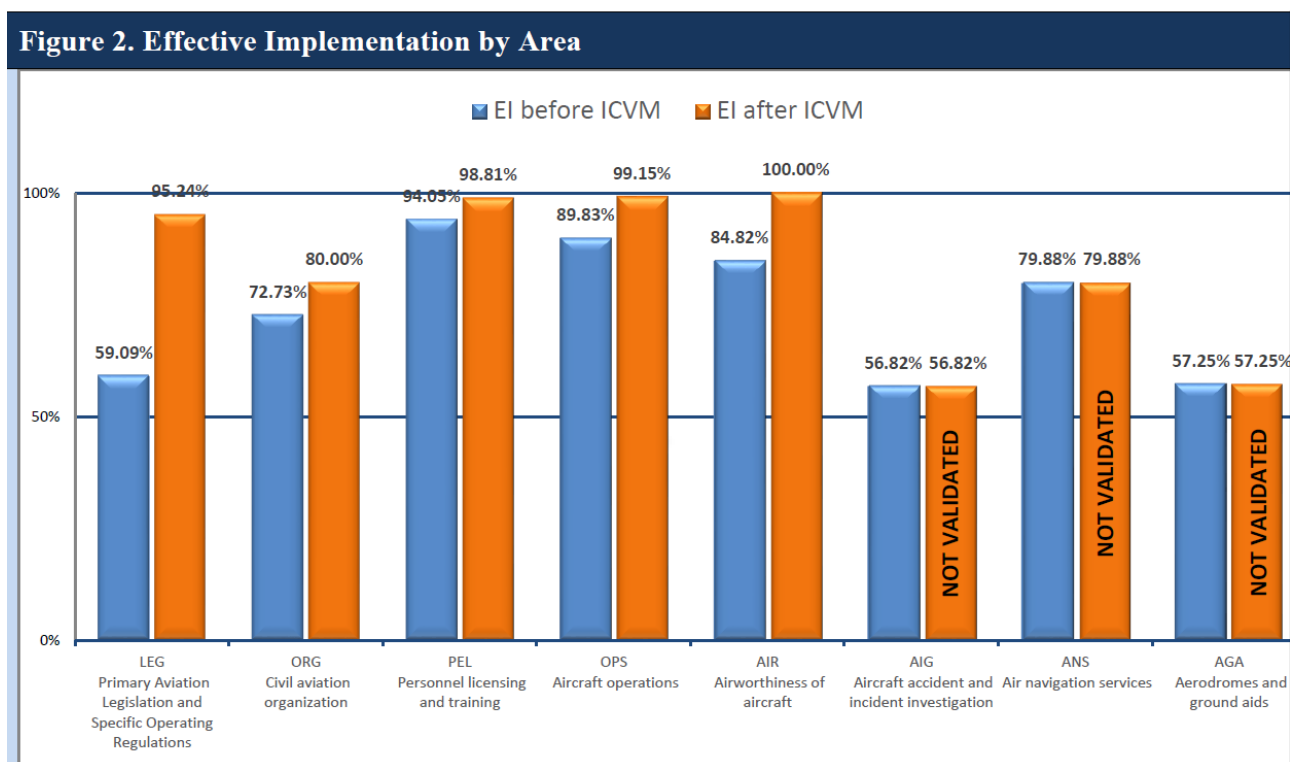
3.3.1 ICAO – USOAP nadzor

Agencija je u lipnju 2021. godine preko ICAO nacionalnog koordinатора, imenovanog od strane MMPI, zaprimila konačno izvješća s ICAO ICVM virtualne validacijske misije koje je u prosincu 2020. godine provedena u domenama LEG (pravni okvir), ORG (organizacija), PEL (licenciranje), OPS (letačke operacije), AIR (plovidbenost) područja, te kojim je potvrđeno zatvaranje nalaza iz 2010. godine. Sveukupni indeks efektivne implementacije (EI) ICAO standarda Republike Hrvatske je nakon verifikacije nalaza podignut na 81,62%.

Agencija je tijekom 2021. godine nastavila s aktivnostima vezanim uz ažuriranje korektivnih mjera i protokolaranih pitanja i u ostalim domenama ANS (usluge u zračnoj plovidbi) i AGA (aerodromi), u kojima još uvijek imamo veliki broj otvorenih nesukladnosti u sklopu ICAO USOAP CMA (*Continuous Monitoring Approach*) programa. Zatvaranje nalaza nesukladnosti je preduvjet za podizanje razine efektivne implementacije ICAO standarda (EI) prema prosjeku EU država članica.

Dogovoreno je da će ažuriranje stanja na standarde iz područja nadležnosti resornog Ministarstva i drugih uključenih tijela (potraga i spašavanje – SAR i istraživanje nesreća- AIG) koordinirati ICAO Nacionalni koordinatori.

Nalaz u domeni ORG koji je ostao otvoren odnosi se na uspostavu odgovarajućeg nadzora nad aktivnostima potraga i spašavanje, a rješavanje ove problematike je u nadležnosti resornog Ministarstva i Ministarstva unutarnjih poslova (MUP). Agencija do sada nema informacije da li je za otvorene nalaze Ministarstvo prema ICAO-u dostavilo odgovarajući plan korektivnih mjera.

Grafikon 5: Prikaz razine efektivne implementacije (EI) prije i poslije ICVM po pojedinim područjima

Otežavajuća okolnost u kontinuiranom održavanju ažuriranosti statusa udovoljavanja ICAO standardima je i dalje činjenica da Agencija nema pristup ICAO on-line bazi preko koje se provodi ažuriranje svih relevantnih podataka,

tako da Agencija nije u mogućnosti poduzimati pravovremene aktivnosti. Zahtjev za pristup bazi Agencija je od ICAO Nacionalnog koordinatora tražila u više navrata u zadnjih par godina, no istom do danas nije udovoljeno.

Agencija je tijekom 2021. godine nastavila pratiti i održavati ažuriranost relevantnih podataka, posebice onih koji se odnose na obvezu ažuriranja ICAO CCL, praćenja ICAO državnih pisama (*ICAO State Letters*) i praćenja izmjena ICAO standarda, kao i kontinuirane notifikacije razlika između primjenjivih propisa (nacionalnih i europskih) i standarda *ICAO Aneksa*. Kontinuirano ažuriranje CCL-a je obveza svake zemlje članice kada god usvoji neku promjenu. Ažuriranje tih podataka i notifikacija razlika preduvjet je i za ažuriranje AIP-a.

Agencija kontinuirano nastoji jačati suradnju s ICAO Nacionalnim koordinatorom u aktivnostima vezanim za pravovremenu i kontinuiranu razmjenu bitnih informacija vezanih uz implementaciju ICAO standarda, zbog čega je i u Nacionalnom programu sigurnosti predložila aktivnosti vezane uz definiranje postupaka suradnje i razmjene informacija s nadležnim ministarstvom (Nacionalni ICAO koordinator) vezano uz ICAO USOAP aktivnosti.

3.3.2 EASA standardizacija

U skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 628/2013 od 28. lipnja 2013. o metodama rada Europske agencije za sigurnost zračnog prometa prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora u području standardizacije i praćenju primjene pravila Uredbe (EZ) br. 216/2008 (SL L 179, 29.6.2013.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) 628/2013), EASA provodi kontinuirani nadzor nadležnih tijela zemalja članica kojim se prati standardizacija u primjeni Osnovne Uredbe (EU) 2018/1139 i njezinih provedbenih pravila.

U studenom 2021. godine EASA je nad Agencijom provela standardizacijsku inspekciju prema zahtjevima Uredbe 1178/2011, (FCL.HR.11.2021) prilikom kojeg je podignu jedan nalaz kategorije C (manja nesukladnost) vezana uz manje nedostatke internih lista provjere i vođenja zapisa o potrebnom naletu. Nadzor je obuhvatio i posjetu dvije organizacije za provođenje osposobljavanja pilota zrakoplova (ATO) tijekom kojih nisu utvrđeni nikakvi nedostaci (UNC). Inspekcijom je utvrđeno da je Agencija učinkovito odradila implementaciju svih primjenjivih zahtjeva, te je demonstrirala da posjeduje potrebne kompetencije i sposobnost za provedbu obveza. Za utvrđenu nesukladnost usuglašen je plan korektivnih mjera.

Tijekom 2021. godine Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz provedbu korektivnih mjera na nalaze sa standardizacijskih inspekcije provedenih od strane EASA-e u području sustava upravljanja SYS.HR.04.2019 i letačkih operacija OPS.HR.12.2019. Svi nalazi su zatvoreni tijekom 2021. godine sukladno odobrenom planu korektivnih mjera.

U cilju otklanjanja utvrđenih nedostataka Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz provedbu obveza koje proizlaze iz članka 15. Uredbe (EU) 376/2014, a koje od država članica zahtijevaju uspostavu suradnje nadležnog tijela za prikupljanje, procjenu, obradu, analizu i pohranu podataka o događajima (Agencije) i nadležnog pravosudnog tijela putem prethodnih administrativnih dogovora. S tim u svezi je i studenom 2021. godine zaključen Sporazum o suradnji između Agencije i Državnog odvjetništva Republike Hrvatske kojim se omogućava daljnja implementacija kulture pravičnosti (*Just Culture*) osiguravanjem ravnoteže između potrebe za ispravnim provođenjem prava i nužne dostupnost informacija povezanih sa sigurnošću.

3.3.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju

Osim provedbe standardizacijskih inspekcija, Uredbom (EU) 628/2013 uspostavljen je koncept kontinuiranog praćenja (*Continuous Monitoring Approach – CMA*) sposobnosti nadležnih zrakoplovnih vlasti u provedbu svojih obveza. Glavni cilj CMA koncepta je tranzicija iz sustava nadzora usklađenosti (*compliance audits*) prema

planiranim i redovitim intervalima, na sustav koji je više orijentiran na rizike i stvarne performanse nekog sustava, a koji omogućava određivanje prioriteta inspekcija kada i gdje se ukaže potreba.

Prema spomenutoj Uredbi, EASA kvartalno prikuplja i analizira relevantne podatke i procjenjuje sposobnost nacionalnih zrakoplovnih vlasti u provedbi nadzora sigurnosti. U cilju efikasnijeg procesa prikupljanja podataka EASA je razvila web korisničko sučelje nazvano *Standardisation Information System* (SIS) preko kojeg Agencija kvartalno ažurira relevantne podatke o veličini industrije, broju izdanih certifikata, broju podignutih nalaza, fluktuaciji kompetentnog osoblja itd.

Rezultati modela (ulazni podaci i rezultati ocjenjivanja) u obliku kvartalnih izvješća (*Continuous Monitoring Report*) se stavljaju na raspolaganje nacionalnom koordinatoru za standardizaciju dotične države članice. EASA svake godine dostavlja i Europskoj komisiji godišnje izvješće o aktivnostima stalnog praćenja i inspekcijskim nadzorima izvedenim tijekom prethodne godine.

Na temelju kontinuiranog praćenja i provedenih analiza, EASA prilagođava program inspekcijskog nadzora, određuje prioritete te planira i određuje područje i obim (*scope*) standardizacijske inspekcije.

U zadnjem EASA izvješću o kontinuiranom praćenju iz prosinca 2021. godine Republika Hrvatska je još jednom ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima.

Izvješće također obuhvaća pokazatelje prosječnog indeksa reaktivnosti (*Average Reactivity Index* - ARI), koji označava reaktivnost zemlje u rješavanju i zatvaranju nalaza sa standardizacijskih inspekcija. Izvješće obuhvaća i standardizacijske ocjene (*Standardisation Rating*) za svako od područja u kojem EASA provodi standardizacijske inspekcije. Prema EASA izvješćima za 2021. godine prosječni indeksi reaktivnosti i standardizacijske ocjene Republike Hrvatske u gotovo svim područjima su iznad prosjeka indeksa i ocjena država članica EU (*EASA MS average* - ARI).

Slijede prikazi prosječnih indeksa reaktivnosti i standardizacijskih ocjena za područja u kojima EASA provodi standardizacijske inspekcije (izvor: EASA).

Napomena: nije dostupan prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za područje RAMP inspekcija.

European Union Aviation Safety Agency

Continuous Monitoring Report - 1

Croatia

1. Key Activity Figures / General Safety Indicators

Submitted: 20/10/2021 (#48)

1.1 Authority

		Technical staff	AIR	OPS	FCL	MED	FSTD	ANS	RAMP	ADR
ROs	0	Number of FTEs	9.8	7.9	6.8	2.2	0.6	6.9	2.1	5.4
		Y2Y change %	-12.5	-12.22	4.62	0	0	13.11	0	8
Budget (Y2Y change %)	-7.26	Turnover rate %	12.5	28.89	20	0	0	11.48	0	2
Major changes (last 2 Y)	N	Sharing/Outsourcing	N	N	N	N	N	N	N	N

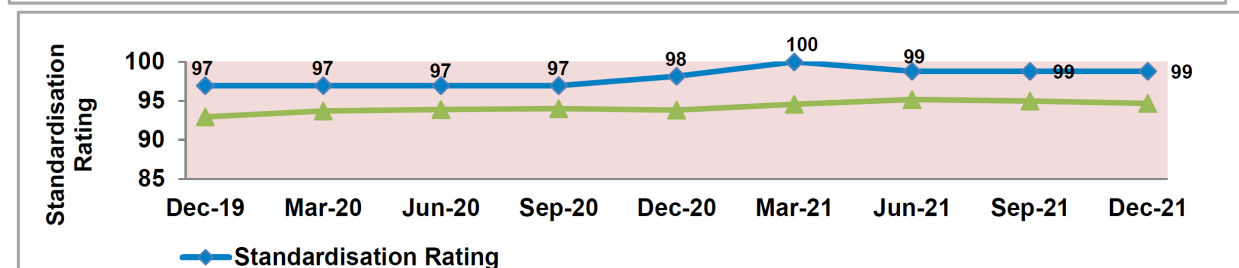
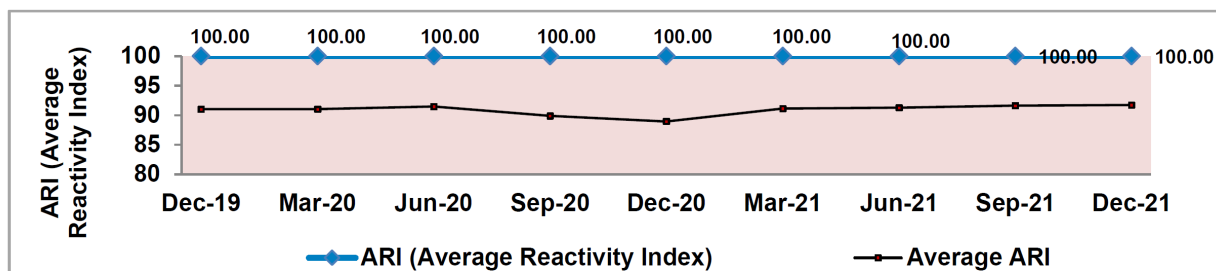
Tablica 12: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2021. godine

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **AIR**

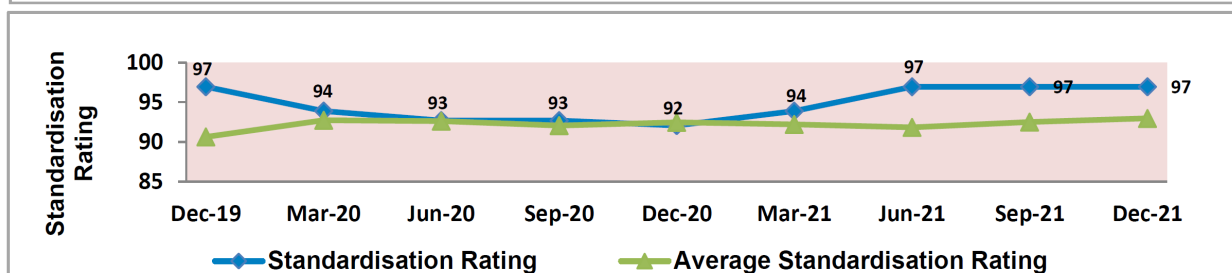
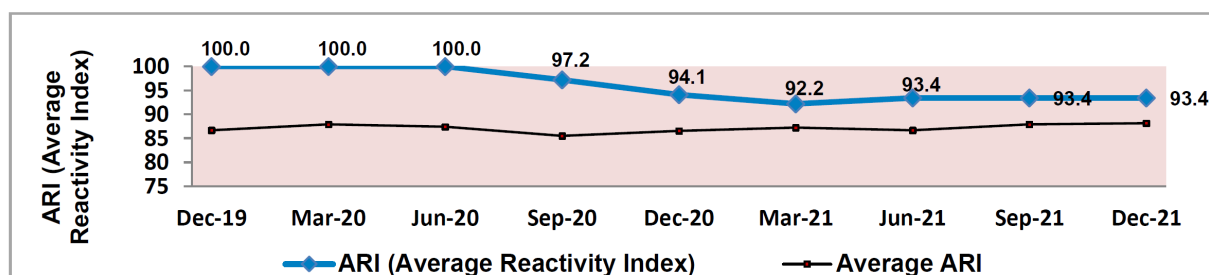
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovidbenost zrakoplova (AIR)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **OPS**

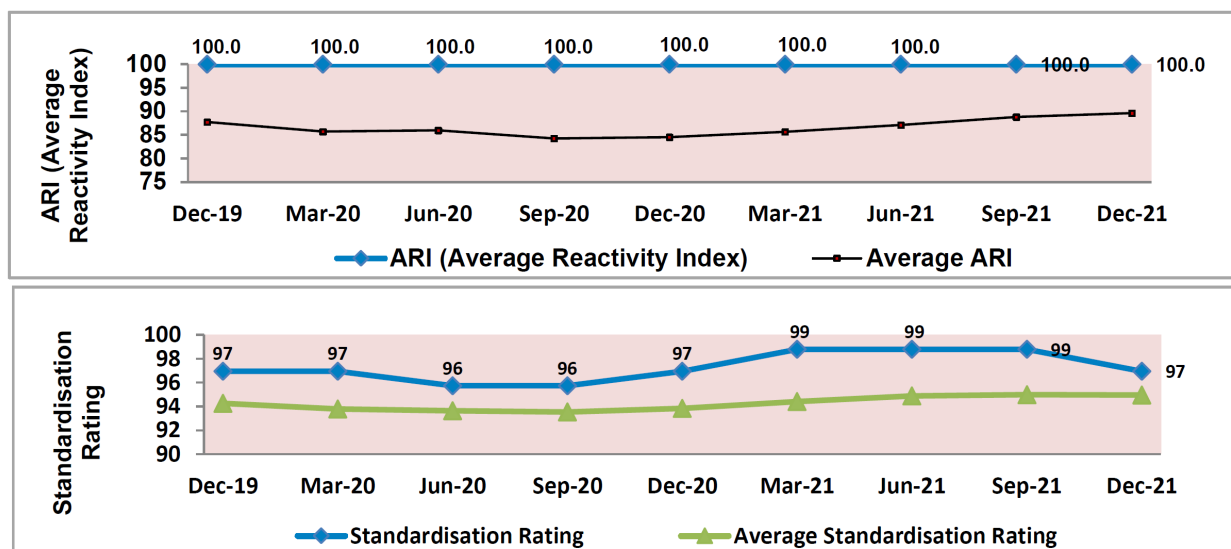
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **FCL**

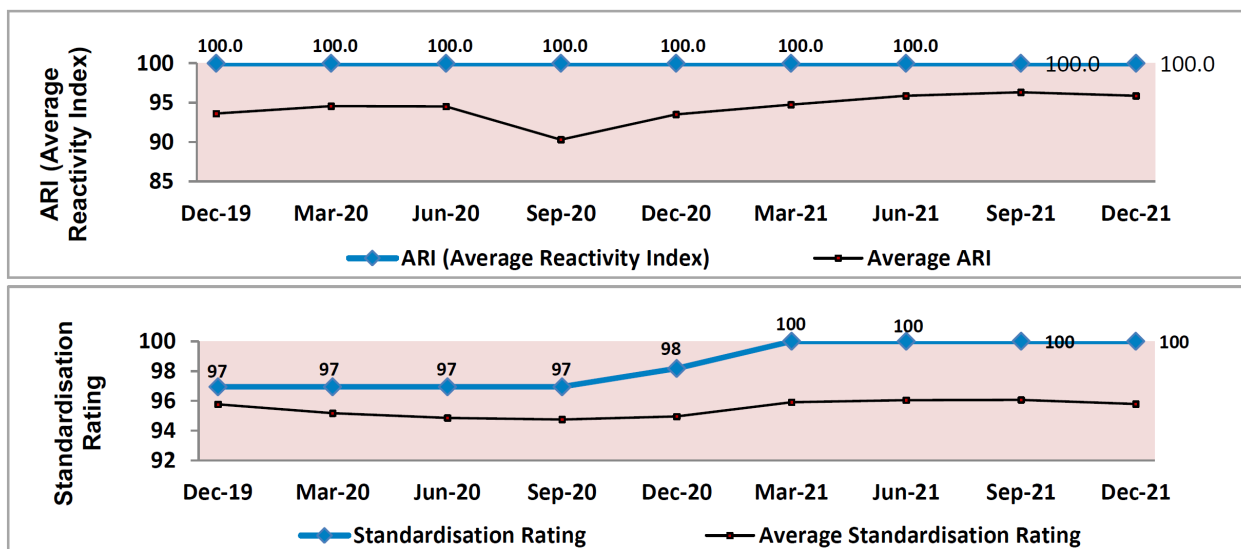
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **MED**

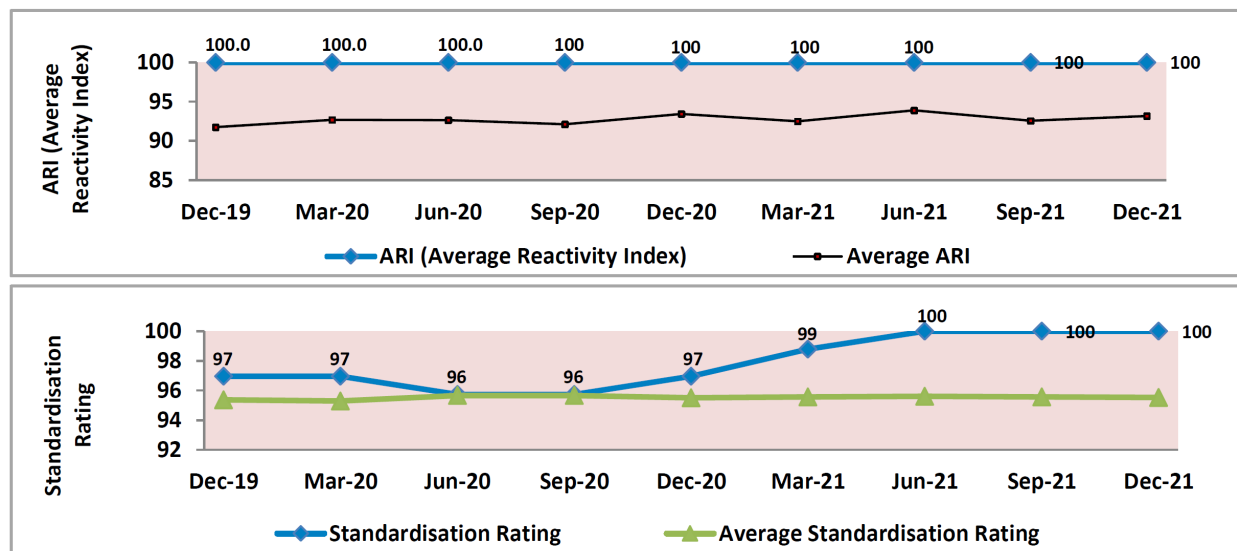
Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **FSTD**

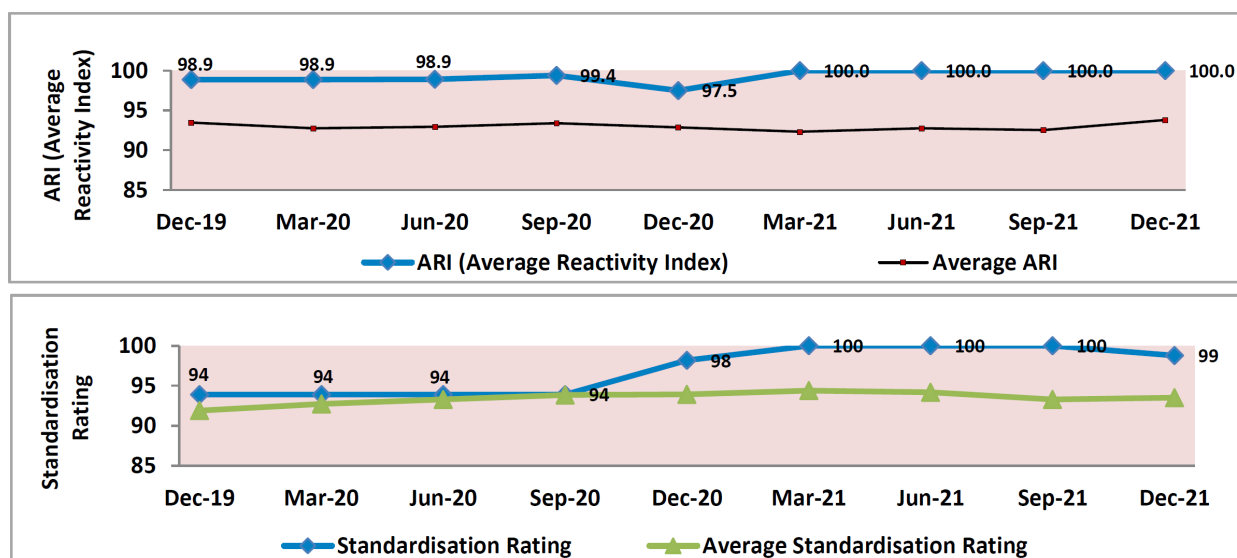
Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)

Country Indicators

Croatia

Code **HR**

Domain **ANS**

Grafikon 11: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS)

Iz prikazanih grafikona vidljivo je kako su prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za Republiku Hrvatsku u gotovo svim područjima iznad prosjeka država članica EU.

3.4 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

Agencija je nadležno tijelo za izradu nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz područja svoje nadležnosti, sukladno Zakonu.

3.4.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti

Tijekom 2021. godine Agencija je dovršila i dostavila resornom Ministarstvu u proceduru donošenja sljedećih pet pravilnika čije je donošenje predviđeno Godišnjim programom rada Agencije za 2021. godinu:

1. Pravilnik o prestanku važenja Pravilnika o osposobljavanju, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima pilota jedrilica (»Narodne novine« broj 28/2021),
2. Pravilnik o prestanku važenja Pravilnika o osposobljavanju, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima pilota balona (»Narodne novine« broj 28/2021),
3. Pravilnik o vremenu otvorenosti aerodroma (»Narodne novine« broj 32/2021 i 117/2021),
4. Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova (»Narodne novine« broj 83/2021),
5. Pravilnik o helidromima (»Narodne novine« broj 09/2021).

Izrada nacrtu Pravilnika o aerodromima, koji je također bio planiran, zahtijevala je dodatne resurse zbog opsežne materije i nužnosti pažljivog usklađivanja sa zadnjim amandmanima ICAO Aneksa 14, što je bio primarni razlog donošenja novoga pravilnika, ali i najavljenim izmjenama primjenjivog europskog zakonodavstva. Dodatnom analizom nacrtu EU propisa osiguran je nacionalni pravni okvir koji ne nameće strože zahtjeve od onih propisanih za aerodrome certificirane sukladno EU zakonodavstvu.

Osim planiranih, tijekom 2021. godine doneseni su i sljedeći pravilnici:

1. Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o uvjetima i načinu prijevoza opasnih roba zrakom (»Narodne novine« broj 1/2021),
2. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova (»Narodne novine« broj 2/2021),
3. Pravilnik o prestanku važenja Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova (»Narodne novine« broj 10/2021),
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o letenju zrakoplova (»Narodne novine« broj 10/2021),
5. Pravilnik o provedbi Uredbe (EU) 255/2010 o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje protokom zračnog prometa i Provedbene uredbe Komisije (EU) 2019/123 o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) i stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 677/2011 (»Narodne novine« broj 10/2021),
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o gradnji, obnovi, održavanju i kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 (»Narodne novine« broj 124/2021).

Osim gore opisanih ovlasti vezanih uz izradu nacrtu pravilnika, Agencija je ovlaštena izdavati obvezujuće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive u pitanjima iz područja civilnog zrakoplovstva (članak 5. stavak 15. Zakona). Tijekom 2021. godine objavljeno je šest Naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti (*Air Safety Order – ASO*):

1. ASO-2021-001 Provedba pokaznih letova
2. ASO-2021-002 Obveza dopune sadržaja operativnog priručnika s ICAO SARP i PANS

3. ASO-2021-003 Priznavanje nacionalnih organizacija/tijela za nerazorno ispitivanje materijala u zrakoplovstvu (National Aerospace Non-Destructive Testing Board – NANDTB)
4. ASO-2021-004 Obavljanje letova u svrhu isporuke i izvoza aviona ili druge slične svrhe
5. ASO-2021-005 Dodatni zahtjevi za osposobljavanje udaljenih pilota bespilotnih zrakoplova mase do 500 grama
6. ASO-2021-006 Dodatni uvjeti za uporabu aerodroma s odobrenjem

Uz sve navedeno, Agencija je nastavila pratiti objavljivanje ICAO državnih pisama (*ICAO State Letters*) radi pravodobnog informiranja o planiranim ili usvojenim izmjenama ICAO standarda i preporučene prakse i drugim pitanjima vezanim za djelovanje ICAO organizacije.

3.4.2 Praćenje EU propisa i nacрта EU propisa

Sukladno Godišnjem programu rada i internim procedurama, Agencija je uključena u donošenje novih EU propisa, prvenstveno kroz sudjelovanje u radu radnih grupa, komitoloških odbora i drugih tijela koja rade na izradi nacрта EU propisa. Na ovaj način osigurana je zastupljenost interesa svih dionika u civilnom zrakoplovstvu tijekom izrade novih propisa, ali i pravovremeno planiranje implementacije novih propisa, sukladno rokovima objavljenima u IKOS bazi Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

3.5 Provedba aktivnosti vezanih uz Jedinostveno europsko nebo

Tijekom 2021. godine, Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz europsku inicijativu Jedinostveno europsko nebo (*Single European Sky – SES*) kako slijedi u nastavku.

3.5.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba

Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala Međunarodnu konvenciju o suradnji o sigurnosti zračne plovidbe s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05). Jedna od obaveza koja proizlazi iz Konvencije je sudjelovanje u projektu Europskog plana implementacije jedinstvenog europskog neba (*European Single Sky Implementation Plan –ESSIP*). ESSIP predstavlja zajednički dogovoren plan provedbe obaveza koje proizlaze iz regulative jedinstvenog europskog neba, s ciljem poboljšanja europske mreže zračnog prometa koji ima sljedeće ciljeve: povećanje ekonomičnosti, kapaciteta i sigurnosti zračnog prometa te povećanje zaštite okoliša. Temeljem ESSIP-a se razvijaju lokalni planovi implementacije jedinstvenog europskog neba (*Local Single Sky Implementation Plan – LSSIP*) na razini država pa tako i LSSIP Republike Hrvatske.

U 2021. godini, Agencija je zajedno s ostalim dionicima sudjelovala u izradi LSSIP dokumenta razine 1 (tekstualni dokument) i razine 2 (baza podataka LSSIP ciljeva). Nadležnost Agencije unutar LSSIP dokumenta je nadzor sigurnosti prilikom implementacije pojedinog cilja LSSIP, što se provodi kontinuirano nakon zaprimljene notifikacije od strane HKZP-a i/ili zračnih luka.

3.5.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

Uspostava funkcionalnih blokova zračnog prostora (*Functional Airspace Block – FAB*) dio je inicijative Europske unije za stvaranje Jedinostvenog europskog neba (*Single European Sky – SES*), čiji je cilj optimizacija i poboljšanje odvijanja zračnog prometa u Europi te posljedično smanjenje kašnjenja i ukupnih troškova.

Republika Hrvatska je, temeljem Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (*Functional Airspace Block Central Europe* - FAB CE), članica Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe zajedno s Austrijom, Bosnom i Hercegovinom, Češkom, Mađarskom, Slovačkom i Slovenijom.

Predsjedavanje NSA CC Odborom određeno je na način da svaka zemlja predsjedava jednu godinu. U 2021. godini predsjedavanje Odborom bilo je u nadležnosti NSA Republike Češke. U 2021. godini održana su dva virtualna sastanka na Eurocontrol-ovoj platformi (*Cisco-Webex*) od kojih je drugi bio organiziran i uživo, na kojima uz redovite aktivnosti vezano za razmjenu informacija vezanih za sigurnost kod prekograničnih pružanja usluga i FAB CE promjena vezanih za sigurnost. Uz to je usvojen je Program rada NSA CC-a za 2022. godinu kada predsjedavanje Odborom preuzima mađarski NSA.

3.5.3 Plan mjerenja učinkovitosti

Pojavom pandemije bolesti COVID-19 početkom 2020. godine proces odobravanja planova za treće referentno razdoblje (2020. – 2024.), dostavljenih 2019. godine Europskoj komisiji prema Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 2019/317 od 11. veljače 2019. godine o utvrđivanju programa performansi i sustava utvrđivanja naknada u okviru jedinstvenog europskog neba (SL L 56, 25.2.2019.) (dalje u tekstu: Uredba 2019/317), je obustavljen. Pandemija bolesti COVID-19 virusom dovela je poslovanje cjelokupnog zrakoplovstva u veliku neizvjesnost radi izrazitog i nepredvidivog pada prometa.

Od strane Europske komisije pristupilo se putem SSC procedure (Single Sky Committee i Appeal Committee) izmjenama/dopunama Uredbe 2019/317 te su iste usvojene 12. listopada 2020. godine kroz novu Provedbenu uredbu Komisije (EU) br. 2020/1627 o izvanrednim mjerama za treće referentno razdoblje. Provedbena uredba (EU) 2020/1627 odredila je nove rokove dostave revidiranih ciljeva performansi na razini Unije, nove rokove nacрта i ocjenjivanja planova performansi, te definirala kalendarske godine 2020. i 2021. kao jedno razdoblje.

Dana 2. lipnja 2021. godine donesena je Provedbena odluka Komisije (EU) 2021/891 o utvrđivanju revidiranih ciljeva performansi na razini Unije za mrežu za upravljanje zračnim prometom za treće referentno razdoblje (2020.–2024.) i o stavljanju izvan snage Provedbene odluke (EU) 2019/903

U skladu s gore navedenim Uredbama i prema novo definiranim rokovima i ciljevima performansi na razini Unije pristupilo se proceduri izrade revidiranog Plana performansi RH za treće referentno razdoblje, koje je uključivalo i konzultacije s korisnicima održane 23.08.2021. godine. Prema odluci Europske komisije, Plan performansi sadrži ostvarene podatke za 2020. godinu, te projekcije za ostale godine referentnog razdoblja. Nakon održanih konzultacija, a uvažavajući primjedbe korisnika, i nakon sastanka s PRB-om (Performance Review Body) revidirani Plan performansi RH i popratna dokumentacija, u skladu s Uredbom (EZ) br. 549/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, dostavljeni su EK krajem 2021. godine na ocjenu i odobrenje. Dana 13. travnja 2022. Komisija je donijela Odluku o usklađenosti ciljeva performansi s ciljevima performansi na razini Unije za treće referentno razdoblje čime je Plan performansi RH usvojen.

Tijekom 2021. godine obavljeno je i redovno izvješćivanje o procesu monitoriranja provedbe Plana performansi za 2020. godinu bez obzira što Plan performansi za treće referentno razdoblje nije donesen od strane Europske komisije.

Proces monitoriranja i izvještavanja uspostavljen je internim procedurama između Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. i Agencije, a obavljen je po utvrđenom obrascu koji je bio dostavljen od strane Europske komisije/PRB-a. Izvješće je dostavljeno Europskoj komisiji do 1. lipnja 2021. godine zajedno s inicijalnim prijedlogom cijena rutnih naknada za 2022. godinu, a u njegovoj izradi su sudjelovali predstavnici Agencije koji prate provedbu Plana mjerenja učinkovitosti na nacionalnoj razini.

3.6 Ostali poslovi

3.6.1 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva

Agencija, u okviru nadležnosti nadzora i inspekcije sigurnosti zračnog prometa, temeljem članka 5. stavka 7. točka 16. Zakona i članka 109. i 112. stavak 1. Prekršajnog zakona («Narodne novine» broj 107/07, 39/13, 157/13, 92/14, 110/15, 70/17 i 118/18), kao ovlašteni tužitelj, ima pravo i obvezu protiv počinitelja prekršaja iz područja civilnog zrakoplovstva podnositi optužne prijedloge ili izdavati prekršajne naloge. Prekršajni postupci vode se u Ministarstvu/Upravi zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte/Sektoru zračnog prometa, kao ovlaštenog tijela za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju, sukladno članku 163. stavak (3) Zakona. U drugom stupnju, u povodu izjavljene žalbe odlučuje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. U 2021. godini Agencija je kao ovlašteni tužitelj pokrenula ukupno osam prekršajnih postupaka:

1. Tri prekršajna postupka pokrenuta su zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirana pravila letanja i opći uvjeti za obavljanje operacija sustavom bespilotnih zrakoplova - prekršaj iz članka 13. stavka (2) i članka 22. stavka (1) i (2). Zakona, a u svezi s odredbama SERA.3145 Uredbe (EU) 923/2012, člankom 14. stavak 5., točka (a), podtočka ii. Uredbe (EU) 2019/947 i člankom 22. stavkom (b) Uredbe (EU) 2019/947 kažnjivo temeljem odredbe članka 156. stavka (1) točke 1. i članka 150. stavka (3). Zakona,
2. Tri prekršajna postupka pokrenuta su zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirane dozvole, ovlaštenja i posebne ovlasti iz članka 81. stavci (1) i (2). u svezi s člankom 4. stavkom (1) točkama (a) i (b) Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe ovjesne jedrilice, parajedrilice, padobrana s pogonom i jedrilice prazne mase do 80/100 („Narodne novine“, broj 43/15 i 60/19) kažnjivo temeljem odredbe članka 159. stavka (1.) Zakona i članka 160. točke 4. Zakona,
3. Jedan prekršajni postupak pokrenut je zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirana pravila letenja iz članka 13. stavka (2) Zakona, a svezi s člankom 22. stavkom (b) Uredbe (EU) 2019/947 i člankom 15. stavkom (6). Pravilnika o upravljanju zračnim prostorom („Narodne novine“, broj 32/18 i 104/18) kažnjivo temeljem odredbe članka 156. stavka (1) točke 1. Zakona - pokrenut je jedan prekršajni postupak, i
4. Jedan prekršajni postupak pokrenut je zbog nepoštivanja odredbi kojima su regulirani opći uvjeti za uporabu aerodroma iz članka 73. stavka (3) Zakona kažnjivo temeljem odredbe članka 150. stavak (3) Zakona, a u svezi s člankom 150. stavak (1) točka 32. Zakona.

3.6.2 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova

Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova obuhvaća: upis zrakoplova, dodjeljivanje registarskih oznaka i registarskog broja, upis podataka i upis promjene podataka, brisanje zrakoplova iz Registra, izdavanje rješenja i potvrda o registraciji i brisanju zrakoplova te kontinuirano praćenje i ažuriranje podataka (vlasništvo, založno pravo, operator, podaci o zrakoplovu). Registar je javna knjiga za koju se smatra da potpuno i istinito odražava činjenično i pravno stanje zrakoplova. Izvadci iz Registra imaju dokaznu snagu javnih isprava.

Agencija je, u skladu s potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, svaku promjenu podataka i informacija o zrakoplovima registriranim u Republici Hrvatskoj dostavila Poreznoj upravi. Cilj navedenih dokumenata je pravovremena dojava novog upisa zrakoplova kao i promjena u evidencijama Agencije, sa svrhom stvaranja Imovinske kartice za potrebe Porezne uprave. Razmjena podataka vrši se putem kurira na elektroničkom mediju (CD-R). Na dan 31. prosinca 2021. godine, u Registar je

bio upisan 341 zrakoplov od kojih je, prema evidenciji Odjela plovidbenosti, 142 imalo važeću svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova, odnosno važeće dopuštenje za letenje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine, Ured zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova zaprimio je 528 predmeta koji se odnose na vođenje Registra, od kojih je riješeno 526, sukladno tablici koja slijedi:

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RIJEŠENO
Upis zrakoplova	24	23
Brisanje zrakoplova	8	8
Upis i promjena podataka	19	19
Izdavanje izvotka i sličnih podataka iz Registra	425	425
Rezervacija registracijske oznake i rednog broja u Registru	26	26
Odobrenje odstupanja od pravilnikom propisanih dimenzija registracijske oznake	2	2
Ostalo	24	23
UKUPNO	528	526

Tablica 13: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2021. godini

Tijekom 2021. godine nastavljen je rad na implementaciji EMPIC-EAP softvera vezano uz podmodule *Aircraft Registration* (AR) i *Aircraft Ownership* (AO), na način da su izvršene manje prilagodbe specifične za operative potrebe Registra.

Osim navedenog, održani su i pripremni sastanci s predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova sa ciljem uspješnog povezivanja postupka upisa zrakoplova u Registar i provjere takvog zrakoplova u Schengenskom informacijskom sustavu, koji je u nadležnosti MUP-a, u svrhu provjere jesu li zrakoplovi koji su u postupku registracije ukradeni, nezakonito prisvojeni, izgubljeni ili traženi kao dokaz u kaznenom postupku.

3.6.3 Odobravanje letova

Odsjek odobravanja letova je i u 2021. godini, u okviru djelokruga rada obavljao poslove odobravanja komercijalnog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja u linijskom i povremenom prometu, prijevoza opasnih roba zrakom, letova inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti te odobravanja letačkih operacija i aktivnosti koje se smiju izvoditi samo uz odobrenje Agencije. Izdavane su suglasnosti na zahtjeve za izdavanje pojedinačnih i godišnjih diplomatskih odobrenja za letenje inozemnih državnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru za koje odobrenja izdaje ministarstvo nadležno za vanjske i europske poslove (u daljnjem tekstu: MVEP).

Struktura i broj predmeta po vrstama odobrenja daje se u tablici:

Struktura predmeta Odsjeka odobravanja letova	
Suglasnosti za godišnja diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	41
Suglasnosti za pojedinačna diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	143
Odobrenja za obavljanje usluga linijskog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	63
Odobrenja za obavljanje usluga povremenog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	294
Preleti i slijetanja inozemnih civilnih zrakoplova s opasnim robama	9
Letovi inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti	21
Radovi iz zraka inozemnih operatora zrakoplova	5
Odobrenja letačkih operacija koje nisu zračni prijevoz	125
Ostalo	5
UKUPNO	706

Tablica 14: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2021. godini

Odobrovanje komercijalnog zračnog prijevoza prijevoznicima iz trećih zemalja

Zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja koji posjeduju sigurnosno odobrenje tzv. *EASA TCO Authorization* koje izdaje EASA, odobravalu su se prometna prava u linijskom i povremenom zračnom prometu te za prijevoz opasnih roba zrakom.

Odobrenja za obavljanje linijskog zračnog prometa prijevoznicima iz trećih zemalja izdavala su se posebno za ljetni te zimski red letenja sukladno uvjetima utvrđenim odredbama međunarodnih sporazuma. Ukoliko prometna prava nisu bila dogovorena međunarodnim sporazumom ili kada s državom zračnog prijevoznika nije sklopljen sporazum o zračnom prometu pribavljala su se prethodna mišljenja ministarstva nadležnog za promet, Uprave zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte (u daljnjem tekstu MMPI).

Osim operativnim prijevoznicima, izdavala su se odobrenja i marketinškim prijevoznicima iz trećih zemalja za obavljanje linijskog prijevoza na temelju ugovora o letovima sa skupnom oznakom (*code-share*).

Letovi u povremenom prometu prijevoznicima iz trećih zemalja odobrivali su se temeljem Pravilnika o odobravanju letova inozemnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru (NN 50/17) (u daljnjem tekstu: Pravilnik) samo kada nisu bili obuhvaćeni međunarodnim sporazumom. Većina odobrenja se izdala za *ad hoc* čarter letove za vlastite potrebe pravnih i fizičkih osoba te taksi letove sa zrakoplovima manjeg kapaciteta, a temeljem sklopljenih ugovora o prijevozu između naručitelja i prijevoznika. Isto tako, izdavala su se odobrenja za serije povremenih letova u sklopu turističkih paket-aranžmana (*inclusive tour* čarter letovi), prijevoza robe te letova za posebne događaje sportskog karaktera. U odnosu na prethodnu godinu uočen je porast broja zahtjeva.

Prometna prava četvrte, pete i sedme zračne slobode odobravalu su se temeljem dostavljenih izjava o suglasnosti hrvatskih zračnih prijevoznika i pozitivnog mišljenja ministarstva nadležnog za promet, kada je isto bilo primjenjivo.

Odsjek je izdavao odobrenja zračnim prijevoznicima trećih zemalja za prijevoz opasnih roba zrakom u preletu ili sa slijetanjem/uzlijetanjem, a temeljem odredbi posebnih propisa koji uređuju siguran prijevoz opasne robe zrakom Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO). Izdavana su i odobrenja za prijevoz opasne robe zabranjene za prijevoz zrakom u normalnim okolnostima, a na temelju izuzeća kojeg izdaje inspektor za opasne robe nakon provedenog posebnog postupka.

Prilikom procesa odobravanja letova Odsjek je osim provjere sigurnosnog statusa zračnog prijevoznika na EASA TCO internetskom sučelju provjeravao i udovoljavanje propisima o buci na *EASA Environmental Portal*-u te vršio provjeru sukladnosti potvrda o obveznom osiguranju zračnih prijevoznika od odgovornosti za štetu prouzročenu putnicima, prtljazi, teretu i trećim osobama s odredbama europskog i nacionalnog propisa.

U veljači, Odsjek je sudjelovao na 6. virtualnoj radionici koju je organizirala EASA s osvrtom na događaje i aktivnosti iz prethodne godine uzimajući u obzir COVID-19 pandemiju koja je uzrokovala krizu u zrakoplovstvu. Također, tema je bila i *Brexit* i prijave britanskih prijevoznika na EASA TCO internetsko sučelje te pružanje podrške operatorima tijekom pandemije. Predstavljen je i novi *Environmental Portal* koji je uspostavljen kao središnji jedinstveni izvor dokumentacije o buci zrakoplova zračnih prijevoznika (EU i TCO).

Na poziv predstavnika resornog ministarstva nadležnog za promet, Odsjek je u ožujku sudjelovao na *online* sastanku organiziranom od strane nadležnih civilnih vlasti Ujedinjenog Kraljevstva na temu *Bilateral arrangements for air services between the UK and Croatia*. Svrha sastanka je bila ustanoviti mogućnost sklapanja *Memorandum of Understanding* (MOU) radi rješavanja pitanja oko uspostave *block permit* odobrenja, koje bi omogućilo nesmetano obavljanje komercijalnih *ad hoc* taksi letova hrvatskih i britanskih operatora između Republike Hrvatske i Ujedinjenog Kraljevstva i obrnuto te bi isto bilo valjano tri (3) mjeseca. Rješavanje predmetnog pitanja odnosno implementiranje odredbi *block permit* odobrenja kroz MOU i posljedično kroz nacionalni propis ponajviše bi zaštitilo interese hrvatskih zračnih prijevoznika koji bi nesmetano mogli obavljati usluge zračnog prijevoza, a samim time ostvarili bi se i određeni komercijalni učinci za sve hrvatske pružatelje usluga. Do rješavanja predmetnog pitanja, Odsjek izdaje pojedinačna odobrenja britanskim prijevoznicima za *ad hoc* taksi letove.

U travnju, Odsjek je sudjelovao na radnom sastanku koji je organiziran u prostorijama Ministarstva obrane Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu MORH) radi utvrđivanja zahtjeva za implementacijom odredbi Tehničkog sporazuma za prekogranično kretanje zrakom u Europi kojim se želi ubrzati, pojednostaviti i olakšati procedura izdavanja diplomatskih odobrenja. Dogovoreno je da će se formirati međuresorna skupina (MORH, MVEP, MMPI i Agencija) radi implementacije odredbi Tehničkog sporazuma u smislu izmjene postojećih propisa, a koje bi predvodio MORH. Utvrđeno je da je procedura izdavanja diplomatskih odobrenja sada propisana odredbama Pravilnika te da će isti trebati pravovremeno izmijeniti. Nakon održanog sastanka, osim dostave službenog zapisnika, nije bilo daljnjih aktivnosti.

Nadalje, Odsjek je sudjelovao na nekoliko neformalnih *online* sastanaka koje je organizirala Europska agencija za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (*eu-LISA*) na temu implementacije Uredbe (EU) 2018/1240 o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (*European Travel Information and Authorisation System – ETIAS*). Implementacija navedenih Uredbi je u nadležnosti hrvatskih zračnih prijevoznika koji su pravovremeno o istom obavješteni.

Letačke operacije i aktivnosti za koje je potrebno odobrenje Agencije

Odsjek je sukladno europskim i nacionalnim propisima izdavao odobrenja inozemnim i hrvatskim operatorima za obavljanje letačkih operacija izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja aviona, helikoptera, sportsko-rekreativnih

zrakoplova, izvanaerodromskih skokova padobranom, specijaliziranih operacija (radova iz zraka), letova ispod minimalnih visina, raspršivanja predmeta ili tvari iz zrakoplova i puštanja slobodnih balona bez posade.

U odnosu na prethodnu godinu, zamijećen je porast zahtjeva za odobravanjem izvanaerodromskih slijetanja i uzlijetanja avionom inozemnih i hrvatskih operatora u nekomercijalne turističke i sportsko-rekreativne svrhe.

Do povećanja broja zahtjeva došlo je kada je aerodrom Varaždin izgubio status aerodroma pa je Odsjek operatorima odobravao izvanaerodromska polijetanja radi odlaska na aerodrome gdje su provodili osposobljavanja, a slijetanja radi smještaja zrakoplova u hangar i točenja goriva. Koordinacija oko rješavanja zaprimljenih zahtjeva obavljala se s drugim ustrojstvenim jedinicama Agencije.

Nadalje, u odnosu na prethodnu godinu također je zamijećen porast zahtjeva za odobrenjem izvanaerodromskih slijetanja i uzlijetanja helikoptera inozemnih operatora u svrhu obavljanja komercijalnog zračnog prijevoza, nekomercijalnih operacija, specijaliziranih operacija (radova iz zraka) te letačkih operacija koje se obavljaju s/na privatna plovila usidrenih u teritorijalnim vodama Republike Hrvatske na kojima je obavljena granična kontrola.

Na zahtjev aeroklubova i sukladno dostavljenim planovima izvanaerodromskih skokova izdavala su se odobrenja za izvanaerodromske skokove padobranom za potrebe njihovih redovitih klupskih aktivnosti.

Kao i svake godine, odobrenja za obavljanje komercijalnih specijaliziranih operacija (radova iz zraka) izdana su operatorima treće zemlje u svrhu distribucije cjepiva za lisice koje se obavljaju dva puta godišnje (proljetna i jesenska akcija). Obzirom da se distribucija cjepiva za lisice vrši izbacivanjem iz zrakoplova, odobrenje radova iz zraka također obuhvaća operaciju izbacivanja i raspršivanja predmeta i drugih tvari iz zrakoplova u letu, a koja se sukladno nacionalnom propisu također odobrava. Pored navedenog, izdano je i odobrenje za obavljanje komercijalnih specijaliziranih operacija snimanja iz zraka.

Letovi ispod minimalnih visina odobravali su se ovisno o vrsti operacije koje su operatori zrakoplova izvodili, a temeljem zadovoljavajuće procjene rizika koju je izradio operator zrakoplova ili odobrenja za prekogranične komercijalne operacije visokog rizika (HR COM SPO) kada su se letovi izvodili iznad gusto naseljenih područja gradova i naselja ili iznad skupina ljudi na otvorenom.

Uz letove ispod minimalnih visina, Odsjek je odobrio operaciju letenja ispod mosta u svrhu izvođenja pripremnih letova prije nastupa na zrakoplovnoj priredbi "Aeroshow Kupa 2021". Suradnja i koordinacija se vršila s drugim ustrojstvenim jedinicama Agencije obzirom da je prethodno pitanje odnosno preduvjet za izdavanje odobrenja bilo izdavanje izuzeća od odredbi članka 19. Pravilnika o letenju zrakoplova NN 32/2018, 10/2021.

Sukladno primjenjivom propisu, u 2021. godini izdano je odobrenje za puštanje slobodnog lakog balona bez posade ukupne mase kupole balona i balasta manje od 0,5 kg.

Na temelju stručnog mišljenja Odjela plovidbenosti, odobravani su letovi inozemnih zrakoplova koji ne posjeduju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti već specijalnu ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, dopuštenje za letenje ili sličan dokument kojeg je izdala zrakoplovna vlast države registracije zrakoplova.

Odsjek je vodio evidenciju o izdanim odobrenjima za komercijalni zračni prijevoz za potrebe pregleda na stajanki (SAFA) te odobrenja letačkih operacija kako bi isti bili dostupni nadležnim zrakoplovnim inspektorima za provođenje inspeksijskih nadzora.

3.6.4 Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika

Prava putnika u zračnom prijevozu regulirana su prvenstveno Uredbom (EZ) 261/2004 te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26. 7. 2006). Agencija je nadležno tijelo za mirno rješavanje sporova između putnika i prijevoznika, odnosno operatora aerodroma, sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu (»Narodne novine« broj 94/13).

Do 2020. godine, broj prigovora je značajno rastao iz godine u godinu, no trend pada zaprimljenih prigovora se nastavio i u 2021. godini što je i vidljivo iz tablice u nastavku.

Agencija se, kao i ostala nadležna tijela država članica, i tijekom 2021. godine nastavila suočavati s dosad nezabilježenim problemima vezanim za posljedice pandemije i neadekvatnost postojećeg pravnog okvira koji ne prepoznaje razmjer izvanrednih okolnosti uzrokovanih pandemijom (npr. izdavanje vouchera umjesto povrata cijene karte, problemi u ostvarivanju putničkih prava kad je karta kupljena od putničke agencije, i sl.). Uz smanjeni broj uobičajenih putničkih prigovora, Agencija je tako istovremeno zabilježila značajan porast raznovrsnih upita vezanih uz ostvarivanje putničkih prava u uvjetima pandemije, na čemu je nastavila intenzivno surađivati s Europskom komisijom i drugim državama članicama kako bi putnike što bolje informirala o njihovim pravima, pomogla im u ostvarenju istih i po potrebi upućivala putnike na druga nadležna tijela.

Slijedi pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika po godinama.

Prigovor	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	Osoba sa smanjenom pokretljivošću	Premještaj u nižu klasu	Ukupno
2012.	-	1	1	-	-	2
2013.	7	27	2	-	-	36
2014.	8	39	1	1	-	49
2015.	38	110	12	-	-	160
2016.	49	104	5	1	-	159
2017.	75	157	6	-	-	238
2018.	172	255	11	1	-	438
2019.	201	479	37	2	1	720
2020.	263	112	10	-	-	385
2021.	119	36	16	-	-	171

Tablica 15: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika

Obzirom na epidemiološku situaciju, Agencija je 14. svibnja 2021. i 3. prosinca 2021. godine organizirala i on-line radionice kako bi sve sudionike koji na različite načine primjenjuju propise o zaštiti prava putnika upoznala s postojećim međunarodnim i domaćim regulatornim okvirom, primjerima iz prakse te pomogla oko svih nejasnih ili otvorenih pitanja kao i s pitanjima vezanim uz utvrđivanje međusobnih prava i obveza za vrijeme pandemije bolesti COVID-19, osobito u svjetlu aktivnosti Europske komisije o kojima je Agencija bila obaviještena sudjelovanjem na on-line sastancima nacionalnih tijela za zaštitu prava putnika u organizaciji Europske komisije.

3.6.5 Ekonomska regulacija u zračnom prometu

Odobranje cjenika i naknada zračnih luka

U skladu s člankom 42. Zakona i člankom 4. Pravilnika o naknadama zračnih luka Agencija odobrava cjenike naknada zračnih luka i njegove izmjene.

Agencija odobrava unutar cjenika naknada zračnih luka tzv. regulirane usluge. Postojećim ICAO standardima propisano je da cijena navedenih usluga nikako ne može biti iznad troškova tj. traži se ekonomska opravdanost cijene svake pojedine usluge. Svaka korekcija cjenika reguliranih usluga se pomno ispituje u skladu s važećom regulativom i obvezom zračnih luka o razdvajanju financijskih tokova.

Prilagodba poslovanja zračnih luka novonastalim uvjetima uzrokovanim pandemijom bolesti COVID-19 nastavljena je i tijekom 2021. godine, te su se izmjene cjenika u djelu ostvarivanja poticaja kao i povoljnijih uvjeta plaćanja nastavila. Tako je Agencija tijekom 2021. godine zaprimila četiri zahtjeva u svezi s odobravanjem cjenika reguliranih naknada zračnih luka u dijelu ostvarivanja poticaja kao i povoljnijih uvjeta plaćanja. Smanjenje cijena naknada u najvećoj mjeri su se odnosila na usluge slijetanja i uzlijetanja, naknada usluge putničkog servisa i naknada usluga opsluge putničkog zrakoplova. Zaprimljen je i jedan zahtjev za povećanjem cijena za uporabu stajanke za boravak zrakoplova (parking) radi velike investicije rekonstrukcije i dogradnje stajanke nužne zbog vršnog opterećenja pojedinih dana u visokoj sezoni.

Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13), Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj, u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. Agencija je u 2021. godini, u propisanom postupku, utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2022. godinu te iste uputila u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) EUROCONTROL-a.

Isto tako, Agencija je utvrdila konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2022. godinu. Jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu putem Zbornika zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP) i EUROCONTROL-ovih okružnica (*Information Circulars*).

Agencija je stalni član Proširenog odbora za rutne naknade koji je dio nadzorne strukture EUROCONTROL-a, a sastoji se od predstavnika zemalja članica. Također, u okviru ovog odbora djeluje i stalna radna grupa (*Study group*) čiji zadaci se sastoje u razmatranju različitih financijskih pitanja u organizaciji procesa prikupljanja i obrade podataka koje zemlje članice dostavljaju EUROCONTROL-u i Europskoj komisiji. Agencija ima stalnog predstavnika u okviru ove radne grupe.

Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Operatori aerodroma

Na osnovu Pravilnika o izdavanju svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma («Narodne novine» broj 91/13) Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga («Narodne novine» broj 61/15) te Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-005: Postupak i kriteriji za izdavanje Odobrenja za pružanje zemaljskih usluga, utvrđuje se potreba procjenjivanja financijskog položaja operatora aerodroma u okviru izdavanja i redovitog nadzora imatelja svjedodžbe aerodroma kao i procjena financijskog položaja pružatelja zemaljskih usluga.

U okviru ovih propisa propisano je da operator aerodroma i pružatelj zemaljskih usluga dokazuje svoju ekonomsku sposobnost dostavljanjem određene financijske dokumentacije tj. dokazima o ekonomskoj sposobnosti, kao što su: godišnja financijska izvješća o rezultatima poslovanja, izvješće ovlaštenog revizora o obavljenoj reviziji poslovanja, Bruto bilancu, Bilancu, Račun dobiti i gubitka, Investicijski plan poslovanja uz Plan izvora sredstava, Obrazloženje realizacije plana. Isto tako imatelji svjedodžbe aerodroma kontinuirano su dužni dostavljati dokaze o ekonomskoj sposobnosti operatora za prethodnu kalendarsku godinu.

Pregled ekonomske sposobnosti operatora aerodroma kontinuirani je posao koji se obavlja tijekom cijele godine. Djelokrug rada ne uključuje samo verifikaciju i kontrolu dokumentacije, već ima i savjetodavnu ulogu te obuhvaća i kontinuirani nadzor primjene važećih računovodstvenih propisa.

Isto tako, Pravilnikom o pružanju zemaljskih usluga predviđa se razdvajanje računa (konta) za djelatnost zemaljskih usluga od računa za druge djelatnosti u skladu s važećom komercijalnom praksom.

Tijekom 2021. godine pregledana su financijska izvješća, planovi poslovanja i ostala financijska dokumentacija sljedećih operatora aerodroma: Zračna luka Pula d.o.o., Aerodrom Brač d.o.o., Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Zračna luka Split d.o.o., Međunarodna Zračna luka Zagreb d.d., Zračna luka Zadar d.o.o., Zračna luka Osijek d.o.o., Zračna luka Rijeka d.o.o. i Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o.

Pandemija bolesti COVID-19 je uzrokovala izrazite poremećaje prometa i dovela do moguće ugroze kontinuiteta poslovanja zračnih luka. Stoga je Agencija i 2021. godine posebnu pozornost tijekom obratila na područje osiguranja likvidnosti i solventnosti zračnih luka radi nesmetanog obavljanja djelatnosti.

Analize financijskih izvješća su pokazale da se zračne luke najvećim dijelom pouzdaju u državnu ili pomoć vlasnika, različite mogućnosti dodatnih kreditnih zaduženja i moratorije na postojeće dugoročne kredite.

Operatori zrakoplova

U skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici (SL L 293, 31.10.2008.), Agencija je ovlaštena utvrđivati financijski položaj operatora zrakoplova.

Agencija je gore navedeni EU propis razradila internim dokumentom „Postupak za izdavanje, kontinuirano praćenje valjanosti, privremeno oduzimanje i oduzimanje operativne licencije“ u okviru kojeg se utvrđuju obveze zračnog prijevoznika i procedura procjenjivanja financijskog položaja ovisno o tipu operativne licencije.

Postupak razrađuje prikupljanje specifične dokumentacije koja obuhvaća financijska izvješća, izvještaje o bonitetu, planove poslovanja i drugu propisanu dokumentaciju zračnog prijevoznika koja služi provjeri ispunjenja uvjeta financijske sposobnosti u trenutku izdavanja i tijekom kontinuiranog praćenja valjanosti operativne licencije.

Isto tako predviđene radnje obuhvaćanju i možebitne promjene tijekom rada operatora (tehničke i financijske) kao i slučajeve privremenog ili trajnog oduzimanja operativne licencije.

Pristigla dokumentacija se preispituje u skladu s dobrom financijskom praksom te važećim zakonodavstvom uz posebni osvrt na: odgovarajuće propise kojima se regulira poslovanje trgovačkih društava odnosno poslovanje subjekta ovisno o statusu podnositelja zahtjeva i odgovarajuće propise kojima se regulira financijsko poslovanje ovisno o statusu podnositelja zahtjeva.

Analiza financijskih izvještaja temelji se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi uz korištenje financijskih pokazatelja kao što su: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti uz utvrđivanje iznosa odgovarajućeg neto kapitala.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

Tijekom 2021. godine pregledana je financijska dokumentacija u okviru kontinuiranog praćenja valjanosti postojećih operativnih licencija sljedećih operatora: Croatia Airlines d.d., Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o. i Trade Air d.o.o.

Agencija je u 2021. godini zaprimila dva zahtjeva za izdavanjem operativne licencije A tipa i to od strane ETF Airways d.o.o., te FlyAir41 Airways d.o.o. Kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 dovela je do velikog pada cijene najma zrakoplova te raspoloživosti zrakoplova na tržištu. I hrvatski operatori iskoristili su tu priliku pa su tako četiri operatora povećavali svoju flotu u 2021. godini: ETF Airways d.o.o. za jedan B737, Air Pannonia d.o.o. Cessna Citation CJ2, FlyAir 41 d.o.o. za jedan zrakoplov A319 i jedan A320, te Trade Air d.o.o. za jedan zrakoplov tipa A319. Obzirom da je proširenje flote navedenih operatora predstavljalo značajno povećanje za svako uvođenje novog zrakoplova u flotu navedenih operatora Agencija je provela dodatnu provjeru financijske sposobnosti.

Najveći naglasak u okviru procjene financijskog položaja operatora stavljen je na likvidnost, moguću potporu vlasnika ili kreditnu sposobnost.

Dana 16. prosinca 2020. godine donesena je delegirana Uredba komisije (EU) br. 2020/2115 o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu privremenog produljenja izvanrednih mjera za ublažavanje posljedica pandemije bolesti COVID-19 u vezi s operativnim licencijama, kojom je omogućeno da se na temelju procjena provedenih tijekom razdoblja ožujak 2020. do prosinac 2020. godine, a radi posljedica utjecaja pandemije bolesti COVID-19, zračnim prijevoznicima neće privremeno oduzeti niti poništiti operativna licencija pod uvjetom da sigurnost nije ugrožena i da postoji realna mogućnost za zadovoljavajuću financijsku sanaciju unutar razdoblja od 12 mjeseci. Temeljem te Uredbe Agencija je donijela uvjetnu procjenu financijskog položaja nacionalnog prijevoznika, Croatia Airlines d.d., dok su za ostala dva operatora donesene dostatne (bezuvjetne) procjene financijske sposobnosti.

3.7 Suradnja s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima

Pri obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Agencija je obavezna surađivati s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa.

3.7.1 Suradnja s domaćim nadležnim tijelima

Tijekom 2021. godine, Agencija je nastavila surađivati s tijelima državne uprave, prije svega s resornim Ministarstvom i Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, a koja su uz Agenciju, nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona. Suradnja s resornim Ministarstvom odvijala se kao i prethodnih godina u skladu s nadležnostima za civilno zrakoplovstvo propisanih Zakonom. S Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu nastavljena je suradnja na unaprjeđenju zajedničkih operativnih procedura za zajedničko postupanje o događajima povezanim sa sigurnošću, te protokola i procedura vezane uz pristup, korištenje, unos i razmjenu podataka u ECCAIRS bazu podataka.

Suradnja i koordinacija obavljala se u području zaštite civilnog zračnog prometa sa Sigurnosno-obavještajnom agencijom i Ministarstvom unutarnjih poslova, u dijelu praćenja stanja zaštite, procjene prijetnji i definiranja dodatnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa. S Ministarstvom unutarnjih poslova suradnja i koordinacija obavljala se i u dijelu kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa kao i po pitanju prijava za neovlašteno / nepropisno izvođenje letačkih operacija bespilotnim zrakoplovima u naseljenim mjestima. Agencija je ostvarivala suradnju i s drugim tijelima države za potrebe obavljanja poslova tih državnih tijela ili za potrebe Agencije, u skladu s propisanim nadležnostima. Temeljem Sporazuma o suradnji i Protokola za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, Agencija je nastavila s dostavom promjene podataka i informacija o zrakoplovima Poreznoj upravi iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Predstavnici Agencije sudjelovali su tijekom 2021. godine u radu sljedećih povjerenstava i radnih skupina:

- Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu,
- Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom,
- Nacionalno povjerenstvo za olakšice,
- Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa,
- Nacionalno povjerenstvo za prijevoz opasnih tvari,
- Povjerenstvo za međusektorsku koordinaciju za nacionalni sustav za praćenje emisije stakleničkih plinova,
- Stalna koordinacija za potragu i spašavanje zrakoplova,
- Radna skupina za izradu Standardnog operativnog postupka za slučaj korištenja dronova/bespilotnih letjelica prilikom izviđanja i/ili gašenja požara na otvorenom prostoru,
- Ekspertna skupina za uspostavu helikopterske hitne medicinske službe,

3.7.2 Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima

Tijekom 2021. godine unatoč pandemiji bolesti COVID-19, Agencija je ostvarila značajnu suradnju s inozemnim nadležnim tijelima i organizacijama. Predstavnici Agencije aktivno su sudjelovali na redovitim sastancima i aktivnostima europskih te drugih međunarodnih organizacija i institucija iz područja zračnog prometa, u radu njihovih stručnih tijela i radnih grupa.

Kako je pandemija bolesti COVID-19 opetovano uzrokovala otkazivanje svih sastanaka i aktivnosti koje su se održavale u samim sjedištima inozemnih nadležnih tijela, ponovo su korišteni konferencijski alati za održavanje on-line sastanaka. U razdoblju od ožujka do prosinca 2021. godine, predstavnici Agencije sudjelovali su u 117 on-line aktivnosti kojima su nositelji inozemna nadležna tijela i organizacije. Suradnja s Agencijom Europske Unije za sigurnost zračnog prometa (EASA), nadležnim tijelima Europske komisije, Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovodbe (EUROCONTROL) te Europskom konferencijom civilnog zrakoplovstva (ECAC) od posebnog je interesa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije. Temeljem članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, Agencija je obavezna aktivno sudjelovati u radu mnogobrojnih tijela i radnih grupa iz područja civilnog zrakoplovstva uložiti predstavnika Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije. U skladu s navedenim, izrađen je Plan sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija u 2021. godini koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada Agencije za 2021. godinu.

Predstavnici Agencije uključeni su u razne odbore koji djeluju u suradnji ili pod okriljem Europske komisije: EASA odbor (*EASA Committee*), Odbor za sigurnost zračnog prometa (*Air Safety Committee*), Regulatorni odbor za zaštitu u civilnom zrakoplovstvu (*Regulatory Committee for Civil Aviation Security*), Odbor za Jedinstveno europsko nebo (*SES Committee*), Ekspertna grupa za sigurnost zrakoplovstva (*Expert Group on Aviation Safety*) te radne skupine koje se bave zaštitom prava putnika u zračnom prijevozu, pitanjima naknada zračnih luka, pitanjima zaštite potrošača. Predstavnici Agencije u 2021. godini aktivno su sudjelovali u sljedećim radnim grupama i tijelima EASA-e:

- Management Bord (MB) – jedna on-line aktivnost
- EASA Member States Advisory Body (MAB) – četiri on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - General Aviation – dvije on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - Air Operations - dvije on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) – Aerodromes - dvije on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - Safety Management - jedna on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - ATM/ANS – pet on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - Production and Continuing Airworthiness - dvije on-line aktivnosti
- Technical Body (TeB) - Air Crew including Flight Crew and Cabin Crew - pet on-line aktivnosti
- Medical Expert Group (MEG) - dvije on-line aktivnosti
- National Standardisation Coordinator meeting (NSC) - četiri on-line aktivnosti
- Network of Analysts (NoA) - 7 on-line aktivnosti
- Ramp Inspection Coordination and Standardisation (RICS) - tri on-line aktivnosti

Tijekom 2021. godine predstavnici Agencije sudjelovali su i u radu radionica i konferencija organiziranih od EASA-e:

- Webinar on third country operators in the EU – on-line aktivnost
- Webinar on Focused consultation / Revision of the TCO Regulation – on-line aktivnost
- Webinar on LUC (the CAA Norway experience) – on-line aktivnost
- Webinar on application process for operational authorisation and cross-border operation – on-line aktivnost
- Webex EASA-NSA Information exchange meeting on EUROCONTROL Oversight – on-line aktivnost
- First EASA Advisory Bodies Part-ATS Implementation Workshop – on-line aktivnost
- Webex Ramp Inspection Forum – on-line aktivnost
- Webex Ageing Aircraft information session for NAA's – on-line aktivnost
- Webinar EASA RNO presentation – on-line aktivnost
- Webex Potential cooperation in MOA_MTOA between EASA and CAA Croatia – on-line aktivnost

- Webinar Special meeting about Part-66/Part-147 and RNO – on-line aktivnost
- Webex Special meeting about import of aircraft – on-line aktivnost
- Webex MOAP meeting – on-line aktivnost
- Webex Preparatory Meeting for DGP 28 (Dangerous Goods Panel) – on-line aktivnost
- WebexAd Hoc Covid 19 Activity – on-line aktivnost
- Webinar Enabling innovation in Cabin Crew Training – on-line aktivnost
- Webinar Innovative technology in CC training – on-line aktivnost
- Webex AMC4 ARO.GEN.200(a)(2) “FOI inspector qualification” – on-line aktivnost
- Webex EAMR AO meeting – on-line aktivnost

U organizaciji EUROCONTROL-a predstavnici Agencije sudjelovali su u radu sljedećih tijela:

- Aeronautical Information Regulations Implementation Sub-Group - dvije on-line aktivnosti
- AIM Group (former AIM/SWIM Team) - dvije on-line aktivnosti
- ATFCM Operations and Development Group - dvije on-line aktivnosti
- Airspace Management over the High Seas - jedna on-line aktivnosti
- CARMA User Group Meeting - jedna on-line aktivnost
- NETOPS - jedna on-line aktivnost
- LSSIP Bilateral Meeting – Croatia- jedna on-line aktivnost
- GNI Presentation - jedna on-line aktivnost
- NCP Performance Group - sedam on-line aktivnost
- Enlarged Committee for Route Charges - dvije on-line i jedna uživo aktivnost
- Study Group for Route Charges - jedna on-line aktivnost
- Standing Committee on Finance - jedna on-line aktivnost
- Enlarged Committee for Route Charges - dvije on-line i jedna uživo aktivnost

U organizaciji ECAC-a predstavnici Agencije sudjelovali su u radu radnih grupa na *Security Forum*-u.

Značajni resursi Agencije u 2021. godini bili su usmjereni na sudjelovanje u radu tijela i radnih grupa Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE), naročito u radu Vijeća Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE Council) i Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC).

Nominirani predstavnici Agencije u 2021. godini sudjelovali su u radu EASA standardizacijskih inspekcija u području aerodroma i području letačkih operacija.

Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima odvijala se u skladu s Planom sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija u 2021. godini koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada za 2021. godinu. Temeljem Plana sudjelovanja, predstavnici Agencije sudjelovali su i na radnim sastancima korisnika EMPIC-EAP softvera.

Inozemna nadležna tijela u čijem radu su sudjelovali predstavnici Agencije u 2021. godini:

Inozemna nadležna tijela	Plan	Realizacija	Utrošak čovjek/dan
EASA	85	90	125
EC	32	27	34
EUROCONTROL	14	24	27

Inozemna nadležna tijela	Plan	Realizacija	Utrošak čovjek/dan
ECAC	5	1	1
FAB CE	8	7	10
Nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo drugih država	4	3	5
Ostala inozemna nadležna tijela	28	29	30
EMPIC	10	11	38
Ukupno	186	192	270

Tablica 16: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2021. godini

Memorandumom o razumijevanju potpisanog 29. studenog 2013. godine između Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo i Agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije definirana je suradnja dviju agencija te je tijekom 2021. godine organizirano zajedničko školovanje „Human Factors“ u trajanju od dva dana. Nadalje, održan je i zajednički radni sastanak na temu izrade Performance plana i implementacije Uredbe 2017/372.

Suradnja s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL

Agencija je u 2021. godini nastavila bilateralnu suradnju s EUROCONTROL-om vezano uz unaprjeđivanje sposobnosti za obavljanje funkcije Nacionalnog nadzornog tijela (*National Supervisory Authority – NSA*).

Troškove provedbe projekta unutar planiranih 31 čovjek/dana snosio je EUROCONTROL, temeljem redovite stručne pomoći koju pruža državama članicama. U cilju uspješne provedbe projekta, osnovan je zajednički tim za upravljanje projektom (*Common Project Management Team - CPMT*) kojim zajedno predsjedaju predstavnici EUROCONTROL-a i Agencije, a odgovoran je za koordinirano planiranje, izvršenje, praćenje i izvještavanje u svezi dogovorenih radnih paketa. Svaki supredsjedatelj je odgovoran za koordinaciju aktivnosti unutar svoje vlastite organizacije i djeluje kao osoba za kontakt (POC).

U 2021. godini projekt je planiran kroz tri radna paketa: *WP 01 Cybersecurity*; *WP 02 Safety Culture Surveys* i *WP 03 SWIM Awareness Campaign*.

Zbog ograničenja u putovanjima uzrokovanih pandemijom COVID-19 veći dio aktivnosti obavljen je putem WebEX-a, a samo je *ATM Cyber Security Information Session* obavljen u prostorijama Agencije. *WP 02 Safety Culture Surveys* koji je planiran zajedno s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe, odgođen je u dogovoru s HKZP-om za 2023. godinu.

Uz navedene radne pakete Agencija je na dvomjesečni secondment u EUROCONTROL uputila jednu osobu u području ATM ekonomske regulacije i financijskih performansi.

3.7.3 Civilno-vojna suradnja

Suradnja između Ministarstva obrane i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo definirana je Sporazumom o suradnji od 14. ožujka 2013. godine kojim je uspostavljen Zajednički civilno-vojni odbor za zračni promet. Radom Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet osigurana je koordinacija aktivnosti, razmjena informacija i razmatranje aktualnog stanja sigurnosti zračnog prometa iz propisanih nadležnosti Ministarstva obrane i Agencije.

Odlukom o imenovanju članova Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet od 12. svibnja 2021. godine imenovani su radnici Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo koji kao članovi sudjeluju u radu Odbora.

Tijekom 2021. godine održane su dvije sjednice Odbora na kojoj su razmatrane sljedeće teme:

- Status implementacije Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1079/2012 od 16. studenog 2012. o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo (SL L 320, 17.11.2012.) (dalje u tekstu: Uredba (EU) 1079/2012), koja obvezuje sve sudionike u zračnom prostoru na opremanje radio stanicama koje imaju mogućnost razdvajanja kanala od 8,33 kHz te je zaključeno da se planira daljnje postupno opremanje postojećih zrakoplova i nastavak implementacije projekta sukladno financijskim i tehničkim mogućnostima MORH-a;
- Novi vojni zrakoplovi planirani za nabavu bit će opremljeni traženom radijskom opremom, što će biti ugrađeno u njihove tehničke specifikacije u natječajnoj dokumentaciji;
- Pravilnik o upravljanju protokom zračnog prometa – nacrt prijedloga Pravilnika o upravljanju protokom zračnog prometa usuglašen je s MORH-om;
- Školovanje i obuka – pokrenuta je zajednička inicijativa vezano uz stručno usavršavanje djelatnika MORH-a kroz razne tečajeve koji se provode u okviru HACZ-a i vanjskih pružatelja usluga, školovanja i osposobljavanja;
- Kretanje posada vojnih zrakoplova po zračnim lukama tijekom protupožarne sezone – koordinacijom aktivnosti između HACZ-a, MORH-a i Nacionalnog povjerenstva za zaštitu civilnog zračnog prometa definiran je postupak kretanja posada vojnih zrakoplova po zračnim lukama na način da zračne luke međusobno prihvaćaju postojeće vojne ID iskaznice kao valjani dokument;
- Civilno-vojna suradnja na civilno-vojnim aerodromima – sudjelovanje vojnih predstavnika na sastancima Lokalnog povjerenstva za sigurnost na uzletno-sletnoj stazi (LRST - *Local Runway Safety Team*) pokazalo se kao dobra praksa koju je potrebno i dalje promicati;
- Izvješća o događajima povezanim sa sigurnošću u kojima su sudjelovali vojni zrakoplovi – s ciljem osiguravanja pravovremene razmjene informacija relevantnih za sigurnost zračnog prometa, sva izvješća o događajima razmjenjuju se s MORH-om.

3.8 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Obveza je Agencije implementirati međunarodne zahtjeve vezane uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa koji uređuju i standardiziraju postupke nadležnih tijela kod certificiranja i nadzora zrakoplovnih subjekata, a u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu. Zrakoplovni inspektori i specijalisti moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čija je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Stručno osposobljavanje zrakoplovnih inspektora i specijalista Agencije obavlja se u skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik školovanja zrakoplovnih inspektora (*Training Manual* - TR-MAN-001). Priručnik definira i opisuje program školovanja zrakoplovnih inspektora Agencije od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje), kroz održavanje dodijeljenih inspektorskih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora). Program osposobljavanja zrakoplovnih inspektora i specijalista je u potpunosti usklađen sa zahtjevima vezanim za kvalifikacije i školovanja zrakoplovnih inspektora definiranim u EU uredbama.

Osposobljavanja zrakoplovnih inspektora i specijalista provode se u ovlaštenim domaćim i inozemnim organizacijama, institucijama za školovanje i osposobljavanje kao i kroz interna (in-house) školovanja.

Unatoč pandemiji bolesti COVID-19 i negativnih učinaka na zrakoplovnu industriju, školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije odvijalo se sukladno Planu školovanja za 2021. Prateći trendove organizacija za školovanje i osposobljavanje iz 2020. godine zbog nemogućnosti dosadašnjeg načina školovanja uvedeno je „on-line“ školovanje i osposobljavanje kako bi se kontinuitet istih održao i u 2021. godini.

Interna školovanja

Interna školovanja su provedena unutar Agencije angažiranjem vlastitih instruktora ili suradnika / instruktora / stručnjaka iz zrakoplovne industrije koji su prema procjeni s obzirom na iskustvo, kvalifikacije i razinu kompetencija, mogli kvalitetno realizirati pojedine programe.

Interna školovanja intenzivno su provedena tijekom 2021. godine u cilju ispunjenja potreba za školovanjima iz prve tri faze školovanja radnika (inicijalnog, specijaliziranog i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora). U nastavku je popis internih školovanja održanih u 2021. godini:

- Human Factors
- Crew Resource Management
- Management System
- Safety Management System
- Civil Aviation Law and Organizations - General Framework
- Uvodne informacije o radu Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo
- Inspector Enforcement
- Ramp Safety

Ukupno je održano 26 internih školovanja na kojima je sudjelovalo ukupno 145 polaznika.

Vanjska školovanja

Vanjska školovanja su planirana sukladno planiranim financijskim sredstvima i potrebama školovanja radnika Agencije u 2021. godini. Sukladno donesenim epidemiološkim mjerama u 2021. godini, planirana vanjska školovanja možemo podijeliti na dva načina njihove provedbe: fizičkim prisustvom u organizacijama za školovanja

i osposobljavanje i „on-line“ školovanjima i osposobljavanjima. U vremenskom razdoblju kada se školovanja nisu mogla održavati u ovlaštenim organizacijama, ona su provedena „on-line“ putem različitih platformi za „on-line“ školovanje (Teams, Zoom, Webex, itd.). Tijekom 2021. godine Agencija je uputila svoje zrakoplovne inspektore na 33 školovanja u same organizacije, te 113 školovanja koja su održana „on-line“.

Vanjska školovanja u organizacijama za školovanje i osposobljavanje na koja su upućivani zaposlenici Agencije:

Organizacija za školovanje i osposobljavanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
Agenciju APPA d.o.o.	2	2
Albatros pilotska škola d.o.o.	3	6
Aviation Academy Simulation GmbH	1	3
Balonarski center barje d.n.o.	1	1
EUROCONTROL - Aviation Learning Centre	4	17
Flight Academy	1	2
Geosfera d.o.o	3	6
Global SEAIR Services	4	16
Hrvatsko arhivističko društvo	1	1
International Air Transport Association (IATA)	4	14
JAA Training Organisation	2	8
Koordinacija hrvatske obiteljske medicine (KOHOM)	1	4
Lufthansa Aviation Training	1	1
M.B. SEMINAR d.o.o.	3	3
NaviMinds ApS	1	3
TÜV NORD Adriatic d.o.o.	1	2
Zavod za istraživanje i razvoj sigurnosti d.o.o. (ZIRS)	9	9
UKUPNO:	42	98

Tablica 17: Prikaz broja planiranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini

Vanjska „online“ školovanja u organizacijama za školovanje i osposobljavanje:

Organizacija za školovanje i osposobljavanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
Aerospace Medical Association (AMA)	1	1
Airports Council International (ACI)	12	22
EUROCONTROL - Aviation Learning Centre	30	103
European Union Aviation Safety Agency (EASA)	2	2
Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika	2	2
International Air Transport Association (IATA)	6	6

JAA Training Organisation	8	22
Mirakul d.o.o.	3	3
Resource Training Solutions	1	2
ScandLearn	2	2
TEB poslovno savjetovanje d.o.o.	3	3
The Aerospace Medical Association (ASTMA)	2	4
TIM4PIN d.o.o	3	6
Ukupno:	75	178

Tablica 18: Prikaz broja planiranih „online“ vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini

Agencija je u 2021. godini provodila i neplanska školovanja za zrakoplovne inspektore, specijaliste i novozaposlene radnike Agencije koji nisu bili obuhvaćeni Planom školovanja za 2021. godinu, kako slijedi:

Organizacija za školovanje i osposobljavanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
EUROCONTROL - Aviation Learning Centre	2	7
Institute of Air Transport (IAT)	1	2
International Air Transport Association (IATA)	1	1
M.B. SEMINAR d.o.o.	1	1
Ukupno:	5	11

Tablica 19: Prikaz broja neplaniranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2021. godini

U tablici ispod dan je pregled troškova školovanja realiziran u 2021. godini:

Vrsta Troška	Trošak (kn)	%
Troškovi kotizacije/sudjelovanja	560.075,18	86,37%
Troškovi prijevoza	31.929,67	4,92%
Troškovi smještaja	34.303,95	5,29%
Troškovi dnevnica	22.158,50	3,42%
Ukupno troškovi školovanja	648.467,30	100,00%

Tablica 20: Pregled troškova školovanja po vrsti troška u 2021. godini

Tijekom 2021. godine otkazano je samo jedno školovanje tako da je, unatoč svim problemima i ograničenjima vezanim uz pandemiju bolesti COVID-19, realizacija Plana školovanja iznosila 96% čime je ostvaren planirani cilj provedbe školovanja i stručnog osposobljavanja za 2021. godinu.

3.9 Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima

Agencija u suradnji s domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizira stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa. Vodeći se definiranom misijom, Agencija nastoji biti generator i katalizator pozitivnih promjena u zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske. U tom smislu, komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je od velike važnosti.

3.9.1 Stručni skupovi

Programom unapređenja zrakoplovne kulture i promocijom sigurnosti podiže se sveukupna razina svijesti o važnosti sigurnosti u civilnom zrakoplovstvu. Organizacijom stručnih skupova tijekom 2021. spomenuti program je bio namijenjen pilotima generalne avijacije, VFR pilotima, sportsko-rekreativnom zrakoplovstvu, operatorima sustava bespilotnih zrakoplova, zaštiti prava putnika u zračnom prometu, te zrakoplovnoj zajednici u cjelini s ciljem da Agencija svim dionicima pruži potrebne informacije, podršku, edukaciju i savjete.

Najveći dio aktivnosti Agencije prigodom organizacije stručnih skupova u 2021. godini bio je uvjetovan te prilagođen mjerama zaštite protiv bolesti COVID-19, odnosno znatno smanjenim opsegom aktivnosti uslijed primjene epidemioloških mjera tijekom cijele godine.

Stoga je Plan održavanja radionica i osposobljavanja za zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte u 2021. godini, a koji je bio sastavni dio Programa unapređenja zrakoplovne kulture i promocije bio prilagođen spomenutim okolnostima.

Tijekom 2021. godine održan je manji broj radionica u odnosu na prvotni plan zbog okolnosti nastalih pojavom pandemije bolesti COVID-19. Tematska područja obuhvaćena radionicama odnosila su se na sustave bespilotnih zrakoplova, generalnu avijaciju, osobe uključene u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti, zaštitu prava putnika u zračnom prometu, te zrakoplovnu medicinu. Najveći dio radionica održan je on-line uz pomoć konferencijskih i mrežnih aplikacija Zoom, Microsoft Teams i Skype.

Iz područja zrakoplovnog prava održana je on-line radionica koja je imala za cilj upoznati sudionike vezano uz prigovore koji se odnose na otkazivanje letova kao posljedicu pandemije bolesti COVID-19 te postupanje sukladno Preporukama Europske komisije od 15. svibnja 2020. godine u kojima se putnici pozivaju da, kad god je to moguće, prihvate vaučer kao alternativu neposrednim novčanim povratima.

Također, održano je on-line predstavljanje nacрта Pravilnika o gradnji, obnovi, održavanju i kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139, te on-line radionica "Kvaliteta izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću".

Ispitivači pilota aviona i helikoptera obnovili su znanje kroz on-line seminar "Obnova znanja za imatelje certifikata ispitivača pilota aviona i helikoptera" dok je koncem 2021. godine održana on-line radionica „Sustav upravljanja operatora CAT A-A – dostava prihvatljivih planova korektivnih mjera.

U nastavku se daje kronološki pregled održanih radionica u 2021. godini.

Datum	Radionica
23.01.2021.	Radionica "Uvod u europski pravni okvir za Izjavljene organizacije za osposobljavanje pilota (DTO), pilote aviona, jedrilica i balona"
23.03.2021.	Radionica "Implementacija Globalnog formata izvješćivanja stanja površine uzletno-sletne staze (GRF)"
29.04.2021.	Radionica o izmjenama Pravilnika o padobranstvu i uvjetima za odobrenje izvanaerodromskih skokova
14.05.2021.	Radionica na temu zaštite prava putnika u zračnom prijevozu
09.06.2021.	Radionica o izmjeni Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova
16.06.2021.	Radionica „Pravilnik o gradnji, obnovi, održavanju i kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139“
13.10. – 11.11.2021.	Osposobljavanje za psihologe "Uvid u zrakoplovno okruženje za psihologe"
17.11.2021.	Radionica "Osiguranje u području zrakoplovstva s posebnim osvrtom na problematiku osiguravanja operatora dronova"
03.12.2021.	Radionica na temu „Zaštita prava putnika u zračnom prijevozu"
11.12.2021.	Radionici/panel raspravi o korištenju zračnog prostora za letenje parajedrilica, ovjesnih jedrilica i padobrana s pogonom
21.12.2021.	Radionica „Sustav upravljanja operatora CAT A-A – dostava prihvatljivih planova korektivnih mjera“

Tablica 21: Pregled održanih radionica u 2021. godini

Realizacija Plana održavanja radionica i osposobljavanja za zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte za 2021. godinu nije mogla biti u potpunosti realizirana zbog okolnosti uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19.

3.9.2 Internetske stranice

Tijekom 2021. godine, Agencija je koristila internetske stranice i društvene mreže za:

- pravovremeno obavješćavanje zrakoplovne zajednice i putnika u zračnom prijevozu o svim odlukama, smjernicama i preporukama vezanim uz COVID-19 (NOTAM, EASA Sigurnosni Bilteni, zrakoplovne naredbe i slično.),
- objave i najave održavanja edukativnih radionica, seminara, bilateralnih radnih susreta, regulatornih izmjena u području zračnog prometa, te ostalih aktivnosti iz života i rada Agencije,
- savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata,
- povezivanje zrakoplovne industrije.

Zbog potrebe informiranja zrakoplovne industrije u vezi pandemije bolesti COVID-19 i njenom utjecaju na zračni promet, na internetskim stranicama Agencije kreirana je posebna podkategorija u kojoj se mogu pronaći sve informacije, obavijesti i upute.

Obrasci javnih usluga Agencije objavljeni su na transparentan, lako dostupan način, usmjeren prema korisnicima. Tijekom 2021. godine Agencija je povećala broj objavljenih obrazaca u nekom od e-oblika, pogodnom za elektroničku popunu, a isti trend će nastaviti i u sljedećoj godini.

Poštujući načelo transparentnosti u svom radu te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama («Narodne novine» broj 25/13 i 85/15), Agencija je na internetskim stranicama redovito i ažurno objavljivala informacije i dokumente iz djelokruga rada i nadležnosti kojima se izravno može pristupiti.

Prije svih, riječ je o dokumentima koji se vežu uz transparentnost javne nabave i natječaja za radna mjesta. Tako su objavljeni registri ugovora o javnoj nabavi, planovi nabave kao i Godišnja izvješća o radu i Godišnji programi rada Agencije, te izvješća sa sjednica Vijeća Agencije. Sve važeće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive, kao i propisi iz nacionalnog zakonodavstva, su objavljeni, ažurirani i dostupni korisnicima.

3.9.3 Odnosi s javnošću

Javnost rada Agencije jedno je od njezinih temeljnih načela temeljem čega se prepoznaje njezina temeljna zadaća. Agencija svoju viziju i misiju ostvaruje, između ostalog, i kroz suradnju s cjelokupnom javnošću, prvenstveno javnošću s područja zrakoplovne industrije.

Naglašavanje zakonitosti rada Agencije, ispravnosti njezinih odluka i poštivanja svih pozitivnih propisa, te partnerskim odnosom sa svim zainteresiranim subjektima glavna su obilježja odnosa s javnosti u 2021. godini.

Također, u odnosima s javnošću u 2021. godini radilo se na jačanju ugleda Agencije i prezentaciji postignutih uspjeha. Naime, u proteklih nekoliko godina značajno je porastao međunarodni ugled Agencije temeljem dobivenih natječaja na međunarodnim tenderima. Tako je koncem srpnja 2021. godine uspješno završen Twinning Light projekt financiran od strane EU pod nazivom "Support for participation in the ECAA – European Common Aviation Area", a koji je bio u prekidu zbog ograničenja nastalih zbog pandemije virusa COVID-19. Za implementaciju spomenutog projekta kao nositelj bila je zadužena Agencija dok je Agencija za civilno zrakoplovstvo Republike Sjeverne Makedonije (NM CAA) bila "twinning" partner i korisnik projekta.

3.9.4 Dodjela sredstava udrugama u 2021. godini

Društveno odgovorno poslovanje jedna je od odrednica djelovanja Agencije. Kroz dodjelu sredstava i donacija Agencija nastoji promovirati vrijednosti koje dijeli sa svojim društvenim okruženjem. Tijekom 2021. Agencije je dodijelila financijska sredstva Zakladi „Vaša pošta“ i Hrvatskom crvenom križu.

Zakladi „Vaša pošta“ dodijeljena su financijska sredstva u iznosu od 30.000,00 kuna, za projekt životnog osiguranja pod nazivom „Dobri ljudi – djeci Hrvatske“, a u svrhu ugovaranja police životnog osiguranja djeci i mladima koji odrastaju unutar dječjih domova, iz čega će se financirati osnovni životni troškovi štićenika nakon odlaska iz doma do njihova osamostaljenja. Hrvatskom crvenom križu – zajednici udruga društvo crvenog križa Sisačko-moslavačke županije izravno su dodijeljena nefinancijska sredstva u obliku tri stambeno-boravišna kontejnera u svrhu osiguranja smještaja tri obitelji s područja Sisačko-moslavačke županije koje su pogođene potresom, uključujući i prijevoz stambeno-boravišnih kontejnera do odredišta. Vrijednost dodijeljenih sredstava iznosila je 224.250,00 kuna.

4. RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2021. GODINI

Agencija primjenjuje projektni pristup za unaprjeđenje rada i poslovanja te podizanja kvalitete obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije. Agencija je u 2021. godini nastavila s provedbom višegodišnjih razvojnih projekata.

4.1 Projekt EMPIC

EMPIC je standardni softver za civilne zrakoplovne vlasti i njegova implementacija u Agenciji je dugogodišnji projekt koji je nastavljen i u 2021. godini sukladno Godišnjem programu rada za 2021. godinu. Krajnji cilj implementacije je standardizacija i centralizacija poslovnih procesa i baza podataka. Operativno korištenje EMPIC softvera u svakodnevnom radu djelatnika Agencije uvelike povećava efikasnost i jednostavnost upravljanja procesima. EMPIC softver se koristi operativno u Odjelu licenciranja i Odsjeku zrakoplovne medicine, Odjelu plovidbenosti i Odjelu zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova i Odjelu letačkih operacija i školstva, a daljnjom implementacijom će biti obuhvaćeni i preostali odjeli. Zbog kompleksnosti softvera, implementacija se obavlja u fazama po modulima i podmodulima.

U 2021. godini završen je proces implementacije OPS podmodula OAS modula za certifikate AOC, Operativna licenca, Operativna specifikacija, NCC deklaracija, SPO deklaracija te je započeo operativni rad Odjela letačkih operacija i školstva u EMPIC softveru.

U Odjelu plovidbenosti ranije završena implementacija procesa nadzora i certifikacije proširena je kreiranjem i razvojem obrazaca za ispis dokumenata koji se izdaju za zrakoplove i to: Certificate of Airworthiness (CofA), Permit to Fly (PtoF), ARC 15a, ARC15b, ARC15c, Noise certificate kao i nacionalni certifikati koji se izdaju u nadležnosti Odjela plovidbenosti.

Sukladno Projektu implementacije i Godišnjem programu rada, početkom 2021. godine, započela je implementacija AD (Aerodromes) i ATM (Air Traffic Management) podmodula OAS modula i završetkom implementacije tih podmodula će biti obuhvaćen cijeli i najkompleksniji OAS modul. Za potrebe implementacije AD i ATM podmodula uneseni su podaci u testno okruženje i to: unos regulative, kreiranje lista provjere, unos organizacija i osoba, podešavanje master data podataka (*Requirement Set, Certificate Types, Areas of Operation, Types of Operation, i Limitation*) i sve drugo potrebno za uspostavu AD i ATM procesa unutar EMPIC softvera. Kreirani su certifikati i odrađena je većina potrebnih radnji koje su preduvjet za prelazak u produkcijsku okolinu. Završetak implementacije i početak operativnog korištenja očekuje se sredinom 2022. godine.

Tijekom 2021. godine IT djelatnici su nastavili s radom na podršci implementacije i nadogradnje EMPIC softvera, na predlošcima za ispis dozvola i ažuriranjima EMPIC i EMPIC-Medical softvera. IT djelatnici su postavili novi poslužitelj koji omogućava pružanje sučelja API i spajanje na druge sustave, kao i novu arhitekturu aplikacijskog poslužitelja kako bi bili u skladu s najnovijim tehnologijama koje zahtjeva EMPIC softver.

Status implementacije po modulima prikazan je u sljedećoj tablici:

Naziv modula	Naziv podmodula	
EMPIC - Central Modules	CM: Customer Management SEC: Security, Permission Management QS: Query Synthesizer Interface to ERP Systems	Završena implementacija u 2015. godini
EMPIC - Personnel Licensing	<i>Licensing:</i> FCL: Flight Crew Licensing MPL: Maintenance Personnel Licensing ANS: Air Navigation Services and ATCOs <i>Medical:</i> FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical ANS-M: Air Traffic Controller - Medical	Završena implementacija u 2016. godini Završena implementacija u 2017. godini
EMPIC – Organization Approval and Surveillance	OPS: Air Operators MC: Maintenance Companies FS: Flight Schools MT: Maintenance Training Organizations POA: Production Organization Approval DOA: Design Organization Approval AD: Aerodromes ATM: Air Traffic Management	Završena implementacija u 2021. godini Planirani završetak u 2022.g. Završena implementacija u 2020. godini Početak implementacije u 2021. godini
EMPIC – Technical areas	TC: Type Certification, Airworthiness Directives and Environment Certificates AR: Aircraft Registration AO: Aircraft Ownership	Završena implementacija u 2020. godini

Tablica 22: Pregled implementacije EMPIC modula

U travnju i studenom 2021. godine ključni korisnici EMPIC softvera su prisustvovali radnim sastancima korisnika EMPIC softvera sukladno planu u Godišnjem programu rada za 2021. godinu. Radni sastanci su održani u *on-line* obliku (travanj) i fizičkom obliku (studeni), a ključni korisnici su prisustvovali na sastancima kako bi bili u koraku s novim tehnologijama, funkcionalnostima i promjenama u softveru.

Predstavnici Agencije sudjelovali su na radnim sastancima kao i u radnim grupama gdje se intenzivno raspravljalo o unaprjeđenju softvera te su predlagali promjene koje smatraju potrebnima da bi softver bio u skladu potrebama Agencije i važećom regulativom. Na sastancima aktivno su sudjelovali u donošenju odluka vezanim za promjene unutar softvera te prikupili korisne savjete i informacije vezane za daljnju implementaciju modula.

Proširivanjem implementacije softvera na ostale podmodule i uvođenjem ostalih poslovnih procesa dodatno će se istaknuti i pokazati kao benefit povezanost i koherentnost podatka. Uvođenjem sve većeg broja podmodula u operativni rad do izražaja dolazi najveća prednost ovog softvera, a to je da su svi podaci ujedinjeni u zajedničku bazu podataka pa se time smanjuje raskorak i mogućnost pogreške u svakodnevnom poslu.

Uvođenjem i implementacijom svih modula mogućnosti za spajanje na druge sustave i baze podataka drugih javnih tijela postaje moguća jer su svi podaci strukturirani i izloženi na sučelju. U 2021. godini sukladno zahtjevu Ministarstva pravosuđa i uprave, ostvareno je povezivanje EMPIC baze podataka na Državnu sabirnicu pomoću sučelja (API) u svrhu dostavljanja podataka iz Registra civilnih zrakoplova. Podatke na Državnoj sabirnici tako će moći dohvatiti sva tijela koja se povežu na Državnu sabirnicu.

4.2 Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade

Početkom 2021. godine nastavljene su aktivnosti na uklanjanju građevine u Krajiškoj ulici broj 20 u cilju postupanja po naređenju Državnog inspektorata – Građevinske inspekcije u rokovima i na način utvrđen predmetnim naređenjem. Radovi na uklanjanju građevine u potpunosti su završeni u ožujku 2021. godine, nadzorni inženjer je u Zapisniku o primopredaji potvrdio da su radovi izvedeni po ugovoru, propisima i pravilima struke sukladno projektu uklanjanja, a o dovršetku istih je obaviješten Državni inspektorat – Građevinska inspekcija. Dana 26. travnja 2021. godine građevinski inspektor je obavio kontrolni pregled na predmetnoj lokaciji, utvrdio da je građevina uklonjena te je postupak po naređenju obustavljen.

4.3 Pružanje elektroničkih usluga kroz sustav e-građani

Sukladno zahtjevu Ministarstva pravosuđa i uprave, Agencija je u 2021. godini uključena u Projekt provjere podataka za imovinske kartice i to kroz Registar civilnih zrakoplova. U svrhu provjere podataka od Agencije je traženo da dostavlja podatke iz Registra civilnih zrakoplova podatke na Državnu sabirnicu kako bi se prema OIB-u subjekta, čiji se podaci provjeravaju, mogli dohvatiti podaci o tome dali je subjekt vlasnik ili operator zrakoplova u Registru civilnih zrakoplova.

Agencija kao bazu podataka za Registar civilnih zrakoplova koristi centraliziranu bazu podataka u sklopu EMPIC softvera kojeg koristi za operativni rad. Za potrebu integracije i spajanja na Državnu sabirnicu bilo je potrebno razviti sučelje (API) kojim bi se povezala baza podataka (EMPIC) i Državna sabirnica što je odrađeno u zadanom roku te je u prosincu 2021. godine uspješno odrađena integracija.

U 2021. godini Agencija je također nastavila s pružanjem usluge Registracije UAS operatora kroz sustav e-Građani te online polaganje ispita za udaljene pilote za kategorije A1/A3 i A2.

4.4 Projekt analize, izrade i održavanja aplikacija za interno poslovanje Agencije

U siječnju 2019. godine razvijena je aplikacija za interno poslovanje Agencije. Aplikacija je modularna, mrežna i višekorisnička te služi kao zamjena za način vođenja internih evidencija i baza kroz Microsoft Access baze podataka koristeći HTML i javascript tehnologije za prikaz podataka pohranjenih u MySQL bazi podataka na Linux poslužitelju. Aplikaciji je moguće pristupiti isključivo iz domenske mreže Agencije ili preko VPN veze s korisničkim imenom i zaporkom definiranom u Active Directory-u što je čini sigurnom od neovlaštenog pristupa podacima.

Aplikacija se sastoji od modula Evidencija nabave, modula Plan nabave, modula Zaštita, modula Informatika i modula Administracija.

U 2021. godini aplikacija je nadograđena modulom Enforcement mjere za praćenje postupaka osiguranja primjene propisa iz područja civilnog zrakoplovstva.

4.5 Twinning Light Project – Sjeverna Makedonija

Agencija je 2019. godine sudjelovala i izabrana je na međunarodnom natječaju za pružatelja pomoći civilnim zrakoplovnim vlastima u Republici Sjevernoj Makedoniji kroz provedbu Twinning projekta „*Support for participation in the ECAA – European common aviation area*“ koji ima za cilj jačanje civilnog zrakoplovstva u Republici Sjevernoj Makedoniji s posebnim naglaskom na implementaciju primjenjivih zrakoplovnih propisa

Europske unije i jačanje administrativnih kapaciteta. Riječ je o tzv. *Twinning Light* projektu vrijednosti 250.000,00 EUR financiranog sredstvima EU.

Agencija je u projektu nastupila samostalno koristeći isključivo vlastite stručnjake, kojih je na projektu bilo angažirano ukupno 20, a za napomenuti samostalno vođenje administrativnog i financijskog managementa cijelog projekta vlastitim resursima Agencije, dok je sa Središnjom Agencijom za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU (SAFU) sklopljen ugovor o poslovnoj suradnji kojim je SAFU bio angažiran isključivo za savjetničke i konzultativne usluge vezane uz vođenje projekta.

Aktivnosti na projektu su započete još tijekom ljeta 2019. godine i odvijale su se sukladno planu sve do razbuktavanja pandemije bolesti COVID-19 u ožujku 2020. godine što je onemogućilo normalno odvijanje projekta i rezultiralo privremenim prekidima projektnih aktivnosti u dva navrata te produženjem roka implementacije aktivnosti sa osam na deset mjeseci. Sve navedene promjene bile su usuglašene s makedonskim partnerima i odobrene od strane Europske komisije.

Završne aktivnosti projekta implementirane su tijekom lipnja i srpnja 2021. godine, a odnosile su se na OJT i studijski posjet makedonskih stručnjaka. Projekt je i formalno završen s danom 31. srpnja 2021. godine, u ugovornom roku.

Svi postavljeni projektni ciljevi su u potpunosti ostvareni što je i potvrdio makedonski partner kao i pozitivni nalaz nezavisne revizije projekta. Završno izvješće o projektu, uključujući i financijsko izvješće, prihvaćeno je od strane Europske komisije temeljem čega je Agenciji isplaćen i preostali iznos financijskih sredstava iz proračuna projekta. Ukupna financijska realizacija projekta iznosila je 236.337,52 EUR što predstavlja realizaciju od 95% odobrenog proračuna projekta.

Uspješna realizacija ovog projekta pridonijela je jačanju ugleda Agencije i Republike Hrvatske u okruženju, ali i među institucijama EU.

4.6 Suradnja s EASA-om na međunarodnim projektima

U skladu s odredbama Uredbe (EU) 2018/1139, EASA i Agencija tijekom proteklih godina ostvarile su iznimno uspješnu suradnju na međunarodnim projektima. Pravni temelj navedene suradnje predstavljaju Okvirni ugovor o potpori nacionalnih nadležnih zrakoplovnih tijela međunarodnim aktivnostima EASA-e iz 2020. godine (u daljnjem tekstu: Okvirni ugovor) i Sporazum o partnerstvu iz 2019. godine kojima EASA osigurava da u njeno ime aktivnosti nadzora, certifikacije i druge vrste pomoći povezane za sigurnošću zračnog prometa obavljaju visoko kompetentni eksperti odabranih civilnih zrakoplovnih vlasti država članica EU, pa tako i Agencije.

Temeljem Okvirnog ugovora Agencija je tijekom 2021. godine odabrana za pet aktivnosti iz domene plovidbenosti, aerodroma i bespilotnih zrakoplova, čime je provedeno osposobljavanje 55 sudionika, stručnjaka civilnih zrakoplovnih vlasti, operatora aerodroma ili pružatelja usluga u zračnoj plovidbi Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Sjeverne Makedonije, Srbije i Turske. Implementacijom Sporazuma o partnerstvu otpočela je višegodišnja suradnja s EASA-om u vidu pomoći pri certifikaciji i nadzoru pet organizacija za održavanje zrakoplova s poslovnim nastanom u Velikoj Britaniji.

Uz svoje već poznato i cijenjeno iskustvo implementacije multilateralnih ugovora i europskih propisa iz područja civilnog zrakoplovstva, Agencija je kroz rad na gore navedenim projektima prepoznata kao kvalitetan i ravnopravan partner starijim državama članicama EU kao i samoj EASA-i, što potvrđuje sve veći angažman Agencije u međunarodnim projektima kao i angažiranje odabranih stručnjaka Agencije za sudjelovanje u radu standardizacijskih timova EASA-e pri obavljanju nadzora civilnih zrakoplovnih vlasti drugih država članica EU.

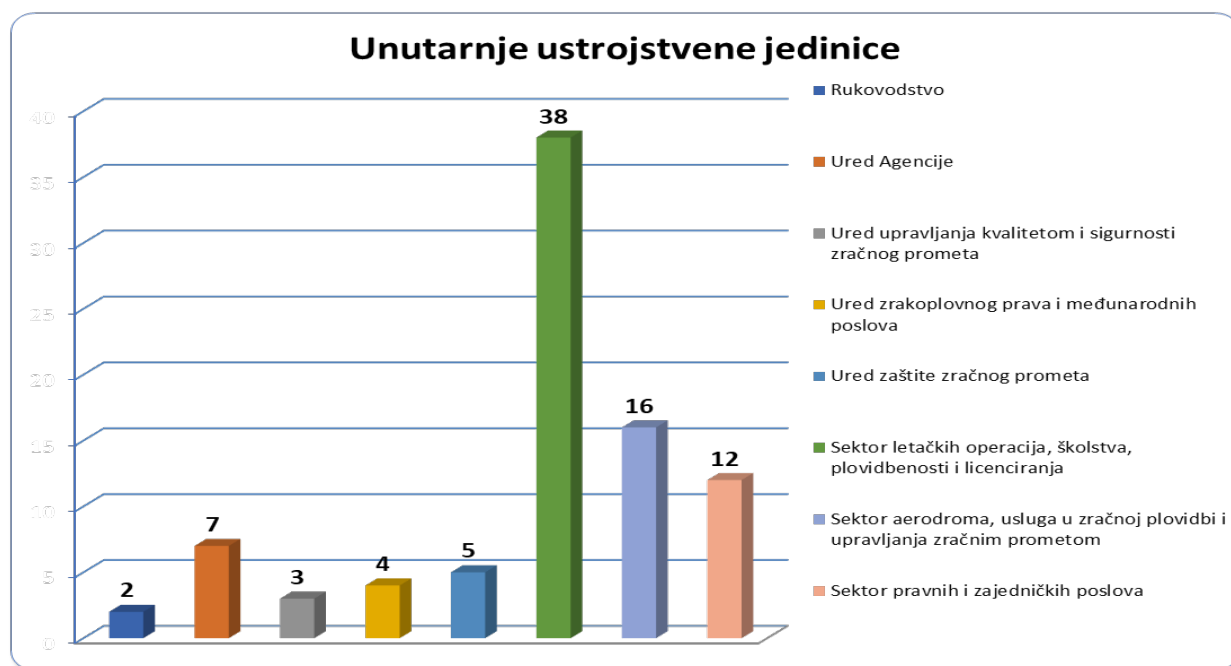
5. RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2021. GODINI

U 2021. godini osigurani su svi potrebni ljudski, financijski i materijalni resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

5.1 Ljudski resursi

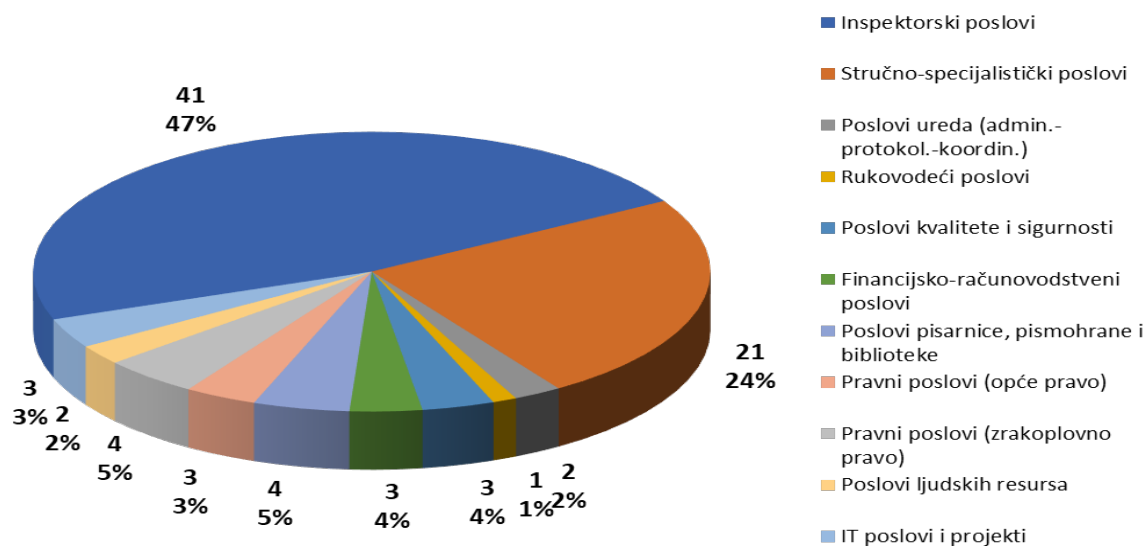
Sukladno odredbama članka 5. stavka 16. Zakona, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja, u cilju osiguranja obavljanja svih poslova koji proizilaze iz nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom. Na dan 1. siječnja 2021. godine, Agencija je zapošljavala 90 radnika. Tijekom 2021. godine došlo je do prestanka radnog odnosa za 10 radnika Agencije (tri zrakoplovna inspektora, savjetnik za civilno - vojne odnose i suradnju, specijalist za financije – odlazak u mirovinu; voditeljica Ureda za odobravanje letova – preminula; voditeljica Odjela financija i računovodstva, specijalist za zrakoplovno pravo, specijalist za informatiku, programsku podršku i telekomunikacije i specijalist za ekonomsku regulaciju i nadzor – sporazumni prekid radnog odnosa) dok je u istoj godini zaposleno 7 novih radnika (tri zrakoplovna inspektora, specijalist za zrakoplovno pravo, specijalist za financije, specijalist za ekonomsku regulaciju i financijske performanse i administrator za odobravanje letova) tako da je ukupni broj radnika zaposlenih u Agenciji na neodređeno vrijeme na dan 31. prosinca 2021. godine iznosio 87.

Agencija se svake godine suočava s poteškoćama u zapošljavanju i zadržavanju odgovarajućeg stručnog osoblja. U Republici Hrvatskoj postoji manjak kvalitetnih kadrova u području zračnog prometa / civilnog zrakoplovstva što se naročito odnosi na struke koje su deficitarne na tržištu rada (piloti, kontrolori zračnog prometa, zrakoplovni inženjeri i tehničari, doktori medicine te ostali inženjeri različitih struka). Razlog za navedeno je globalno velika potražnja te bolji uvjeti rada koji se pružaju takvim kadrovima, kako u Republici Hrvatskoj tako i u inozemstvu. Na grafikonima koji slijede prikazan je broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama i struktura zaposlenih prema vrsti poslova krajem 2021. godine.

Grafikon 12: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama

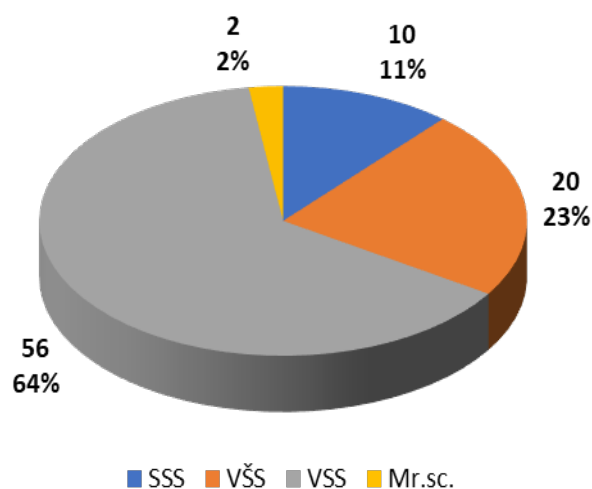
Struktura zaposlenih prema vrsti poslova

Grafikon 13: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova

Na grafikonu koji slijedi prikazana je struktura stručne spreme radnika Agencije.

Stručna sprema

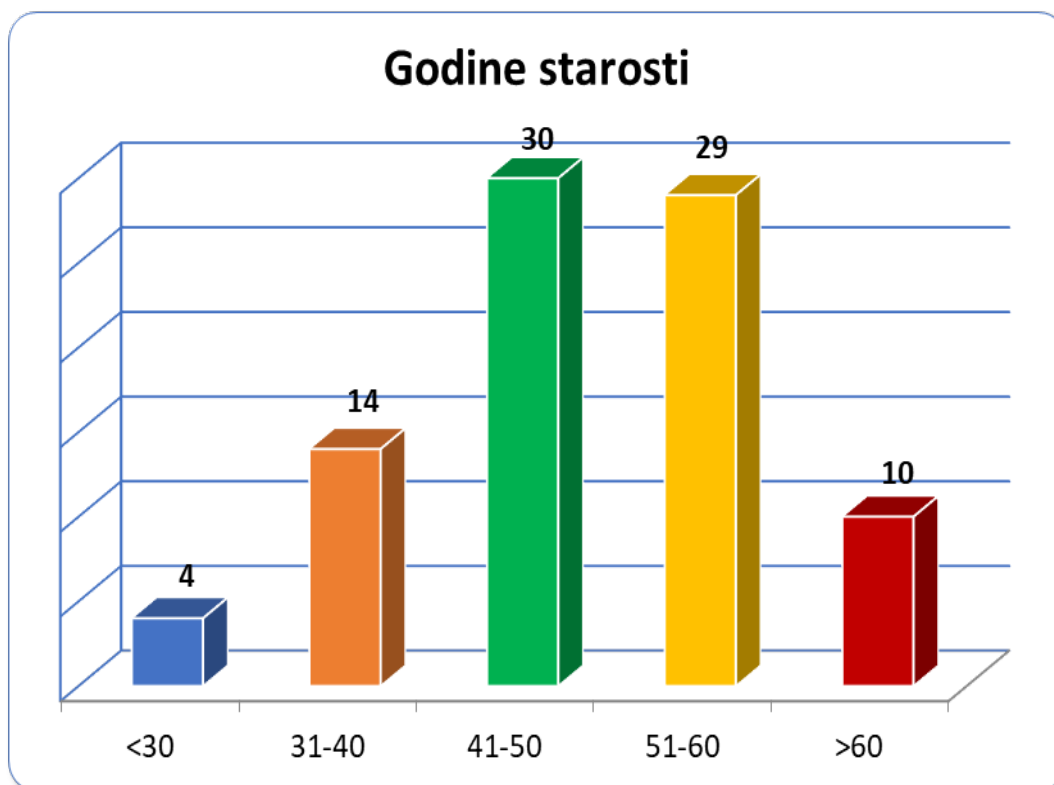
Grafikon 14: Pregled stručne spreme radnika Agencije

Na grafikonu koji slijedi prikazan je odnos broja radnika Agencije prema spolu.

Grafikon 15: Pregled broja radnika Agencije prema spolu

Na grafikonu koji slijedi prikazana je starosna struktura radnika Agencije.

Grafikon 16: Pregled starosne strukture radnika Agencije

Agencija je i u 2021. godini koristila vanjske stručne suradnike za potrebe nadzora, provođenja teorijskih/praktičnih ispita i provjere stručnosti, kao i za obavljanje određenih stručnih poslova koji su povremenog karaktera ili iz usko specijaliziranog područja (zrakoplovna medicina, kontrola letenja, simulatori letenja, tip zrakoplova i dr.). U skladu s navedenim, broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Agencije u 2021. godini odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije imale su potreban broj zaposlenih radnika u skladu s obimom i složenosti poslova iz propisanog djelokruga. Stanje ljudskih resursa tijekom 2021. godine omogućilo je uspješno izvršenje svih poslova iz nadležnosti Agencije.

5.2 Financijski resursi

Kao i prethodnih godina, Agencija je u 2021. godini provodila odgovorno financijsko poslovanje u cilju osiguranja zakonitog, namjenskog i svrhovitog korištenja financijskih sredstava.

Člankom 5. stavkom 3. Zakona i člankom 9. stavkom 1. Statuta Agencije propisano je da Agencija podnosi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o svom radu uključujući i financijsko izvješće. Obzirom da je Agencija 2016. godine upisana u Registar proračunskih korisnika, u obvezi je provoditi proračunsko računovodstvo. Shodno tome, a temeljem članka 21. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu («Narodne novine» broj 3/15, 93/15, 135/15, 2/17, 28/17, 112/18, 126/19, 145/20 i 32/21), u 2021. godini predavani su financijski izvještaji za proračunsku godinu i razdoblja.

Nastavak pandemije bolesti COVID-19 i dalje ima velike posljedice na zračni promet koji se sporo oporavlja, a samim time i na prihode Agencije, te je u 2021. godini došlo do malog rasta prihoda u odnosu na 2020. godinu. Agencija je u 2021. godini ostvarila prihode u iznosu od 46.835.216 kuna, što je za 9.659.693 kune više u odnosu na prihode ostvarene prethodne godine. Ukupni rashodi Agencije u 2021. godini iznose 64.624.793 kune, od čega su rashodi poslovanja 62.153.463 kune, a rashodi za nabavu nefinancijske imovine 2.471.330 kuna.

Rezultat poslovanja Agencije u 2021. godini je manjak prihoda u iznosu od 17.789.577 kuna. Iz prethodnih razdoblja Agencija je ostvarila višak prihoda i primitaka u iznosu 121.162.491 kunu, te u sljedećem razdoblju ima raspoloživo 103.372.914 kuna. Prihodi ostvareni u 2021. godini nisu bili dostatni za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Agencije i podmirenje dospjelih obveza u toj godini, međutim, iz prenesenog viška prihoda ostvarenog u prethodnim razdobljima osigurana je financijska stabilnost i likvidnost.

Detalnije o financijskim resursima opisano je u Financijskom izvješću za 2021. godinu koje je prilog ovom izvješću.

5.3 Materijalni resursi

Nabava materijalnih resursa u 2021. godini bila je ograničena samo na najnužnije resurse u cilju održavanja kontinuiteta poslovanja, ali se i dalje provodila sukladno Godišnjem programu rada, Financijskom planu i Planu nabave za 2021. godinu i temeljem provedenih postupaka javne odnosno jednostavne nabave.

Pristup pokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži, javna govorna usluga i pristup Internetu su usluge neophodne u potpori svim radnim aktivnostima i za njih su zaključeni ugovori s istim pružateljima usluga.

Sljedeći ugovori su zaključeni u cilju potpore cjelokupnom poslovanju:

- održavanje IT opreme, sustava i usluge informatičke podrške,
- sistemsko održavanje poslužitelja,
- tehničko održavanje web stranice,
- održavanje aplikacija za financijsko – kadrovsko poslovanje, za pisarnicu i pismohranu te za registraciju bespilotnih zrakoplova,
- održavanje softvera Empic,
- održavanje fotokopirnih strojeva i sustava kontrole pristupa i evidencije radnog vremena.

Značajna stavka materijalnih resursa bile su licence za računalne programe koje Agencija koristi u svakodnevnom radu: Microsoft licence za Office uredski paket, poslužiteljske (serverske) i korisničke licence za baze podataka i mail.

Svi poslužitelji, računala i usmjernik i dalje zaštićeni su licenciranim anti-virusnim programima, a elektronska komunikacija sigurnosnim certifikatima i digitalnim potpisom. Zaštita dokumenata obavlja se i redovitim provođenjem sigurnosnog kopiranja (backupa) na lokaciji, a ugovorena je i usluga izdvojenog backupa sukladno pravilima struke i dobre prakse.

Obzirom na potrebu kreiranja i obrade obrazaca na web stranicama Agencije koje stranke mogu elektronski popunjavati, obnovljene su licence za softver Adobe Acrobat DC Pro.

Odjel Aerodroma koristi specijalizirani softver za tehničko crtanje i planiranje prepreka, stoga su obnovljene licence za AutoCAD Map 3D i SkySAFE *Obstacle Management Software*.

Ured zaštite zračnog prometa koristi CASTRA softver za certifikaciju zaštitnog osoblja na zračnim lukama pa su kupljene licence za naredni dvogodišnji period.

Aplikacija UAS (sustavi bespilotnih zrakoplova), koja omogućuje *on-line* prijavu operatora sustava bespilotnih zrakoplova putem sustava e-građani, nadograđena je novim funkcionalnostima kao i aplikacije i baze za certificiranje, licenciranje i testiranje.

Provedena je i nabava nekoliko prijenosnih računala s priključnim stanicama, stolnih računala, te nabava komunikacijske opreme i projektorskog platna.

Zaključeni su ugovori o nabavi uredskog materijala i tonera.

6. ZAKLJUČAK

Agencija je u 2021. godini zadržala kontinuitet odličnih rezultata iz prethodnih godina iako u otežanim uvjetima usljed pandemije bolesti COVID-19 koja je dramatično pogodila zrakoplovnu industriju i zračni promet ne samo u Republici Hrvatskoj nego i na globalnoj razini.

Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa su i u 2021. godini bili prioritetni poslovi Agencije. Agencija je izvršila ukupno 635 nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa (443 planirana nadzora i 192 neplanirana/uvjetna nadzor), uz realizaciju od 98% u odnosu na planirani broj nadzora. Certifikacija zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja odvijali su se u skladu s potrebama i zahtjevima stranaka. Zbog sve veće potrebe i globalnog značaja, Agencija je provodila i posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa. Agencija je u 2021. godini nastavila provoditi aktivnosti vezane uz upravljanje sigurnosnim rizicima u skladu s nacionalnim i međunarodnim zahtjevima, a koji za cilj imaju kontinuirano povećanje razine sigurnosti zračnog prometa.

Agencija je u 2021. godini aktivno radila na komunikaciji sa zrakoplovnim subjektima / zrakoplovnom zajednicom vezano uz unaprjeđenje zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici putem medijskih kampanja, održavanjem radionica i izdavanjem publikacija s informativnim i edukativnim sadržajima te putem web stranice. Komunikacija je osobito bila usmjerena prema pilotima sportsko-rekreativnog zrakoplovstva, operatorima sustava bespilotnih zrakoplova te organizacijama za osposobljavanje pilota i održavanje zrakoplova. Agencija je, u okviru svoje nadležnosti, pratila provedbu velikih infrastrukturnih projekata u području aerodroma, sa sigurnosnog i zaštitnog aspekta.

Nalazi međunarodnih organizacija i institucija uspješno su otklanjani provedbom korektivnih mjera. EASA izvješće o kontinuiranom praćenju potvrđuje visoku razinu obavljanja poslova u području sigurnosti civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, čime se doprinosi daljnjem razvoju zrakoplovne industrije.

Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa nastavljen je u 2021. godini u cilju usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije i implementacije propisa EU u pravni poredak Republike Hrvatske. Nastavljena je i provedba aktivnosti vezanih uz Jedinstveno europsko nebo. Brojni ostali poslovi iz nadležnosti Agencije redovito su obavljani, kao i suradnja s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima. Školovanje i stručno usavršavanje kadrova je provedeno u svrhu održavanja postojećih i stjecanja novih kompetencija radnika Agencije.

U 2021. godini ostvaren je daljnji napredak u provedbi razvojnih projekata. Provedba Projekta EMPIC za implementaciju standardnog softvera za civilne zrakoplovne vlasti EMPIC-EAP odvijala se u skladu s planom. U 2020. godini ostvaren je daljnji napredak u pružanju elektroničkih usluga izrade aplikacija za interno poslovanje Agencije. U 2021. godini dovršene su sve aktivnosti iz Twinning Light projekta pružanja pomoći civilnim zrakoplovnim vlastima u Republici Sjevernoj Makedoniji. Svi projektni ciljevi su ostvareni i projekt je uspješno završen. Također, pokrenuto je i sudjelovanje u EASA Partnership programu.

U 2021. godini osigurani su potrebni ljudski, financijski i materijalni resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

U skladu s navedenim, može se zaključiti kako je Agencija u najvećoj mjeri ostvarila ciljeve zacrtane Godišnjim programom rada za 2021. godinu. U tablici koja slijedi daje se prikaz ostvarenja ciljeva Agencije u 2021. godini.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2021. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
1.	Kontinuirana provedba nadzora, certificiranja i licenciranja	Planiranje i provedba nadzora, certificacije i licenciranja sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma. Provedbu nadzora temeljiti na procjeni rizika za svakog pojedinog zrakoplovnog subjekta, gdje je primjenjivo.	Realizacija nadzora od 100% u svakoj ustrojstvenoj jedinici u odnosu na propisima određeni minimum i procjenu rizika, izuzevši opravdano neizvršene nadzore. Provedba certificiranja i licenciranja u skladu sa zahtjevima zrakoplovnih subjekata.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Ukupno su izvršena 443 planirana i 192 neplanirana/uvjetna nadzora uz ostvarenje Plana nadzora od 98%. Certificiranje i licenciranje je provođeno sukladno potrebama i zahtjevima stranaka, u propisanim rokovima. Referenca: Točke 3.1.1, 3.1.2 i 3.1.3
2.	Održavanje potrebne razine stručnosti	Provoditi Plan školovanja u cilju osiguranja propisane razine stručnosti zaposlenika.	Realizacija Plana školovanja > 75%.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Realizirano je 96% planiranih školovanja. Referenca: Točka 3.8
3.	Pravovremeno otklanjanje nalaza utvrđenih EC, ICAO i EASA nadzorima	Pravovremeno zatvaranje nalaza međunarodnih institucija koji su u nadležnosti Agencije.	EC, ICAO - nalazi za koje je nadležna HACZ zatvoreni u prihvaćenim rokovima; EASA - Nisu izdana suplementarna izvješća vezano uz nadležnost HACZ.	DJELOMIČNO OSTVAREN	Cilj je djelomično ostvaren. ICAO USOAP – Agencija je provela sve potrebne pripreme iz svoje nadležnosti za audit u domenama ADR i ATM/ANS. Dolazak audit tima nije realiziran u 2021. godini. Dogovor oko realizacija audita je u nadležnosti ICAO Nacionalnog koordinatora. EASA - Nalazi iz standardizacijskih inspekcija su zatvoreni ili se provode u rokovima iz Plana korektivnih mjera, bez Supplementary Report-a. Referenca: Točke 3.3.1, 3.3.2 i 3.3.3

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2021. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
4.	Implementacija softverskog paketa EMPIC	Projekt provoditi u skladu s revidiranim planom implementacije.	Implementacija Projekta u predviđenim rokovima bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Projekt EMPIC provodio se u skladu s planom implementacije. Referenca: Točka 4.1
5.	Priprema nacrtu prijedloga podzakonskih propisa	Pripremati nacrt prijedloga podzakonskih propisa u skladu s regulatornim promjenama u Republici Hrvatskoj i EU, te potrebama zrakoplovne industrije.	Izrada nacrtu prijedloga propisa provedena u skladu s definiranim procesima te bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Izrađeno je svih pet planiranih plus dodatnih šest pravilnika. Svi pravilnici su i objavljeni. Objavljeno je šest Naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti (Air Safety Order – ASO) Referenca: Točka 3.4.1
6.	Podrška zrakoplovnoj zajednici / zrakoplovnim subjektima	Održavati komunikaciju sa zrakoplovnom zajednicom / zrakoplovnim subjektima održavanjem stručnih skupova i drugih aktivnosti u svrhu promocije sigurnosti zračnog prometa i unaprjeđivanja zrakoplovne kulture.	Realizacija Plana održavanja stručnih skupova za zrakoplovnu zajednicu / zrakoplovne subjekte > 75%.	DJELOMIČNO OSTVAREN	Cilj je djelomično ostvaren. Održano je 11 od 24 (46%) planirane radionice za zrakoplovnu zajednicu. Ovakav rezultat je posljedica okolnosti uslijed pandemije bolesti COVID-19. Referenca: Točke 3.9.1
		Ustrojavanje Edukacijsko-informacijskog centra (EIC) u okviru Agencije s ciljem stvaranja centra izvrsnosti za transfer znanja zrakoplovnoj zajednici.	Izraditi projekt i plan ustrojavanja Edukacijsko-informacijskog centra (EIC).		Cilj je ostvaren formalnim stupanjem na snagu novog Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu dana 01.02.2021. Referenca: Točka 2.4, Prilog 2.
7.	Provedba projekta rekonstrukcije poslovne zgrade	Uklanjanje postojećih objekata na lokaciji Krajiška 20	Realizacija Ugovora o uklanjanju objekata na lokaciji Krajiška 20 u zadanim rokovima, bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Radovi uklanjanja dvorišnog i uličnog objekta u cijelosti sudovršeni u ožujku 2021. Referenca: Točka 4.2

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2021. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2021. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
8.	Sudjelovanje u EASA Partnership programu	Sudjelovati u projektima pružanja stručne podrške EASA-i dodijeljenima u okviru ugovora o suradnji (EASA Partnership Agreement)	Realizacija ugovorenih usluga u zadanim rokovima i traženoj kvaliteti.	OSTVAREN	Agencija je tijekom godine bila odabrana kao pružatelj usluge u pet EASA Partnership projekata. Svi projekti su realizirani uspješno i u zadanim rokovima. Referenca: Točka 4.6
10.	Osiguranje dostatnih ljudskih resursa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije	Zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja potrebnog za primjereno i efikasno izvršavanje obveza propisanih Zakonom o zračnom prometu.	Realizacija Plana zapošljavanja	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Početkom godine u radnom odnosu je bilo 90 radnika. Tijekom godine došlo je do prestanka radnog odnosa za 10, a zaposleno je sedam novih radnika tako da je ukupni broj radnika krajem godine iznosio 87. Broj zaposlenih radnika tijekom godine odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Referenca: Točka 5.1

Tablica 23: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2021. godini

REPUBLIKA HRVATSKA
TIJELA NADLEŽNA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

ORGANIZACIJSKA KARTA

